

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2021 оны 01 сарын 27 өдөр

Дугаар 5/14

Улаанбаатар хот

Б.Пүрэвсүрэнг үүрэг гүйцэтгэгчээр
томилох тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2, Төрийн албаны тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1.1, Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.2, 18 дугаар зүйлийн 18.1 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2019 оны "Төрийн захиргааны албан тушаалын ангилал, зэрэглэл, жагсаалт батлах тухай" 275, "Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай" 472 дугаар тогтоол, Төрийн албаны зөвлөлийн 2020 оны 03 дугаар сарын 12-ны өдрийн 01 дүгээр зөвлөмжийг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Болоожийн Пүрэвсүрэнг Нийслэлийн Агаарын бохирдолтой тэмцэх газрын даргын үүрэг гүйцэтгэгчээр 2021 оны 01 дүгээр сарын 27-ны өдрөөс эхлэн Хөдөлмөрийн гэрээгээр томилон ажиллуулсугай.

2.Б.Пүрэвсүрэнгийн сарын үндсэн цалинг ТЗ-11-1 шатлалын дагуу 944,097 /есөн зуун дөчин дөрвөн мянга ерэн долоо/ төгрөгөөр тогтоож, холбогдох бусад нэмэгдлийг тооцож олгохыг Нийслэлийн Нийтлэг үйлчилгээний газрын агентлаг хариуцсан Ахлах нягтлан бодогч /Б.Байгалмаа/-д зөвшөөрсүгэй.

3.Нийслэлийн Агаарын бохирдолтой тэмцэх газрын даргын ажлыг хүлээлцүүлэх Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг хавсралтаар баталсугай.

4.Энэхүү захирамж гарсантай холбогдуулан Нийслэлийн Засаг даргын 2020 оны 03 дугаар сарын 10-ны өдрийн "Ц.Цолмонг түр орлон гүйцэтгэгчээр томилох тухай" Б/47 дугаар захирамжийг хүчингүйд тооцсугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧ

Д.СУМЪЯАБАЗАР

111020000270

Нийслэлийн Засаг даргын 2021 оны
01 дүгээр сарын 27-ны өдрийн
захирамжийн хавсралт

**АЖИЛ ХҮЛЭЭЛЦҮҮЛЭХ АЖЛЫН
ХЭСГИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН**

**Ажлын хэсгийн
ахлагч:**

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтсийн
дарга Ү.Ганболд

Гишүүд:

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Хууль, эрх зүйн хэлтсийн даргын албан
үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч
Б.Мөнгөншагай

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргын
үүрэг гүйцэтгэгч Н.Наранбаатар

Нийслэлийн Архивын газрын даргын албан
үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Н.Туул

**Нарийн бичгийн
дарга:**

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтсийн
Хүний нөөцийн удирдлагын тасгийн дарга
Б.Загарсүрэн

НИЙСЛЭЛИЙН
АГААРЫН БОХИРДОЛТОЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН
ДАРГЫН ТУШААЛ

2021 оны 01 сарын 28 өдөр

Дугаар 5/03

Улаанбаатар хот

Ц.Цолмонг түр орлон
гүйцэтгэгчээр томилох тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.5 дахь хэсэг, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.1, 16.5.3, 16.5.5 дахь заалт, Төрийн албаны тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.3.3, 43.4 дэх хэсэг, 2019 оны Засгийн газрын "Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай" 472 дугаар тогтоол, "Журам батлах тухай" 9 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Бодлогын хэрэгжилтийн хэлтсийн дарга Цогбадрахын Цолмонг 2021 оны нэгдүгээр сарын 27-ны өдрөөс газрын орлогч даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгчээр томилсугай.

2. Ц.Цолмонд албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэсний цалин, урамшууллыг холбогдох журмын дагуу тооцож олгохыг Ахлах нягтлан бодогч /Б.Байгалмаа/-д зөвшөөрсүгэй.

ДАРГЫН ҮҮРЭГ
ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Б.ПҮРЭВСҮРЭН

1150500000

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

2021 оны 06 сарын 25 өдөр

Дугаар А/503

Улаанбаатар хот

Хамтарсан зохицуулах хороог
шинэчлэн байгуулах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2, Нийслэлийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2.5 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Сангийн яам, Байгаль орчин, Аялал жуулчлалын яам, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар болон Японы олон улсын хамтын ажиллагааны (ЖАЙКА) байгууллагын 2021 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн хурлын тэмдэглэлийн дагуу техник туслалцаагаар хэрэгжүүлэх “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төсөл III”-ийн Хамтарсан зохицуулах хороог дараах бүрэлдэхүүнтэйгээр шинэчлэн байгуулсугай.

- Дарга: - Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдлын асуудал хариуцсан төслүүдийн удирдагч
- Дэд дарга: - Байгаль орчин, Аялал жуулчлалын яамны Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн удирдлагын газрын дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Гишүүд: - Байгаль орчин, Аялал жуулчлалын яамны Үндэсний хорооны нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Уул уурхай хүнд үйлдвэрийн яамны Газрын тосны бодлогын газрын дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Сангийн яамны Хөгжлийн санхүүжилтийн газрын Зээл тусламжийн бодлогын хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Бодлого төлөвлөлтийн газрын Мэдээллийн технологи, стандартын хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Барилга, хот байгуулалтын яамны Бодлого, төлөвлөлтийн газрын дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Эрчим хүчний яамны Түлшний бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Цаг уур, Орчны шинжилгээний газрын Орчны шинжилгээний хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/

111020002638

- Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Төсөл, хөтөлбөрийн хяналт, зохицуулалтын хэлтсийн дарга
- Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын албаны Хотын инженерийн байгууламжийн хэлтсийн дарга
- Нийслэлийн Нийтийн тээврийн үйлчилгээний газрын дарга
- Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газрын Агаарын чанарын хяналтын хэлтсийн дарга
- Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрын Нийгмийн эрүүл мэндийн хэлтсийн дарга
- Нийслэлийн Замын хөдөлгөөний төлөвлөлт, зохицуулалт, инженерчлэлийн газрын дарга
- Нийслэлийн Хотын стандарт, орчны аюулгүй байдлын хяналт, зохицуулалтын газрын Орчны аюулгүй байдлын хяналтын хэлтсийн дарга
- Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын Байгаль орчин хэмжил зүйн төв лабораторийн ахлах мэргэжилтэн /зөвшилцсөнөөр/
- “Дулааны Цахилгаан Станц-3” ТӨХК-ийн Техник, бодлогын хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
- “Дулааны Цахилгаан Станц-4” ТӨХК-ийн Судалгаа, хөгжлийн хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
- “Замын хөдөлгөөний удирдлагын төв” НӨҮГ-ын дарга /зөвшилцсөнөөр/
- “Таван толгой түлш” ХХК-ийн Боловсруулах үйлдвэрийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
- Нийслэлийн Агаарын бохирдолтой тэмцэх газрын дарга

Нарийн бичгийн
дарга:

2.Төслийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж, хэрэгжилтийн явц, үр дүнг жил бүр Нийслэлийн Засаг даргын Зөвлөлийн хуралд танилцуулж ажиллахыг Ажлын хэсэгт даалгасугай.

3.Энэ захирамж гарсантай холбогдуулан “Хамтарсан зохицуулах хороо байгуулах тухай” Нийслэлийн Засаг даргын 2019 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдрийн А/808 дугаар захирамжийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧ

Д.СУМЪЯАБАЗАР

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД,
НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧИЙН ХАМТАРСАН
ТУШААЛ, ЗАХИРАМЖ**

2021 оны 10 дугаар сарын 13

А/322 № А/780

Улаанбаатар хот

Агаарын чанарыг сайжруулах бүс, бүсэд
мөрдөх журмыг шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь, Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2, Агаарын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 15.2, 15.3 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 62, 2020 оны 189 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААН, ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг 1 дүгээр, бүсэд мөрдөх журмыг 2 дугаар хавсралтаар шинэчлэн баталсугай.
2. Энэхүү тушаал, захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар /Т.Гантулга/, Цагдаагийн ерөнхий газар /Ж.Болд/, нэгдсэн удирдлагаар ханган ажиллахыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны Ажлын алба /Б.Алтанзул/, Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдлын асуудал хариуцсан төслүүдийн удирдагч /З.Төмөртөмөө/-д тус тус үүрэг болгосугай.
3. Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг шинэчлэн тогтоосон талаар хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд зарлан мэдээлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хэвлэл мэдээллийн алба /П.Цэнд-Аюуш/-нд, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Хэвлэл мэдээлэл, олон нийттэй харилцах хэлтэс /Г.Хонгорзул/-т, дүүргийн Засаг дарга нарт тус тус даалгасугай.
4. Энэхүү хамтарсан тушаал, захирамж гарсантай холбогдуулан "Агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг шинэчлэн тогтоох тухай" Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2020 оны 10 дугаар сарын 12-ны өдрийн А/604-А/1112 дугаар хамтарсан тушаал, захирамжийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд,
Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд
Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2021 оны
10 дугаар сарын 13-ны өдрийн 10/2019/32 дугаар
хамтарсан тушаал, захирамжийн 1 дүгээр
хавсралт

**НИЙСЛЭЛИЙН АГААРЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛАХ БҮС
/2021-2022/**

Дүүрэг	1 дүгээр бүс /Хороо/	2 дугаар бүс /Хороо/	3 дугаар бүс /Хороо/	4 дүгээр бүс /Хороо/
Сонгинохайрхан	1, 2, 3, 4, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43	5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 23, 28, 30, 31		12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 29, 37, 38
Баянзүрх	4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 28	2, 21, 25, 27		1, 3, 6, 7, 15, 18, 26
Чингэлтэй	17, 18, 19	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16		1, 2, 3, 4, 5, 6
Сүхбаатар	9, 17, 18, 19, 20	11, 12, 13, 14, 15, 16		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10
Баянгол	9, 10, 11, 20, 21, 22, 23	-	16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 24, 25
Хан-Уул	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 21			1, 2, 3, 15, 17, 18, 19, 20
Хороодын тоо	67	31	1	57
Өрхийн тоо	129369	63727	422	132569
Тайлбар	Сайжруулсан хатуу түлш хэрэглэнэ.	Цахилгаан болон бусад эх үүсвэрээр үе шаттайгаар холбох бүс		Бүх төрлийн хатуу түлш хэрэглэхийг хориглох бүс

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд,
Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар
хотын Захирагчийн 2021 оны 10 дугаар сарын
13-ны өдрийн А/780.1.2/322 дугаар хамтарсан
тушаал, захирамжийн 2 дугаар хавсралт

НИЙСЛЭЛИЙН АГААРЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛАХ БҮСЭД МӨРДӨХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Агаарын тухай хуулийг хэрэгжүүлэх, Монгол Улсын Засгийн газрын “Түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох тухай” тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор шинэчлэн тогтоосон нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүс /цаашид “бүс” гэх/-д мөрдөх дэглэм, түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох, түүхий нүүрс тээвэрлэх, ашиглах зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох, журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих төрийн холбогдох байгууллага, иргэн, аж ахуйн нэгж, орон тооны бус ажилтны эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд дараах стандартын шаардлага хангасан түлш, зуух, эрчим хүчний эх үүсвэр хэрэглэнэ.

1.2.1. “Ахуйн хэрэглээний зуухны техникийн ерөнхий шаардлага” MNS5216:2016 стандартыг хангасан халаалтын зуух;

1.2.2. “4.2 МВт хүчин чадалтай ус халаах зуухны техникийн шаардлага” MNS5043:2016 стандартыг хангасан халаалтын зуух;

1.2.3. Сайжруулсан хатуу түлшний техникийн шаардлага” MNS5679:2019 стандартыг хангасан сайжруулсан түлш;

1.2.4. “Шингэрүүлсэн нефтийн хий, ахуйн хэрэглээний түлшний техникийн шаардлага” MNS 5083:2001 стандартыг хангасан түлш;

1.2.5. Нар, салхи, газрын гүний дулааныг ашиглан цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэх сэргээгдэх эрчим хүчний үүсвэр;

1.2.6. Стандартын шаардлага хангасан, эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй тоног төхөөрөмж;

1.2.7 “Нүүрс нүүрсэн бүтээгдэхүүний ангилал” MNS 6457:2014 стандартын 4.6-д заасан баяжуулсан нүүрс.

Хоёр. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, орон тооны бус ажилтны эрх, үүрэг

2.1. Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд орших иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага Агаарын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд зааснаас гадна дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ.

2.1.1. Сайжруулсан хатуу түлш худалдан авахдаа түлш үйлдвэрлэгч байгууллагаас олгосон хяналтын картыг ашиглах;

2.1.2. Мэргэжлийн хяналтын болон цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан хаагч, орон тооны бус ажилтны тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх;

2.1.3. Сайжруулсан хатуу түлшний шаталтаас үүссэн үнсийг ахуйн хог хаягдлаас тусгайлан ангилж, битүүмжлэлтэй саванд хадгалж, зөөвөрлүүлэх;

2.1.4. Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд хяналт тавьж, илэрсэн зөрчлийн талаар харьяалах дүүрэг, хорооны Засаг дарга, эрх бүхий улсын байцаагчид мэдээлэх;

2.1.5. Гадаад орчны болон орон байрны доторх агаарын бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндээ хамгаалах, зуух, яндангийн цэвэрлэгээ, засвар үйлчилгээг тогтмол хийх;

2.1.6. Агаарын бохирдлыг бууруулах чиглэлээр зохион байгуулж байгаа аян, сургалт, сурталчилгаанд идэвхтэй оролцох;

2.1.7. Агаар хамгаалах талаар төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллагаас мэргэжил арга зүйн туслалцаа, зөвлөгөө авах;

2.1.8.Хуульд заасан бусад эрх, үүрэг.

2.2.Төрийн байгууллага холбогдох хууль тогтоомжид зааснаас гадна дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

2.2.1.Сайжруулсан хатуу түлш үйлдвэрлэлийн үндсэн түүхий эдийг тээвэрлэх, агаарын чанарыг сайжруулах бүсээр түүхий нүүрс тээвэрлэн дамжин өнгөрүүлэх асуудлыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо шийдвэрлэх;

2.2.2.Сайжруулсан хатуу түлшийг дундын агуулах, борлуулалтын цэгүүд рүү түгээх, тээвэрлэх, борлуулалтын урамшуулал олгох, түүнд шаардагдах хөрөнгийг нийслэлийн жил бүрийн төсөвт тусган ажиллахыг Нийслэлийн Засаг дарга хариуцан зохион байгуулах;

2.2.3.Сайжруулсан хатуу түлшний борлуулалтын урамшуулал олгох асуудлыг Засгийн газрын шийдвэрийн дагуу, энэхүү журмыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр идэвх санаачилга үр дүн гаргаж ажилласан орон тооны бус ажилтны урамшуулал олгох асуудлыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны шийдвэрийн дагуу тус тус Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар зохион байгуулах;

2.2.4.Энэхүү журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах үүрэг бүхий орон тооны бус ажилтантай дүүрэг, хорооны Засаг дарга гэрээ байгуулж ажиллах;

2.2.5.Хяналтын картыг үйлдвэрлэх, түгээх, нөхөн олгох, хүчингүй болгох, картаар борлуулалт хийх хэмжээ, борлуулалтын давтамжийн хугацаа зэргийг түлш үйлдвэрлэгч хариуцан зохион байгуулах;

2.2.6.Энэхүү журмын 3.1.1-д заасан үйл ажиллагааг зохион байгуулахад шаардлагатай маягтыг батлах, хэвлүүлэх асуудлыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо хэлэлцэн шийдвэрлэх;

2.2.7.Хуульд заасан бусад эрх, үүрэг.

2.3.Орон тооны бус ажилтны эрх, үүрэг:

2.3.1.Төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах болон захиргааны байгууллага, эрх бүхий улсын байцаагч, цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан хаагч нарын шаардсан судалгааг цаг тухайд нь гаргаж өгөх;

2.3.2.Төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах болон захиргааны байгууллагаас хийж хэрэгжүүлж байгаа ажлыг иргэд, олон нийтэд сурталчлан таниулж, татан оролцуулах;

2.3.3.Гэр хорооллын айл өрх бүрд сайжруулсан түлшний борлуулалтын цэгийн байршил, хяналтын картыг ашиглах заавар, орон байрны доторх агаарын бохирдлоос өөрийн эрүүл мэндийг хэрхэн хамгаалах, гэрийн дулаан алдагдлыг хэрхэн багасгах, сайжруулсан түлшний зөв галлагаа, яндангаа хэрхэн зөв хөөлөх, ногоон зээлийн бүтээгдэхүүний талаар иргэдэд мэдээлэл өгөх;

2.3.4.Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд түүхий нүүрс тээвэрлэсэн, хэрэглэсэн, шатаасан, худалдсан, агаар бохирдуулсан зэрэг зөрчил гаргасан аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэний талаар мэдээллийг Мэргэжлийн хяналт болон Цагдаагийн байгууллагад мэдэгдэх;

2.3.5.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад холбогдох хууль, эрх зүйн актын хэрэгжилтийг хангуулах үүднээс шаардлага тавих;

2.3.6.Энэхүү журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьсан ажлын гүйцэтгэлийн үр дүнгээр урамшуулал авах;

2.3.7.Хуульд заасан бусад эрх, үүрэг.

Гурав. Нүүрс тээвэрлэх зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох

3.1.Дараах эрх бүхий байгууллага зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох асуудлыг зохион байгуулна:

3.1.1.Эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээдэд эрчим хүчний хэрэглээг тооцож нүүрс тээвэрлэх зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох асуудлыг Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын албанаас зохион байгуулах;

3.1.2.Энэхүү журмын 3.1.1-д заасан зөвшөөрөл олгох асуудлыг ажлын 5 хоногт багтаан шийдвэрлэх;

- 3.1.3. Энэхүү журмын 4 дүгээр зүйлд заасан хориглох үйл ажиллагаа явуулсан нь эрх бүхий байгууллагын хяналт, шалгалтаар илэрсэн тохиолдолд нүүрс тээвэрлэх, ашиглах зөвшөөрлийг хүчингүй болгох.
- 3.2. Нүүрс тээвэрлэх зөвшөөрөл хүсэхдээ дор дурдсан баримт бичгийг бүрдүүлнэ:
- 3.2.1. Эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй этгээд эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний хуулбар, түүхий нүүрс худалдан авах гэрээ;
- 3.2.2. Тээвэрлэх тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ.
- 3.3. Нүүрс тээвэрлэх зөвшөөрлийн бичигт дараах мэдээллийг тусгана.
- 3.3.1. Эрхийн бичгийн хүчинтэй хугацаа;
- 3.3.2. Тээвэрлэх хэмжээ, тонн;
- 3.3.3. Тээврийн хэрэгслийн марк, улсын дугаар, зориулалт, даац;
- 3.3.4. Тээвэрлэлтийн маршрут;
- 3.3.5. Уурхайн нэр;
- 3.3.6. Олборлогч аж ахуйн нэгжийн нэр, талбайн байршил;
- 3.3.7. Буулгах байршлын мэдээлэл;
- 3.3.8. Эрхийн бичиг олгосон байгууллагын мэдээлэл, огноо;
- 3.3.9. Замын хяналтын постын баталгаажуулалтын хэсэг.

Дөрөв. Хориглох үйл ажиллагаа

- 4.1. Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд Агаарын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд зааснаас гадна дараах үйл ажиллагааг хориглоно.
- 4.1.1. Эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлгүй аливаа этгээд түүхий нүүрс тээвэрлэх, хэрэглэх;
- 4.1.2. Эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий иргэн, хуулийн этгээд өөрийн хэрэгцээнд бэлтгэсэн түүхий нүүрсийг бусдад дамжуулах худалдах;
- 4.1.3. Эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр түүхий нүүрсийг агаарын чанарыг сайжруулах бүсээр дамжин өнгөрүүлэх, тээвэрлэх;
- 4.1.4. "Энэхүү журмын 1.2.7-д заасан баяжуулсан нүүрсийг зөвхөн уур үйлдвэрлэх зөвшөөрөл бүхий зуухнаас бусад зууханд хэрэглэхгүй, уур үйлдвэрлэхээс бусад зориулалтаар ашиглахгүй, дамжуулахгүй, худалдахгүй;
- 4.1.5. Энэхүү журмын 1.2.3-д заасан сайжруулсан шахмал түлшийг аливаа иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага зөвхөн нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд хэрэглэх ба бүсээс гаргах, бүсийн гадна худалдаалах, тээвэрлэх, ашиглахгүй байх үүргийг тус тус хүлээнэ.

Тав. Хяналт тавих

- 5.1. Бүх шатны Засаг дарга, эрх бүхий улсын байцаагч, Мэргэжлийн хяналт, Цагдаагийн байгууллагын албан хаагч, орон тооны бус ажилтан дараах хяналтыг тавина.
- 5.1.1. Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд стандартад нийцсэн ахуйн хэрэглээний зуух, бага чадлын дулаан үүсгүүр, сайжруулсан хатуу түлш хэрэглэгдэж байгаа эсэх;
- 5.1.2. Зөвшөөрөлгүй түүхий нүүрс хэрэглэх, хадгалах, худалдах, тээвэрлэх, нэвтрүүлж байгаа эсэх;
- 5.1.3. Сайжруулсан хатуу түлшний борлуулалтын үнэ, хүргэлт, түгээлт, сайжруулсан түлш болон түүхий эдийн нөөц бүрдүүлэлт, түлш борлуулах үйл ажиллагааны зохих хуваарь, төлөвлөгөөний дагуу явагдаж байгаа эсэх;
- 5.1.4. Агаарын тухай хуулийн 16-р зүйлд заасан эд зүйлс шатааж байгаа эсэх;
- 5.1.5. Улс, нийслэлийн төсөв болон олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллагын зүгээс зохих хөнгөлөлттэй үнээр эсвэл үнэ төлбөргүй олгосон цахилгаан халаагуур, гэрийн дулаалга, хийн халаагуур, сайжруулсан зуух хэрэглэж буй айл өрхийг тухайн авсан бараа бүтээгдэхүүнээ хэрэглэж байгаа эсэх;
- 5.1.6. Эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээд болон бусад аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн түүхий нүүрс нэвтрүүлэх, шатаах, бусдад дамжуулах тээвэрлэх худалдаалж байгаа эсэх;

5.1.7.Сайжруулсан хатуу түлшний борлуулалтыг түлш үйлдвэрлэгч хуулийн этгээдээс олгосон хяналтын картыг үндэслэн хийж байгаа эсэх;
5.1.8 Хууль бусаар тээвэрлэсэн, хэрэглэсэн түүхий нүүрсийг хурааж Амгалан дулааны станцад буулгах, сайжруулсан шахмал түлшийг заасан цэгт төвлөрүүлж, улсын орлого болгох ажлыг Цагдаагийн байгууллага зохион байгуулж, Мэргэжлийн хяналтын байгууллага зөрчилд тооцон арга хэмжээг ногдуулна.

Зургаа. Тайлан мэдээ

6.1.Энэхүү журмын хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүрэг бүхий дор дурдсан байгууллагууд хийж хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан, мэдээг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлнэ.

6.1.1.Журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах эрх бүхий байгууллага хяналт, шалгалтын чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайланг сар тутам;

6.1.2.Энэхүү журмын 3.1.1-д заасан зөвшөөрөлтэй иргэн, хуулийн этгээдийн тээвэрлэсэн, нөөцөлсөн, хэрэглэсэн нүүрсний мэдээллийг Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын алба нэгтгэж сар тутам;

6.1.3.Сайжруулсан түлшний түүхий эдийн нийлүүлэлт, нөөцлөлт, үйлдвэрлэл болон түгээлт, борлуулалттай холбоотой мэдээллийг түлш үйлдвэрлэх эрх бүхий хуулийн этгээд 14 хоног тутам;

6.1.4.Сайжруулсан түлшний тээвэрлэлт, хэрэглээний талаарх мэдээллийг орон тооны бус ажилтнууд тухай бүр.

6.2.Энэхүү журмын хэрэгжилтийг тайлагнах үүрэг бүхий байгууллага, ажилтны ирүүлэх мэдээллийн хуудасны загварыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны дарга батална.

Долоо. Хүлээх хариуцлага

7.1.Энэхүү журмыг зөрчсөн иргэн, хуулийн этгээдэд Зөрчлийн тухай болон Эрүүгийн хууль (Байгаль хамгаалах журмын эсрэг гэмт хэрэг), төрийн албан хаагчид Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага ногдуулна.

-оОо-

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЙДЫН
ТУШААЛ

᠒᠐᠒᠒ оны ᠐᠒ сарын 16 өдөр

Дугаар А/54

Улаанбаатар хот

Ажлын хэсэг байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 1.1, Засгийн газрын 2022 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн хуралдааны дугаар тэмдэглэлийн 2 дугаар заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Монгол Улсын "Сайжруулсан хатуу түлш, техникийн шаардлага MNS5679:2019 стандартыг шинэчлэн боловсруулах, санал дүгнэлт гаргах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг дараах бүрэлдэхүүнтэй байгуулсугай.

Ажлын хэсгийн дарга:

И.Лувсанцэрэн

-Эрчим хүчний яамны Түлшний бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга

Гишүүд:

Д.Даваасүрэн

-Эрчим хүчний яамны Түлшний бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын ахлах шинжээч
-Эрчим хүчний яамны Бодлого, төлөвлөлтийн газрын шинжээч

Ж.Гэрэл

-Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны Уул уурхайн бодлогын газрын мэргэжилтэн /зөвшилцсөнөөр/

Э.Болд-Эрдэнэ

Г.Хоролмаа

-Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Инновац, цэвэр технологийн хэлтсийн мэргэжилтэн /зөвшилцсөнөөр/

Г.Даваажаргал

-Нийслэлийн агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газрын Агаарын чанар, хяналт зохион байгуулалтын хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/

Б.Бархасрагчаа

-Цаг уур, орчны шинжилгээний төв лабораторийн Байгаль орчны шинжилгээний хэлтсийн дарга /зөвшилцсөнөөр/

Х.Оюунчимэг

-Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын Байгаль орчны хяналтын улсын ахлах байцаагч /зөвшилцсөнөөр/

Г.Эрдэнэбаяр

-Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын Геологи уул уурхайн хяналтын улсын ахлах байцаагч /зөвшилцсөнөөр/

Д.Ууганчимэг

-Ашигт малтмал, газрын тосны газрын Уул уурхай, газрын тосны төв лабораторийн ахлах шинжээч /зөвшилцсөнөөр/

С.Пүрэвжал

-Ашигт малтмал, газрын тосны газрын Нүүрс, судалгааны хэлтсийн мэргэжилтэн /зөвшилцсөнөөр/

• 170600127

Г. Эрдэнэбилэг	-Стандарт, хэмжил зүйн газрын Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний бодлогын газрын ахлах мэргэжилтэн /зөвшилцсөнөөр/
Э.Цэен-Ойдов	-Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн Дулаан, техник үйлдвэрлэлийн экологийн хүрээлэнгийн эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
Б.Батсүх-Очир	-Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн Дулаан, техник үйлдвэрлэлийн экологийн хүрээлэнгийн Зуух туршилтын лабораторийн эрхлэгч /зөвшилцсөнөөр/
Г.Шийрав	-Шинжлэх ухааны академийн Хими, химийн технологийн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан /зөвшилцсөнөөр/
А.Батчимэг	-Уул уурхайн хүрээлэнгийн химич /зөвшилцсөнөөр/
Ж.Батбилэг	-“Таван толгой түлш” ХХК-ийн 4 дүгээр үйлдвэрийн дарга /зөвшилцсөнөөр/
Нарийн бичгийн дарга: Н.Бэх-Очир	-Эрчим хүчний яамны Түлшний бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын мэргэжилтэн
Х.Галимбек	-“Таван толгой түлш” ХХК-ийн Нүүрс боловсруулах үйлдвэрийн дарга /зөвшилцсөнөөр/

2.Стандартын төслийг 2022 оны 06 дугаар сарын 01-ний дотор боловсруулж, санал дүгнэлт гарган танилцуулахыг ажлын хэсгийн дарга /И.Лувсанцэрэн/-д даалгасугай.

САЙД

Н.ТАВИНБЭХ

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2022 оны 03 сарын 09 өдөр

Дугаар А/546

Улаанбаатар хот

Угаарын хийн хордлогоос урьдчилан
сэргийлэх, эрсдэлээс хамгаалах зарим
арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсэг, Агаарын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.1, 9.1.7, Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2, Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны "Түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох тухай" 62 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Иргэдийг угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлээс хамгаалах хүрээнд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг дараах байгууллага, албан тушаалтнуудад үүрэг болгосугай.

1.1.Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах ажлын хүрээнд жил бүрийн хавар, намрын улиралд угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлээс хамгаалах арга хэмжээг нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулж ажиллахыг дүүргийн Засаг дарга нарт;

1.2.Сайжруулсан түлшний нөөцлөлт, тээвэрлэлтийн үеийн хадгалалтын горим, чанар, стандартыг хангаж, стандартын шаардлага хангаагүй зуухтай айл өрхийн судалгааг гарган, зуухны битүүмжийг шалгах, зөв галлагааны зөвлөмж болон угаарын хий мэдрэгч төхөөрөмжийн ажиллагааны зааварчилгаа өгөх, угаарын хийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулж ажиллахыг "Таван толгой түлш" ХХК (М.Ганбаатар)-д;

1.3.Угаарын хийн хордлогын дуудлага мэдээллийг бүртгэлжүүлж, иргэдэд угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, анхны тусламж үйлчилгээ үзүүлэх талаар зөвлөмж мэдээлэл хүргэх ажлыг зохион байгуулж ажиллахыг Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар (Б.Бямбадорж)-т;

1.4.Угаарын хийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэхтэй холбоотой зөвлөмж мэдээллийг иргэд олон нийтэд хүргэх, сурталчлах ажлыг зохион байгуулахыг Нийслэлийн сургалт, судалгаа олон нийттэй харилцах газар (Г.Хонгорзул)-т;

1.5.Зах, худалдааны төвүүдэд худалдаалагдаж байгаа ахуйн хэрэглээний зуухны стандартын шаардлага хангаж байгаа эсэхэд хяналт тавьж ажиллахыг Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газар (Б.Батшагай)-т;

1.6.Гэр хорооллын айл өрхийн ахуйн хэрэглээний зуухны MNS5216:2016 стандартыг иргэдэд сурталчлах, угаарын хийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах, сайжруулсан түлшний чанар, хангамжийн асуудалд хяналт тавьж, шаардлагатай арга хэмжээг авч ажиллахыг Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар (Ц.Ганболд)-т;

111020001763

2.Энэхүү захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, нэгдсэн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Нийслэлийн Засаг даргын Ногоон хөгжил болон агаар, орчны бохирдлыг бууруулах асуудал хариуцсан орлогч (П.Баттөр)-д даалгасугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР
ХОТЫН ЗАХИРАГЧ

Д.СУМЪЯАБАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2022 оны 04 сарын 22 өдөр

Төрийн ордон, Улаанбаатар хот

АГААРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Агаарын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсэгт доор дурдсан агуулгатай 16.1.6 дахь заалт нэмсүгэй:

"16.1.6. Монгол Улсын стандартаар тогтоосон экологийн хамгийн өндөр ангиллаас доош ангиллын, эсхүл уг ангиллын стандартын шаардлага хангаагүй автобензин, дизель түлшийг жижиглэнгээр худалдан борлуулах."

2 дугаар зүйл. Агаарын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3 дахь заалтын "нийслэлийн" гэсний өмнө "аймаг," гэж тус тус нэмсүгэй.

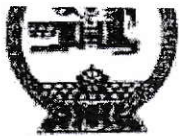
3 дугаар зүйл. Агаарын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.5 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"6.1.5. агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн гэр хорооллын цахилгаан дамжуулах, түгээх шугам сүлжээг өргөтгөх, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах, энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасныг хэрэгжүүлэх талаар холбогдох шийдвэрийг гаргах, хяналт тавих."

4 дүгээр зүйл. Агаарын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.6 дахь заалтын "эрчим хүчний" гэснийг "эрчим хүч, хийн түлшний" гэж, 8 дугаар зүйлийн 8.2 дахь хэсэг, 15 дугаар зүйлийн 15.3, 15.6 дахь хэсгийн "Нийслэлийн" гэснийг "Аймаг, нийслэлийн" гэж, 19 дүгээр зүйлийн 19.1 дэх хэсгийн "нийслэл, сум," гэснийг "сум, нийслэл," гэж тус тус өөрчилсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

Монгол Улсын Ерөнхий
Монгол Улсын сайн
Засгийн газрын Хэргийн
эрхлэх газрын дарга

ТОГТООЛ

2022 оны 9 дүгээр
сарын 22-ны өдөр

Дугаар 350

Улаанбаатар
хот

Засгийн газрын үндэсний хороо, комисс,
үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг
шинэчлэн батлах тухай

Агаарын тухай хуулийн 6.1.1¹, 6.1.2, 6.2, Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуулийн 132.3, Аялал жуулчлалын тухай хуулийн 15.3, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 6.1, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 22.3, 22.9, Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 14.3, Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн 18.2, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 7.1, Залуучуудын хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн 22.1, 22.2, Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих тухай хуулийн 14.6, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 22¹.1, Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 6.4, Оюуны өмчийн тухай хуулийн 10.3, Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 13.1.9, Усны тухай хуулийн 9¹.3, Үндэсний их баяр наадмын тухай хуулийн 15.1.3, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хуулийн 6.2, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 41.2, Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийн 8.3, Хүний дархлал хомсдолын вирусын халдвар, дархлалын олдмол хомсдолоос сэргийлэх тухай хуулийн 4.1.3, Хүнсний тухай хуулийн 18.4, Хүүхдийн эрхийн тухай хуулийн 16.1, 16.2, Хэмжил зүйн тухай хуулийн 18.2, Цөмийн энергийн тухай хуулийн 10.3, Шинжлэх ухаан, технологийн тухай хуулийн 7.3-т заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Архидан согтуурахтай тэмцэх сангийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 1 дүгээр хавсралт, Гаалийн тарифын зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 2 дугаар хавсралт, Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 3 дугаар хавсралт, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 4 дүгээр хавсралт, Дэлхийн өвийн үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 5 дугаар хавсралт, Залуучуудын хөгжлийн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 6 дугаар хавсралт, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 7 дугаар хавсралт, Жендэрийн үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 8 дугаар хавсралт, Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлттэй тэмцэх үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 9 дүгээр хавсралт, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний бодлого, хөтөлбөрийг эрх бүхий байгууллагаар батлуулах, түүний хэрэгжилтийг хангах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 10 дугаар хавсралт, Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 11 дүгээр хавсралт, Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 12 дугаар хавсралт, Оюуны өмчийн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 13 дугаар хавсралт, Улсын онцгой комиссын бүрэлдэхүүнийг 14 дүгээр хавсралт, Усны үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг

15 дугаар хавсралт, Уур амьсгалын үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 16 дугаар хавсралт, Үндэсний их баяр наадмыг зохион байгуулах хорооны бүрэлдэхүүнийг 17 дугаар хавсралт, Химийн хорт болон аюултай бодисын бодлого, зохицуулалтын Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 18 дугаар хавсралт, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 19 дүгээр хавсралт, Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн зохицуулах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 20 дугаар хавсралт, Хүний дархлал хомсдолын вирусын халдвар, дархлалын олдмол хомсдолоос сэргийлэх Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 21 дүгээр хавсралт, Хүнсний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 22 дугаар хавсралт, Хүүхдийн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 23 дугаар хавсралт, Хэмжил зүйн зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 24 дүгээр хавсралт, Цөмийн энергийн комиссын бүрэлдэхүүнийг 25 дугаар хавсралт, Шинжлэх ухаан, технологийн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 26 дугаар хавсралт, Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 27 дугаар хавсралт, Хөшигийн хөндийн бүтээн байгуулалтын үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 28 дугаар хавсралт, Төрийн бүтээмжийн үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 29 дүгээр хавсралт, Хүний эрхийг хангах үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 30 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргийн дагуу Засгийн газрын гишүүний эрхлэх асуудлын хүрээнд ажиллах Засгийн газрын комисс, хороо, тэдгээрийн даргыг 31 дүгээр хавсралт ёсоор баталсугай.

3. Засгийн газрын гишүүний эрхлэх ажлын хүрээнд үйл ажиллагаа явуулах орон тооны бус, байнгын үйл ажиллагаатай комисс, хороо, зөвлөл, ажлын хэсгийг бусад байгууллага, комисс, хороо, зөвлөлийн чиг үүрэгтэй давхардуулахгүйгээр хууль тогтоомжид нийцүүлэн бүрэлдэхүүнийг холбогдох Засгийн газрын гишүүнтэй зөвшилцөн, Засгийн газрын агентлагийн даргатай тохиролцсоны үндсэн дээр баталж ажиллуулж байхыг Засгийн газрын гишүүдэд үүрэг болгосугай.

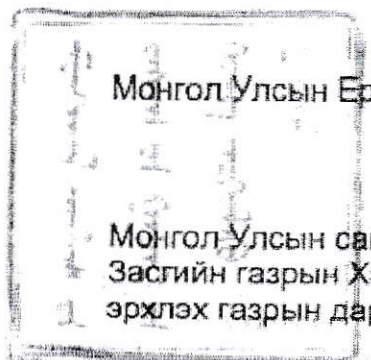
4. Хууль тогтоомжид заасан, байнгын үйл ажиллагаатай, орон тооны бус Засгийн газрын комисс, хороо, зөвлөл байгуулахдаа энэ тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах замаар шийдвэрлэж байхыг Засгийн газрын гишүүдэд үүрэг болгосугай.

5. Хууль тогтоомжоор тусгайлан заагаагүй, Засгийн газрын тогтоол, Ерөнхий сайдын захирамжаар байгуулагдсан өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд ажиллаж байгаа комисс, хороо, зөвлөл, ажлын хэсгийн чиг үүрэг, бүрэлдэхүүнийг нягталж, энэ тогтоолын 1-д заасан Засгийн газрын комисс, хороо, зөвлөлийн үйл ажиллагаатай давхардсан чиг үүрэгтэй, байнгын бус үйл ажиллагаатай комисс, хороо, зөвлөл, ажлын хэсгийг татан буулгах арга хэмжээ авахыг холбогдох Засгийн газрын гишүүдэд даалгасугай.

6. Энэ тогтоолын 29 дүгээр хавсралтаар баталсан Төрийн бүтээмжийн үндэсний хороо, 30 дугаар хавсралтаар баталсан Хүний эрхийг хангах үндэсний хорооны ажиллах журмыг баталж, Ажлын алба байгуулан ажиллуулахыг Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга Д.Амарбаясгаланд даалгаж, Ажлын албаны орон тооны дээд хязгаарыг тус тус 5 байхаар тогтоосугай.

7. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Засгийн газрын комисс, хороо, үндэсний зөвлөл, ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүний тухай" Засгийн газрын 2017 оны 1 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 27 дугаар, "Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2017 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдрийн 137 дугаар, "Тогтоолд нэмэлт оруулж, дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын 2017 оны 9 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 288 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2018 оны 5 дугаар сарын 16-ны өдрийн 125 дугаар, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг батлах тухай" Засгийн газрын 2018 оны 8 дугаар сарын 15-ны өдрийн 251 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, "Тогтоол, тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2018 оны 9 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 289 дүгээр, "Тогтоолын хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2018 оны 10 дугаар сарын 17-ны өдрийн 308 дугаар, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2019 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдрийн 110 дугаар, "Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын 2019 оны 4 дүгээр сарын 3-ны өдрийн 128 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2019 оны 4 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 148 дугаар, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2019 оны 4 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 160 дугаар, "Тогтоолын хавсралтыг шинэчлэн батлах тухай" Засгийн газрын 2019 оны 6 дугаар сарын 12-ны өдрийн 233 дугаар, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2019 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн 387 дугаар, "Тогтоолд нэмэлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2020 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн 108 дугаар, "Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2020 оны 4 дүгээр сарын 1-ний өдрийн 115 дугаар, "Тогтоолд өөрчлөлт оруулж, журам батлах тухай" Засгийн газрын 2020 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 189 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалт, 1 дүгээр хавсралт, "Тогтоолын хавсралтыг өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2020 оны 12 дугаар сарын 9-ний өдрийн 202 дугаар, "Тогтоолын хавсралтыг өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 1 дүгээр сарын 13-ны өдрийн 10 дугаар, "Журам батлах, тогтоолд нэмэлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 3 дугаар сарын 24-ний өдрийн 71 дүгээр тогтоолын 2, 3 дахь заалт, 2 дугаар хавсралт, "Тогтоолын хавсралтыг өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 102 дугаар, "Тогтоолын хавсралтыг өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 107 дугаар, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 8 дугаар сарын 18-ны өдрийн 246 дугаар, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 8 дугаар сарын 18-ны өдрийн 248 дугаар, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 8 дугаар сарын 18-ны өдрийн 249 дүгээр, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 8 дугаар сарын 18-ны өдрийн 250 дугаар, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн, дүрмийг батлах тухай" Засгийн газрын 2021 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдрийн 333 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, "Тогтоолын хавсралтыг өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 1 дүгээр сарын 5-ны өдрийн 6 дугаар, "Тогтоолын хавсралт өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 1 дүгээр сарын 12-ны өдрийн 24 дүгээр, "Зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 2 дугаар сарын 16-ны өдрийн 69 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 2 дугаар сарын 23-ны өдрийн 84 дүгээр, "Тогтоолын хавсралт өөрчлөн батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 4 дүгээр

сарын 27-ны өдрийн 172 дугаар, "Тогтоолын хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдрийн 191 дүгээр, "Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 7 дугаар сарын 5-ны өдрийн 262 дугаар, "Үндэсний хорооны ажиллах журам, бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдрийн 247 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

ОРЧНЫ БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ
ХОРООНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН

- Дарга: -Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга
- Дэд дарга: -Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
- Гишүүд: -Монгол Улсын сайд, Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын түгжрэлийг бууруулах Үндэсний хорооны дарга;
- Монгол Улсын сайд, Олимп, нийтийн биеийн тамир, спортын Үндэсний хорооны дарга;
- Эдийн засаг, хөгжлийн сайд;
- Гадаад харилцааны сайд;
- Сангийн сайд;
- Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд;
- Батлан хамгаалахын сайд;
- Барилга, хот байгуулалтын сайд;
- Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд;
- Зам, тээврийн хөгжлийн сайд;
- Соёлын сайд;
- Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд;
- Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд;
- Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд;
- Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайд;
- Эрчим хүчний сайд;
- Эрүүл мэндийн сайд;

-Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын
Захирагч;

-Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Байгаль орчин,
ногоон хөгжлийн бодлогын зөвлөх;

-Монгол Улсын Ерөнхий сайдын ахлах зөвлөх;

-Монгол Улсын Шадар сайдын ахлах зөвлөх;

-Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж
ахуйн байнгын хорооны Ажлын албаны ахлах
зөвлөх;

-Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын дарга;

-Онцгой байдлын ерөнхий газрын дарга;

-Цагдаагийн ерөнхий газрын Экологийн цагдаагийн
албаны дарга;

-Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх Гамшиг
судлалын хүрээлэнгийн захирал.

Нарийн бичгийн
дарга:

-Үндэсний хорооны Ажлын албаны дарга.

---o0o---

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД,
НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧИЙН ХАМТАРСАН
ТУШААЛ, ЗАХИРАМЖ**

20...¹²оны ¹⁰сарын ¹⁷өдөр

Дугаар...^{А/4124}, ^{А/7553}

Улаанбаатар хот

**Агаарын чанарыг сайжруулах бүс, бүсэд мөрдөх журам
шинэчлэн батлах тухай**

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, 72 дугаар зүйлийн 72.1.1, 72.1.2 дахь заалт, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.3.3 дахь заалт, 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэх хэсэг, Агаарын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 15.2, 15.3 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 62 дугаар тогтоол, 2022 оны 223 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ/ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг 1 дүгээр, тухайн бүсэд мөрдөх журмыг 2 дугаар хавсралтаар тус тус шинэчлэн баталсугай.

2. Энэ тушаал, захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар (Б.Баасандорж), Цагдаагийн ерөнхий газар (Ж.Болд)-т, нэгдсэн удирдлагаар ханган ажиллахыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны Ажлын алба (Б.Алтанзул), Нийслэлийн Засаг даргын нийгмийн хөгжил, боловсрол, эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан орлогч (З.Төмөртөмөө)-д тус тус үүрэг болгосугай.

3. Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг шинэчлэн тогтоосон талаар хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд зарлан мэдээлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хэвлэл мэдээллийн алба /Ц.Үүрцайх/, Нийслэлийн сургалт, судалгаа олон нийттэй харилцах газар (Г.Хонгорзул)-т болон дүүргийн Засаг дарга нарт тус тус даалгасугай.

4. Энэ хамтарсан тушаал, захирамж гарсантай холбогдуулан “Агаарын чанарыг сайжруулах бүсийг шинэчлэн тогтоох тухай” Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2021 оны 10 дугаар сарын 13-ны өдрийн А/322, А/780 дугаар хамтарсан тушаал, захирамжийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
САЙД

Б.Баасандорж

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧИЙН ХАМТАРСАН

Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

Д.СУМЬЯАБАЗАР

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд,
Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд
Улаанбаатар хотын Захирагчийн 2022
оны 10 дугаар сарын 17-ны өдрийн А/ЧМ, А/ССЗ
дугаар хамтарсан тушаал, захирамжийн
1 дүгээр хавсралт

НИЙСЛЭЛИЙН АГААРЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛАХ БҮС

/2022-2023/

Дүүрэг	1 дүгээр бүс /Хороо/	2 дугаар бүс /Хороо/	3 дугаар бүс /Хороо/	4 дүгээр бүс /Хороо/
Сонгинохайрхан	1, 2, 3, 4, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43	5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 23, 28, 30, 31	-	12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 29, 37, 38
Баянзүрх	8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20 22, 23, 24, 28, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42	2, 21, 25, 27, 29	-	1, 3, 4, 5, 6, 7, 15, 18, 26, 31, 36, 40, 43
Чингэлтэй	17, 18, 19, 23, 24	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22	-	1, 2, 3, 4, 5, 6
Сүхбаатар	9, 17, 18, 19, 20	11, 12, 13, 14, 15, 16	-	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10
Баянгол	9, 10, 11, 20, 21, 22, 23, 29	-	16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34
Хан-Уул	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 21, 22, 23	-	-	1, 2, 3, 15, 17, 18, 19, 20, 24, 25
Налайх	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8	2	-	-
НИЙТ ХОРОО	87	36	1	73
	197			
Тайлбар	Түүхий нүүрсийг үе шаттай хориглоно.	Цахилгаан болон бусад эх үүсвэрээр үе шаттайгаар холбоно.		Бүх төрлийн хатуу түлш хэрэглэхийг хориглоно.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд,
Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар
хотын Захирагчийн 2022 оны 10 дугаар
сарын 17-ны өдрийн 1424/А/СЗ дугаар хамтарсан
тушаал, захирамжийн 2 дугаар хавсралт

НИЙСЛЭЛИЙН АГААРЫН ЧАНАРЫГ САЙЖРУУЛАХ БҮСЭД МӨРДӨХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Агаарын тухай хуулийг хэрэгжүүлэх, Монгол Улсын Засгийн газрын “Түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох тухай” 2018 оны 62 дугаар, 2022 оны 223 дугаар тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор шинэчлэн тогтоосон нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүс /цаашид “бүс” гэх/-д мөрдөх дэглэм (стандартын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүн хэрэглэх талаар хүлээсэн үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлох), түүхий нүүрс хэрэглэхийг хориглох, түүхий нүүрс тээвэрлэх, ашиглах зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох, журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих төрийн байгууллага, иргэн, аж ахуйн нэгжийн эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд дараах стандартын шаардлага хангасан түлш, зуух, эрчим хүчний эх үүсвэр хэрэглэнэ. Үүнд:

- 1.2.1. “Ахуйн хэрэглээний зуухны техникийн ерөнхий шаардлага” MNS5216:2016 стандартыг хангасан халаалтын зуух;
- 1.2.2. “4.2МВт хүчин чадалтай ус халаах зуухны техникийн шаардлага” MNS5043:2016 стандартыг хангасан халаалтын зуух;
- 1.2.3. “Сайжруулсан хатуу түлшний техникийн шаардлага” MNS5679:2019 стандартыг хангасан сайжруулсан түлш;
- 1.2.4. “Шингэрүүлсэн нефтийн хий, ахуйн хэрэглээний түлшний техникийн шаардлага” MNS 5083:2001 стандартыг хангасан түлш;
- 1.2.5. Нар, салхи, газрын гүний дулааныг ашиглан цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэх сэргээгдэх эрчим хүчний үүсвэр;
- 1.2.6. Стандартын шаардлага хангасан, эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй тоног төхөөрөмж;
- 1.2.7. “Нүүрс, нүүрсэн бүтээгдэхүүний ангилал” MNS 6457:2014 стандартын 4.6-д заасан баяжуулсан нүүрс.
- 1.2.8. Техникийн шаардлага MNS 5924:2015 стандартын шаардлага хангасан нүхэн жорлон, угаадасны нүх.

Хоёр. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх, үүрэг

2.1. Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд орших иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага энэ журмын 1.2-т зааснаас гадна дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- 2.1.1. сайжруулсан шахмал түлш худалдан авахдаа түлш үйлдвэрлэгч байгууллагаас олгосон хяналтын картыг ашиглах;
- 2.1.2. мэргэжлийн хяналтын болон цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан хаагчийн тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх;
- 2.1.3. сайжруулсан шахмал түлшний шаталтаас үүссэн үнсийг ахуйн хог хаягдлаас тусгайлан ангилж, битүүмжлэлтэй саванд хадгалж, зөөвөрлүүлэх;

- 2.1.4. агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд түүхий нүүрс болон зориулалтын бус түлш хэрэглэж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, илэрсэн зөрчлийн талаар харьяалах дүүрэг, хорооны Засаг дарга, эрх бүхий улсын байцаагчид мэдээлэх;
- 2.1.5. гадаад, дотоод орчны агаарын бохирдлоос үүсэлтэй өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндээ хамгаалах зорилгоор зуух, яндангийн цэвэрлэгээ, засвар үйлчилгээг тогтмол хийж, агаарын бохирдлыг бууруулах чиглэлээр зохион байгуулж байгаа аян, сургалт, сурталчилгаанд оролцох;
- 2.1.6. агаар хамгаалах талаар төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллагаас мэргэжил, арга зүйн туслалцаа, зөвлөгөө авах;
- 2.1.7. Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй II, III, IV цахилгаан станц, Амгалан, Сэлбэ, Налайх дулааны станц нь өөрийн хэрэгцээнд бэлтгэсэн түүхий нүүрсийг бусдад дамжуулах, худалдахгүй байх;
- 2.1.8. эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр түүхий нүүрсийг агаарын чанарыг сайжруулах бүсээр дамжин өнгөрүүлэхгүй, тээвэрлэхгүй байх;
- 2.1.9. энэхүү журмын 1.2.7-д заасан баяжуулсан нүүрсийг зөвхөн байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэн, технологийн зориулалтаар дулаан, уур үйлдвэрлэх зөвшөөрөл бүхий зуухнаас бусад зууханд хэрэглэхгүй, уур үйлдвэрлэхээс бусад зориулалтаар ашиглахгүй, дамжуулахгүй, худалдахгүй байх;
- 2.1.10. энэ журмын 1.2.3-т заасан сайжруулсан шахмал түлшийг аливаа иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага зөвхөн нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд хэрэглэх ба бүсээс гаргах, бүсийн гадна худалдаалах, тээвэрлэх, ашиглахгүй байх үүрэгтэй;
- 2.1.11 гэр, сууц, ажлын байрны дулаан алдагдлыг багасгах зориулалттай, стандартад нийцсэн нэмэлт дулаалга хийх;
- 2.1.12 ашиглаж, эзэмшиж буй газрынхаа эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах, нөхөн сэргээх, ногоон байгууламжийг арчилж, хамгаалах, шинээр бий болгох;
- 2.1.13. хуульд заасан бусад эрх, үүрэг.

2.2.Төрийн байгууллага холбогдох хууль тогтоомжид зааснаас гадна дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

- 2.2.1. сайжруулсан шахмал түлш үйлдвэрлэлийн үндсэн түүхий эдийг тээвэрлэх, агаарын чанарыг сайжруулах бүсээр түүхий нүүрс тээвэрлэн дамжин өнгөрүүлэх асуудлыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо шийдвэрлэх;
- 2.2.2. сайжруулсан хатуу түлшийг дундын агуулах, борлуулалтын цэгүүд рүү түгээх, тээвэрлэх, борлуулалтын урамшуулал олгох, түүнд шаардагдах хөрөнгийг нийслэлийн жил бүрийн төсөвт тусган ажиллахыг Нийслэлийн Засаг дарга хариуцан зохион байгуулах;
- 2.2.3. хяналтын картыг үйлдвэрлэх, түгээх, нөхөн олгох, хүчингүй болгох, картаар борлуулалт хийх хэмжээ, борлуулалтын давтамжийн хугацаа зэргийг түлш үйлдвэрлэгч хариуцан зохион байгуулах;
- 2.2.4. “Таван толгой түлш” ХХК-ийн “Хяналтын нэгдсэн төв” нь угаарын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан, мэдээг Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо, Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газарт халаалтын улирлын 7 хоног тутам ирүүлэх;
- 2.2.5. хууль бусаар тээвэрлэсэн, хэрэглэсэн түүхий нүүрсийг хурааж, Амгалан дулааны станцад буулгах, сайжруулсан шахмал түлшийг заасан цэгт төвлөрүүлж, улсын орлого болгох ажлыг Цагдаагийн байгууллага зохион байгуулж, Мэргэжлийн хяналтын байгууллага зөрчилд тооцон арга хэмжээг ногдуулах;

- 2.2.6. гэр хорооллын айл, өрхийг стандартын шаардлага хангасан сайжруулсан түлшээр хангах, сайжруулсан түлшийг түгээх, тээвэрлэх, борлуулах үйл ажиллагаанд Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар хяналт тавих;
- 2.2.7. шахмал түлшнээс дээж авч, лабораторийн шинжилгээнд хамруулж, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд сар тутам Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар, Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газар хяналт тавих;
- 2.2.8. Энэхүү журмын 2.1.5-д заасан аян сургалт, сурталчилгааг хамтран зохион байгуулах.

Гурав. Нүүрс болон мидлинг (эрчим хүчний баяжуулсан нүүрс) тээвэрлэх зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох

3.1. Дараах эрх бүхий байгууллага зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох асуудлыг зохион байгуулна:

3.1.1. Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй II, III, IV цахилгаан станц, Амгалан, Сэлбэ, Налайх дулааны станцын эрчим хүчний хэрэглээг тооцож нүүрс тээвэрлэх зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох асуудлыг Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо зохион хариуцах;

3.1.2. байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэн технологийн зориулалтаар дулаан, уур үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрчим хүчний хэрэглээг тооцож, мидлинг (эрчим хүчний баяжуулсан нүүрс) тээвэрлэх зөвшөөрөл олгох, хүчингүй болгох асуудлыг ОББҮХ-ны шийдвэрийг үндэслэн Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын алба зохион байгуулах;

3.1.3. энэхүү журмын 3.1.1 болон 3.1.2-т заасан зөвшөөрөл олгох асуудлыг ажлын 5 хоногт багтаан шийдвэрлэх;

3.1.4. эрх бүхий байгууллагын хяналт, шалгалтаар зөрчил илэрсэн тохиолдолд түүхий нүүрс болон мидлинг (эрчим хүчний баяжуулсан нүүрс) тээвэрлэх, ашиглах зөвшөөрлийг хүчингүй болгох.

3.2. Мидлинг (эрчим хүчний баяжуулсан нүүрс) тээвэрлэх зөвшөөрөл хүсэхэд дор дурдсан баримт бичгийг бүрдүүлнэ:

3.2.1. байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэн технологийн зориулалтаар дулаан, уур үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний хуулбар, мидлинг (эрчим хүчний баяжуулсан нүүрс) худалдан авах гэрээ;

3.2.2. тээвэрлэх тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ.

3.3. Мидлинг (эрчим хүчний баяжуулсан нүүрс) тээвэрлэх зөвшөөрлийн бичигт дараах мэдээллийг тусгана.

3.3.1. эрхийн бичгийн хүчинтэй хугацаа;

3.3.2. тээвэрлэх хэмжээ, тонн;

3.3.3. тээврийн хэрэгслийн марк, улсын дугаар, зориулалт, даац;

3.3.4. тээвэрлэлтийн маршрут;

3.3.5. уурхайн нэр;

3.3.6. олборлогч аж ахуйн нэгжийн нэр, талбайн байршил;

3.3.7. буулгах байршлын мэдээлэл;

3.3.8. эрхийн бичиг олгосон байгууллагын мэдээлэл, огноо;

3.3.9. замын хяналтын постын баталгаажуулалтын хэсэг.

Дөрөв. Хяналт тавих

4.1. Бүх шатны Засаг дарга, эрх бүхий улсын байцаагч, Мэргэжлийн хяналт, Цагдаагийн байгууллагын албан хаагчид дараах хяналтыг тавина. Үүнд:

4.1.1. агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд стандартад нийцсэн ахуйн хэрэглээний зуух, бага чадлын дулаан үүсгүүр, сайжруулсан шахмал түлш хэрэглэгдэж байгаа эсэх;

- 4.1.2. зөвшөөрөлгүй түүхий нүүрс хэрэглэх, хадгалах, худалдах, тээвэрлэх, нэвтрүүлэх үйл ажиллагаа явуулж байгаа эсэх;
- 4.1.3. сайжруулсан шахмал түлшний борлуулалтын үнэ, хүргэлт, түгээлт, сайжруулсан түлш болон түүхий эдийн нөөц бүрдүүлэлт, түлш борлуулах үйл ажиллагааны зохих хуваарь, төлөвлөгөөний дагуу явагдаж байгаа эсэх;
- 4.1.4. улс, нийслэлийн төсөв болон олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллагын зүгээс зохих хөнгөлөлттэй үнээр, тул үнэ төлбөргүй олгосон цахилгаан халаагуур, гэрийн дулаалга, хийн халаагуур, сайжруулсан зуух хэрэглэж буй айл өрхийг тухайн авсан бараа, бүтээгдэхүүнээ хэрэглэж байгаа эсэх;
- 4.1.5. эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээд болон бусад аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн түүхий нүүрс нэвтрүүлэх, шатаах, бусдад дамжуулах тээвэрлэх худалдаалах үйл ажиллагаа явуулж байгаа эсэх;
- 4.1.6. сайжруулсан шахмал түлшний борлуулалтыг түлш үйлдвэрлэгч хуулийн этгээдээс олгосон хяналтын картыг үндэслэн хийж байгаа эсэх.

Тав.Тайлагнах

5.1. дараах дор дурдсаны дагуу тайлан, мэдээг холбогдох байгууллага Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам болон Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлнэ:

- 5.1.1. журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах эрх бүхий байгууллага хяналт, шалгалтын чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайланг сар тутам;
- 5.1.2. энэхүү журмын 3.1.2-т заасан зөвшөөрөлтэй иргэн, хуулийн этгээдийн тээвэрлэсэн, нөөцөлсөн, хэрэглэсэн нүүрсний мэдээллийг Улаанбаатар хотын Захирагчийн ажлын алба нэгтгэж сар тутам;
- 5.1.3. сайжруулсан түлшний түүхий эдийн нийлүүлэлт, нөөцлөлт, үйлдвэрлэл болон түгээлт, борлуулалттай холбоотой мэдээллийг түлш үйлдвэрлэх эрх бүхий хуулийн этгээд 14 хоног тутам;
- 5.1.4. сайжруулсан түлшний үйлдвэрлэхтэй холбоотой мэдээллийг үйлдвэрлэгч, сайжруулсан түлшний тээвэрлэлт, хэрэглээний талаарх мэдээллийг Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар тухай бүр.

Зургаа. Хүлээх хариуцлага

6.1.Энэхүү журмыг зөрчсөн иргэн, хуулийн этгээдэд Зөрчлийн тухай болон Эрүүгийн тухай хууль (Байгаль хамгаалах журмын эсрэг гэмт хэрэг)-д заасан, төрийн албан хаагчид Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага тус тус ногдуулна.

-o0o-

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

2022 оны 12 сарын 30 өдөр

Дугаар А/1649

Улаанбаатар хот

Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын
газар татан буугдсантай холбогдуулан
авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.1.1 дэх заалт, 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Төрийн албаны тухай хуулийн 62 дугаар зүйлийн 62.1.3, 62.1.4 дэх заалт, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.3 дахь заалт, Иргэний хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.4 дэх хэсэг, Засгийн газрын 2022 оны 417, 469 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Нийслэлийн Засаг даргын 2021 оны А/1059 дүгээр захирамжаар баталсан “Нийслэлийн Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний зарим агентлагийн зохион байгуулалтын бүтэц, орон тооны хязгаар”-ын зарим заалтыг хавсралт ёсоор өөрчилсүгэй.

2.Дараах арга хэмжээг энэ захирамжийн хавсралтад заасан Нийслэлийн Засаг даргын хэрэгжүүлэгч агентлагийн дарга нарт даалгасугай:

2.1.байгууллагын дүрэм, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, үйл ажиллагааны стратегид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал боловсруулж, 2023 оны нэгдүгээр улиралд багтаан батлуулах;

2.2.тухайн албан тушаалын чиг үүрэгт хууль тогтоомжоор өөрчлөлт орсноос бусад тохиолдолд Төрийн албаны зөвлөлөөр хянуулж, баталсан Төрийн захиргааны албан тушаалын тодорхойлолтыг өөрчлөхгүй байх;

2.3.шилжин ирж ажиллах төрийн албан хаагчдын албан тушаалын тодорхойлолтыг шуурхай баталгаажуулах арга хэмжээг зохих журмын дагуу зохион байгуулах;

2.4.Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, төрийн хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг тасралтгүй, хэвийн явуулах.

3.Шилжин ажиллах төрийн захиргааны албан хаагчдын цалин болон бусад урсгал зардлыг нийслэлийн 2023 оны төсвийн тодотгол хийгдэх хүртэл батлагдсан төсвийн хүрээнд зохицуулалт хийх замаар санхүүжүүлэхийг Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс (Н.Наранбаатар)-т даалгасугай.

4.Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлд заасны дагуу хяналт шалгалтын чиг үүргийг гүйцэтгэх албан хаагчдыг ажлын байраар хангаж ажиллахыг дүүргүүдийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

5.Энэ захирамж гарсантай холбогдуулан “Бүтэц, орон тооны хязгаарыг шинэчлэн батлах тухай” Нийслэлийн Засаг даргын 2022 оны 08 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/1105 дугаар захирамжийг хүчингүй болсонд тооцугай.

6.Энэ захирамжийг 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧ

Д.СУМЪЯАБАЗАР

Нийслэлийн Засаг даргын 2022 оны
 16 дугаар сарын 30-ны өдрийн
 16/1649 дугаар захирамжийн
 хавсралт

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ ЗАРИМ
 АГЕНТЛАГУУДЫН ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
 БҮТЭЦ, ОРОН ТООНЫ ХЯЗГААР

д/д	Хэрэгжүүлэгч агентлагуудын нэр	Зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн нэр	Орон тооны хязгаар
1	Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар	1.Захиргаа, санхүүгийн хэлтэс 2.Бодлогын хэрэгжилтийн хэлтэс 3.Агаарын чанарын хэмжилт зохион байгуулалтын хэлтэс 4.Хяналт шалгалтын хэлтэс	48 хүртэл, үүнээс Дарга-1
4	Байгаль орчны газар (Зуслангийн товчоотой)	1.Захиргаа, төлөвлөлт, санхүүгийн хэлтэс 2.Ойн хэлтэс 3.Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн хэлтэс 4.Хөрсний бохирдол, доройтлыг бууруулах хэлтэс 5.Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах хэлтэс 6.Зуслангийн товчоо 7.Хяналтын хэлтэс	100 хүртэл, үүнээс Дарга-1
9	Боловсролын газар	1.Захиргааны хэлтэс 2.Боловсролын бодлого, багшийн хөгжлийн хэлтэс 3.Боловсролын чанар, гүйцэтгэлийн үнэлгээний хэлтэс 4.Санхүү, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийн хэлтэс 5.Хүүхдийн эрх, хөгжил хамгааллын хэлтэс 6.Боловсролын хяналтын хэлтэс 7.Цөмийн болон цацрагийн хяналтын хэлтэс	78 хүртэл, үүнээс Дарга-1
19	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар	1.Захиргаа, төлөвлөлт, санхүүгийн хэлтэс 2.Хүнсний үйлдвэрлэлийн хэлтэс 3.Газар тариалан, мал аж ахуйн хэлтэс (Мал үржлийн албатай) 4.Хяналтын хэлтэс	83 хүртэл, үүнээс Дарга-1
21	Эрүүл мэндийн газар	1.Захиргаа, төлөвлөлт, санхүүгийн хэлтэс 2.Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс 3.Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс 4.Статистик мэдээлэл, цахим эрүүл мэндийн хэлтэс (Цахим үйлчилгээ, анхан шатны эрүүл мэндийн алба)	120 хүртэл, үүнээс Дарга-1

		5.Чанар, эрүүл мэндийн хяналт зохицуулалтын хэлтэс (дүүргийн эрүүл мэндийн хяналт, зохицуулалтын албатай) 6.Нийтийн эрүүл ахуй, халдварт өвчний хэлтэс 7.Эрүүл мэндийг дэмжих, нийтийн эрүүл мэндийн хэлтэс 8.Эмнэлгийн тусламжийн хэлтэс	
22	Хотын стандарт, хяналтын газар	1.Захиргаа, санхүүгийн хэлтэс 2.Дотоод хяналт, шинжилгээний хэлтэс 3.Хотын хөгжлийн стандартын хэлтэс 4.Барилга байгууламжийн ашиглалт, бүртгэлийн хэлтэс 5.Барилгын стандарт, аюулгүй байдлын хяналтын хэлтэс 6.Дэд бүтцийн стандарт, хяналтын хэлтэс 7.Байгаль орчны стандартын хэлтэс 8.Худалдаа, үйлчилгээний стандартын хэлтэс	105 хүртэл, үүнээс Дарга-1

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2023 оны 01 сарын 11 өдөр

Дугаар 17

Улаанбаатар хот

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны
үйл ажиллагааны стратеги, зохион
байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн
хөтөлбөр, зохион байгуулалтын бүтэц,
орон тооны хязгаар батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг, Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 10.1-д заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөрийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2.Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны зохион байгуулалтын бүтцийг дор дурдсанаар баталсугай:

2.1.Уур амьсгалын өөрчлөлт, бодлого төлөвлөлтийн газар;

2.2.Төрийн захиргааны удирдлагын газар (Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс, Хуулийн хэлтэс, Гадаад хамтын ажиллагааны хэлтэстэй);

2.3.Байгалийн нөөцийн бодлого зохицуулалтын газар (Байгаль орчны үнэлгээ, аудитын хэлтэстэй);

2.4.Хүрээлэн буй орчны бодлого зохицуулалтын газар;

2.5.Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн бодлого зохицуулалтын газар;

2.6.Аялал жуулчлалын бодлого зохицуулалтын газар;

2.7.Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар;

2.8.Салбарын хяналтын газар.

3.Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны орон тооны хязгаарыг 129 байхаар тогтоосугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөр, бүтэц, орон тооны хязгаар батлах тухай” Засгийн газрын 2020 оны 8 дугаар сарын 25-ны өдрийн 71 дүгээр тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД

Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

Засгийн газрын 2023 оны 01 дүгээр
сарын 11-ний өдрийн 17 дугаар
тогтоолын хавсралт

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ СТРАТЕГИ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН БҮТЦИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ХӨТӨЛБӨР

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Оршил

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам (цаашид “яам” гэх)-ны үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөр (цаашид “хөтөлбөр” гэх)-т Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд (цаашид “сайд” гэх)-ын эрхлэх асуудлын хүрээний хууль тогтоомж, бодлого, шийдвэрийн төсөл боловсруулах, бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах, төрийн захиргааны удирдлагаар хангах, бодлого төлөвлөлт, бодлогын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит хийх, үнэлгээ өгөх, хүрээлэн байгаа орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, ус, газар, “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг өрнүүлж, ойн санг нэмэгдүүлэх, амьтан, ургамал болон бусад байгалийн нөөцийг хамгаалах, зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх ажлын уялдааг хангах, салбарын хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах замаар ногоон хөгжлийг дэмжих, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх асуудлыг хамарсан үйл ажиллагааны стратеги, түүнийг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын бүтцийн загварыг тодорхойлов.

1.2.Үндэслэл

Хөтөлбөрийг Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хууль, Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хууль, Улсын Их Хурлын 1996 оны 38 дугаар тогтоолоор зөвшөөрсөн “Монгол Улсын төрөөс Засгийн газрын үйл ажиллагааны чиглэл, бүтцийн ерөнхий тогтолцооны өөрчлөлт, шинэчлэлийн талаар баримтлах бодлого”, “Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвчийг шинэчлэн батлах тухай” Улсын Их Хурлын 2020 оны 07 дугаар тогтоол, “Агентлаг байгуулах тухай” Засгийн газрын 2020 оны 121 дүгээр тогтоол, “Агентлаг байгуулах тухай” Засгийн газрын 2022 оны 272 дугаар тогтоол, “Мэргэжлийн хяналтын чиг үүргийг салбарын яамдад шилжүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2022 оны 469 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн боловсруулав.

1.3.Хууль, эрх зүйн орчин

Хөтөлбөрийг дор дурдсан хууль тогтоомжийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ:

-Монгол Улсын Үндсэн хууль;

-Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хууль;

- Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай хууль;
- Байгаль орчныг хамгаалах тухай багц хууль;
- Төрийн албаны тухай хууль;
- Захиргааны ерөнхий хууль;
- Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль;
- Хууль тогтоомжийн тухай хууль;
- Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль;
- Төсвийн тухай хууль;
- Зөвшөөрлийн тухай хууль;
- Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль;
- Аялал жуулчлалын тухай хууль;
- Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль;
- Зөрчлийн тухай хууль;
- Эрүүгийн хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль;
- Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хууль;
- Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал;
- “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого;
- Шинэ сэргэлтийн бодлого;
- Бусад хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичиг.

1.4.Арга зүй

Хөтөлбөрийг боловсруулахад олон улсын жишиг, байгууллагын өөрчлөлтийн удирдлага, үйл ажиллагаа (бизнес)-ны төлөвлөлтийн арга зүй, яамны үйл ажиллагааны стратеги боловсруулж ажилласан туршлага зэргийг ашиглав.

1.5. Яамны үүрэг, хариуцлагын ерөнхий хуваарь

Яам нь байгаль орчин, аялал жуулчлалын талаарх бодлого, хууль тогтоомж, эрх зүйн акт боловсруулах, тэдгээрийн хэрэгжилтийг хангах, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах үүрэг, хариуцлага хүлээж, сайд болон Засгийн газрын танхимд зөвлөгөө, бүх талын дэмжлэг үзүүлнэ. Сайд нь стратегийн бодлого, төлөвлөлт, тэдгээрийн хэрэгжилтийг удирдлагаар хангах, байгаль орчин, аялал жуулчлалын талаар салбар дундын зохицуулалтаар хангаж, салбарын төсвийн зарцуулалтад хяналт тавьж ажиллана.

1.6. Яамны стратегийн удирдлага, зохицуулалтын хэрэгцээний эх үүсвэр

Яамны стратегийн удирдлага, зохицуулалтын хэрэгцээний эх үүсвэр, нэн ялангуяа үндсэн үйлчлүүлэгч буюу хэрэглэгчийг оновчтой бүрэн тодорхойлох нь яамны үйл ажиллагааны стратегийг үндэслэлтэй тогтооход чухал ач холбогдолтойг харгалзан эдгээр үйлчлүүлэгч буюу хэрэглэгчийн бүлгийг дор дурдсанаар тодорхойлов.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны стратегийн удирдлага,
зохицуулалтын хэрэгцээний эх үүсвэр

Яамны үндсэн үйлчлүүлэгч буюу хэрэглэгч нь сайд, Засгийн газар (танхим) байна. Яамны стратегийн удирдлага, зохицуулалт нь дээр дурдсан хэрэгцээний эх үүсвэр, ялангуяа үндсэн үйлчлүүлэгч буюу хэрэглэгчийн эрэлт хэрэгцээг хангахтай холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулахад чиглэнэ.

Яамны стратегийн удирдлага, зохицуулалтын хэрэгцээг хангах үйлчилгээний хүрээ, төрөл, хэлбэрийг хэрэгцээний эх үүсвэр тус бүрээр тогтоон тус яамны зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүдийн үйл ажиллагааны стратеги болон албан хаагчдын ажлын байр (албан тушаал)-ны тодорхойлолтод нарийвчлан тусгах замаар хэрэгжүүлнэ.

Хоёр.Яамны үйл ажиллагааны стратеги

2.1.Үйл ажиллагааны стратегийн мөн чанар

Яамны үйл ажиллагааны стратегийн мөн чанар нь Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, сайдын эрхлэх ажлын хүрээний зорилт, чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлж, сайдад эрхэлсэн асуудлынх нь хүрээнд бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны талаар мэргэжлийн өндөр түвшний, цаг үеэ олсон, шуурхай зөвлөгөө өгөх, бүх талын дэмжлэг үзүүлэхэд оршино.

2.2.Үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэл

Яам нь дор дурдсан үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэлтэй ажиллана:

2.2.1.Монгол Улсад хүрээлэн байгаа орчны аюулгүй байдлыг хангах үзэл баримтлал, тогтвортой хөгжлийн урт хугацааны бодлогын зорилгод нийцсэн байгаль орчин, аялал жуулчлалын бодлогыг улс орны эдийн засаг, төсөв, санхүүгийн нөөц, олон улсын хамтын ажиллагааны бодлоготой уялдуулан тодорхойлж төлөвлөх, хэрэгжүүлэх энэ чиглэлд Засгийн газрын манлайллыг хангах;

2.2.2.байгаль орчныг хамгаалах, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх чиглэлээрх төрийн байгууллага, хувийн хэвшил, нутгийн өөрөө удирдах болон захиргааны байгууллага, төрийн бус байгууллага, иргэдийн үүсгэл санаачилга, хамтын ажиллагааг дэмжих, тэдгээрийн үйл ажиллагааг бодлогоор уялдуулан чиглүүлэх;

2.2.3.яам, салбарын албан хаагч, ажиллагсад байгаль орчныг хамгаалах, цэвэр технологийг дэмжих, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх шинжлэх ухааны ололт, олон улсын тэргүүний арга туршлагыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх, мэргэжлийн ур чадвараа хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

2.2.4.байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын бодлого, хууль тогтоомж, стандарт, нормын шинэчлэл, зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх;

2.2.5.байгаль орчны төлөв байдал, хувьсал өөрчлөлтийн чиг хандлагыг судлан шинжлэх, байгаль орчныг хамгаалах, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалахтай холбогдуулан үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хэрэглээнд шинжлэх ухааны ололт, цэвэр ногоон технологи нэвтрүүлэхэд урамшууллын болон зохицуулалтын хөшүүрэг ашиглах.

2.3.Үйл ажиллагааны эрхэм зорилго

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны эрхэм зорилго нь эдийн засгийн өсөлт, нийгмийн хөгжлийн хандлагыг экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй байхад чиглүүлж хамгаалах, байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсоор нөхөн сэргэх боломжийг бүрдүүлэх, байгальд ээлтэй тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх замаар хүрээлэн байгаа орчны тогтвортой байдлыг хадгалж, ногоон хөгжлийн зорилтыг хэрэгжүүлэхэд төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хамтын ажиллагаа, хүчин чармайлтыг өрнүүлж хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангахад оршино.

2.4. Үйл ажиллагааны стратегийн зорилт

Яам нь эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.4.1. улс орны тогтвортой хөгжилд нийцсэн байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлт, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын талаарх хууль тогтоомж, урт, дунд, богино хугацааны салбарын бодлого, стандарт, техникийн шаардлага боловсруулж батлуулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, хамгаалах бодлогын удирдамжаар хангах, хүлэмжийн хийн ялгарал, бохирдлыг бууруулах инновацыг хөгжүүлж, цэвэр технологи, ногоон хөгжлийг дэмжих, байгаль орчны тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн шинжлэх ухаан технологийн судалгааг өргөжүүлж, судалгаа, үр дүнд суурилсан бодлогыг төлөвлөн хэрэгжүүлж, түүнийг дэмжсэн эрх зүй, эдийн засаг, нийгмийн сэтгэл зүйн таатай орчин бүрдүүлэх;

2.4.2. төрийн захиргааны болон хүний нөөцийн удирдлагын манлайллыг хангаж, салбарын хүний нөөцийн бодлого, төлөвлөлтийг сайжруулж, байгаль орчны сайн засаглалыг бэхжүүлэх, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн багцыг төлөвлөх, санхүү, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, хяналт тавих, удирдлагаар хангах, хууль тогтоомжийн төсөл, бодлогын хувилбар, гэрээ хэлэлцээрийн төсөл болон бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, хууль зүйн үндэслэлийг хангуулах, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд хууль зүйн мэргэжлийн зөвлөмж, хууль зүйн техникээр хангах, салбарын хууль тогтоомж болон шинээр болон нэмэлт, өөрчлөлт орж батлагдсан хууль, захиргааны хэм хэмжээний актын талаар байгаль орны салбарын алба хаагчдын дунд сургалт зохион байгуулах, яамны гадагш чиглэсэн захиргааны акт, гэрээ болон захиргааны хэм хэмжээний акттай холбоотой хэрэг, маргаанд шүүх болон хууль хяналтын бусад байгууллагад яамыг төлөөлөх, байгаль орчинд учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх бодлого, арга хэмжээг зохион байгуулах, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлж, олон улсын төсөл, хөтөлбөрийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх;

2.4.3. байгалийн нөөц, баялаг (газар, ус, ой, биологийн олон янз байдал)-ийн нөөцийн хэмжээ, экологи, эдийн засгийн үнэлгээг тогтоох, байгалийн нөөцийг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, хомстлоос сэргийлж нөхөн сэргээх, цөлжилт, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, цөлжилттэй тэмцэх бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, боловсронгуй болгох, био аюулгүй байдлыг хангах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, салбар дундын зохицуулалтаар хангах, байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ, байгаль орчны аудитын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зохицуулах;

2.4.4. хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах хамгаалах, нөхөн сэргээх, мэдээллийн сан бүрдүүлэх талаарх бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах, боловсронгуй болгох, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх;

2.4.5. тусгай хамгаалалттай газар нутгийн бодлого, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, экологийн хувьд чухал ач холбогдолтой газар нутгийг хамгаалалтад авч өргөжүүлэх, хамгаалалтын менежментийг

хэрэгжүүлэх, газрын харилцааг зохицуулах, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн улсын сүлжээг бэхжүүлэх, ашиглалт, хамгаалалт, шилжилт хөдөлгөөн, өөрчлөлтийн хэтийн хандлагыг тогтоох кадастрын зураглал хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, судалгаа хийх, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, хяналт тавих;

2.4.6. аялал жуулчлалыг эдийн засгийн тэргүүлэх салбарын нэг болгон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, дэд бүтцийг хөгжүүлэх, аялал, жуулчлалын талаарх бодлого, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх;

2.4.7. бодлого төлөвлөлт, бодлогын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит хийх, эрсдэл, үр дүн, үр нөлөөг үнэлж дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, үнэлгээний талаарх мэдээллийн нээлттэй байдлыг хангах, байгаль орчны статистик мэдээлэл, мэдээллийн нэгдсэн сангийн удирдлага, зохион байгуулалтыг бэхжүүлэх;

2.4.8. байгаль орчин, аялал жуулчлалын хууль тогтоомж, стандарт, техникийн зохицуулалтын хэрэгжилтийн хяналт шалгалтыг хуульд заасан үндэслэлийн дагуу хэрэгжүүлж, хяналт шалгалтыг тухайн объектын эрсдэлийн ангиллыг үндэслэн төлөвлөж, иргэн, хуулийн этгээдийн явуулж байгаа үйл ажиллагаа (үйлдэл, эс үйлдэхүй), үйлдвэрлэж байгаа болон борлуулж байгаа бараа, бүтээгдэхүүн, үзүүлж байгаа ажил, үйлчилгээ нь байгаль орчны хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд дүгнэлт өгч, хүрээлэн байгаа орчинд үүсэж болзошгүй эрсдэл, сөрөг нөлөө, хохирлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн сэргээх арга хэмжээг авч, хараат бус, шударга, хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлж, үйл ажиллагааны нээлттэй, ил тод байдлыг хангах.

2.5. Үйл ажиллагааны гол зорилт

Яамны үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хангах хүрээнд тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн дор дурдсан үйл ажиллагааны гол зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.5.1. Үйл ажиллагааны стратегийн 1 дүгээр зорилтын хүрээнд:

2.5.1.1. улс орны тогтвортой хөгжилд нийцсэн байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлт, ногоон хөгжил, аялал, жуулчлалын талаарх хууль тогтоомж, салбарын урт, дунд, богино хугацааны бодлого, түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах, бодлогын удирдамжаар хангах;

2.5.1.2. Монгол Улсын хөгжлийг НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн зорилго, зорилттой уялдуулан хөгжүүлэх, "Алсын хараа-2050", Шинэ сэргэлтийн хөгжлийн бодлогын баримт бичигт тусгагдсан байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын талаарх бодлогын зорилго, зорилтыг хангах, салбар дундын зохицуулалт, бодлогын удирдамжаар хангах;

2.5.1.3. байгаль орчныг хамгаалах, тогтвортой байдлыг хадгалахад чиглэсэн ногоон эдийн засаг, тогтвортой санхүүжилтийг

нэмэгдүүлэх, салбар дундын зохицуулалтаар хангах, ногоон бүтээгдэхүүн, хөрөнгө оруулалтын бодлого, эрх зүйн орчныг сайжруулах, хэрэгжүүлэх;

2.5.1.4.хүрээлэн буй орчны бохирдол, цөлжилт, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, цаг уур, орчны шинжилгээ, байгалийн нөөц баялгийн хамгаалалт, зохистой ашиглалт, биологийн олон янз байдлын бодлого, төлөвлөлтийг хийж, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах;

2.5.1.5.байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын талаарх техникийн зохицуулалт, стандартыг боловсруулж, нийтээр дагаж мөрдүүлэхэд хяналт тавих, олон нийтэд сурталчлан таниулах ажлыг зохион байгуулах;

2.5.1.6.байгаль орчны салбарын шинжлэх ухаан, технологийн судалгаа, шинжилгээний мэдээллийн нэгдсэн санг хөгжүүлэх, зохицуулах, нэгдсэн удирдлагаар хангах;

2.5.1.7.уур амьсгалын өөрчлөлтийг бууруулах, дасан зохицох үндэсний стратегийг тодорхойлон, Монгол Улс олон улсын өмнө хүлээсэн үүргийг хэрэгжүүлэх ажлыг хариуцан, салбар дундын уялдаа зохицуулалтаар хангаж хэрэгжүүлэх;

2.5.1.8.уур амьсгалын өөрчлөлтийг бууруулах, дасан зохицох чиглэлээр хэрэгжиж байгаа төсөл, хөтөлбөрийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх ажлыг удирдлагаар хангах;

2.5.1.9.хүлэмжийн хийн ялгарал багатай, ногоон хөгжлийг дэмжих, инновац, цэвэр технологи, шинжлэх ухааны ололтыг туршин нэвтрүүлэх бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах, нэгдсэн удирдлагаар хангах.

2.5.2.Үйл ажиллагааны стратегийн 2 дугаар зорилтын хүрээнд:

2.5.2.1.төрийн захиргааны удирдлагын манлайллыг хангах, яамны дотоод ажлыг эрхэлж, бодлого, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн биелэлтийг тайлагнах, олон нийттэй харилцах, хууль тогтоомжийг системчлэх, сурталчлах;

2.5.2.2.салбарын хүний нөөцийн бодлого төлөвлөлтийг хийж, хүний нөөцийг хөгжүүлэх, нийгмийн баталгааг хангах, ажлаа тайлагнах, хариуцлага тооцох тогтолцоог дээшлүүлэхэд зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлэх, байгалийн нөөцийн хамтын менежмент, байгаль хамгаалах нөхөрлөлийн үйл ажиллагааг сайжруулж бодлого удирдлагаар хангах;

2.5.2.3.байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарт цахим засаглалыг бэхжүүлэх, мэдээллийн технологийн хэрэглээг нэвтрүүлэх, салбарын мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлыг хангаж, хэрэглэгчид мэдээллээр үйлчлэх;

2.5.2.4.төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн төсөл, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг төлөвлөх, бүтээгдэхүүн нийлүүлэлтийн төлөвлөлтийг бодлогын удирдамжаар чиглүүлэх, салбарын санхүү, хөрөнгө оруулалтын удирдлага, зохицуулалт, төсвийн ил тод байдлыг хангах;

2.5.2.5.байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын хууль тогтоомжийн төсөл, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх дүрэм, журмын төсөл боловсруулах;

2.5.2.6.удирдлагын шийдвэрийн дагуу Засгийн газар болон яамыг итгэмжлэлийн хүрээнд төлөөлж шүүх, прокурор, холбогдох хуулийн байгууллагатай харьцах;

2.5.2.7.захиргааны хэм хэмжээний акт, бодлогын баримт бичиг, захиргааны акт болон бусад шийдвэрийн хууль зүйн үндэслэлийг хангуулах, хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах гэрээ, хэлэлцээр хийх, байгуулахад яамны удирдлага, ажилтнуудыг хууль зүйн мэргэжлийн зөвлөгөөгөөр хангах;

2.5.2.8.байгаль орчны салбарын албан хаагчдад салбарын хууль тогтоомж мөн шинээр болон нэмэлт, өөрчлөлт орж батлагдсан хууль, захиргааны хэм хэмжээний актын талаар сургалт зохион байгуулах, давтан сургах;

2.5.2.9.байгаль орчинд учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх арга хэмжээг холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

2.5.2.10.эрх ашиг нь хөндөгдсөн, хөндөгдөж болзошгүй этгээдээс гаргасан гомдлыг хууль тогтоомжийн хүрээнд шийдвэрлэх, холбогдох этгээдийг шаардлагатай мэдээллээр хангах;

2.5.2.11.байгаль орчин, аялал жуулчлалын гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлж, олон улсын төсөл, хөтөлбөрийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх, Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ, конвенцын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, гадаад сурталчилгаа, маркетингийн бодлого төлөвлөлт, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, мэргэжлийн удирдлагаар хангах, зохицуулах.

2.5.3.Үйл ажиллагааны стратегийн 3 дугаар зорилтын хүрээнд:

2.5.3.1.байгалийн нөөц, баялгийг хамгаалах, нөөцийг нэмэгдүүлэх, зохистой ашиглах бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, зохион байгуулах, тэдгээрийг боловсронгуй болгох, мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

2.5.3.2.ой, ус, биологийн төрөл зүйлийн нөөцийн төлөв байдал, чанарыг тодорхойлох, судалгаа хийх, үнэлгээ өгөх, нөөцийн өөрчлөлт, ашиглалт, хамгаалалтын байдлыг хянах, гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан, усны сан бүхий газрын ашиглалт, хамгаалалт, шилжилт хөдөлгөөн, өөрчлөлтийн хэтийн хандлагыг тогтоох кадастрын зураглал хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, эдгээр нөөцийг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд улсын төсвөөс гаргах зардал, хөрөнгийг төлөвлөх, хуваарилах;

2.5.3.3.усны нөөцийн нэгдсэн менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах, түүнийг хэрэгжүүлэх бодлого, салбар дундын болон бүс нутгийн зохицуулалтаар хангах, усны нөөцийг тооцоолох, усны тоо бүртгэл явуулах, усны хэрэглээний норм тогтоох, рашааныг зохистой ашиглах,

хамгаалах, эмчилгээний чанарыг тогтоох, усны сан бүхий газрыг нөхөн сэргээх, уст цэг, усны барилга, байгууламжийг ашиглах, эзэмших, ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулахтай холбогдсон журам, аргачилсан зааврыг холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран боловсруулах;

2.5.3.4.сав газрын захиргаадыг нэгдсэн удирдлага зохион байгуулалтаар хангах, гадаргын болон газрын доорх усны нөөцийн хайгуул судалгааны ажлыг зохион байгуулах, хилийн усны талаарх олон улсын гэрээ, хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх, голын голдирлыг өөрчлөх асуудлаар шийдвэр гаргах, усны мэргэжлийн байгууллагын эрх олгох, цуцлах, сав газрын менежментийн төлөвлөгөө болон усны нөөцөд учирсан хохирлыг үнэлэх, нөхөн төлбөр тооцох аргачлал, зааврыг боловсруулах;

2.5.3.5.ойг хамгаалах, зохистой ашиглах, ойжуулах, нөхөн сэргээх, үржүүлэх болон ой хээрийг түймрээс хамгаалах, байгаль орчны тэнцлийг хангах талаар төрийн бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, ойг хамгаалах хэмжээнд мөрдөх дүрэм, журам, стандарт, норм, жил бүр ашиглах ойн нөөцийн дээд хэмжээ, улсын ойн менежментийн төлөвлөгөө, бусад шийдвэрийг боловсруулж, батлуулан биелэлтийг хангуулах, “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөнийг үе, шаттай зохион байгуулах, салбар дундын зохицуулалт, нэгдсэн удирдлагаар хангах;

2.5.3.6.цөлжилт, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, цөлжилттэй тэмцэх бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах;

2.5.3.7.газар, ус, ой, амьтан, ургамал, бусад нөөц, баялгийн экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлуулж мөрдүүлэх, байгалийн нөөцийн үнэ цэн, үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх, байгалийн нөөц, даацад тулгуурлан тодорхой бүс нутагт ашиглалтад өртөмтгий, нэн ховор, ховор, амьтан, ургамал, мод, ойн дагалт баялгийн ашиглалтыг зохицуулах, хязгаарлах шийдвэрийн төсөл боловсруулах;

2.5.3.8.Монгол Улсын нэгдэн орсон амьтан, ургамал, генетик нөөцийн талаарх олон улсын гэрээ, конвенцын хэрэгжилт, судалгаа, шинжилгээний хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, байгалийн нөөцийн хамтын менежментийг бэхжүүлэх, био аюулгүй байдлыг хангах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, салбар дундын зохицуулалтаар хангах, холбогдох хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх;

2.5.3.9.бүс нутаг, салбарын хөгжлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөө болон төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх, байгаль орчны төлөв байдалд үнэлгээ, дүгнэлт өгөх, байгаль орчны аудитын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах.

2.5.4.Үйл ажиллагааны стратегийн 4 дүгээр зорилтын хүрээнд:

2.5.4.1.хүрээлэн буй орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаарх бодлого, хууль тогтоомж, стандартын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах, боловсронгуй болгох;

2.5.4.2.аж ахуйн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хог хаягдлыг багасгах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах, эдийн засгийн эргэлтэд оруулах бодлогыг хэрэгжүүлэх, ногоон үйлдвэрлэл, хэрэглээний технологи дамжуулах, нутагшуулах, байгаль орчныг хамгаалах, бохирдлыг бууруулахад шинэ арга барил нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

2.5.4.3.агаар орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, бохирдлыг бууруулах бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

2.5.4.4.хөрс хамгаалах, хөрсний бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, бохирдлыг бууруулах бодлогын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, цогц арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

2.5.4.5.химийн хорт болон аюултай бодис, хог хаягдлын бодлого, хууль тогтоомж, олон улсын гэрээ конвенцын дагуу хүлээсэн үүргийн хэрэгжилтийг хангах, зохистой ашиглалтын менежмент, хэрэгжүүлэх зохион байгуулах, зохицуулах;

2.5.4.6.газрын тос, уул уурхай, баяжуулах үйлдвэр, дэд бүтцийн төслүүдийн орчны бохирдол, доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулах;

2.5.4.7.ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн талбайн гол мөрний урсац бүрэлдэх эх, ойн сан, усны сан бүхий газрын онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүс болон улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагтай давхцалтай эсэхийг тогтоох, эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн мэдээллийн сан бүрдүүлэх.

2.5.5.Үйл ажиллагааны стратегийн 5 дугаар зорилтын хүрээнд:

2.5.5.1.тусгай хамгаалалттай газар нутгийн талаарх бодлого, хууль тогтоомж, боловсруулах, зохион байгуулах, хэрэгжүүлэх, зохицуулах;

2.5.5.2.дэлхийн байгаль, соёлын өвийн болон бусад экологийн чухал ач холбогдолтой, эмзэг экосистем бүхий газар нутгийг тусгай хамгаалалтад авч, газар нутгийн сүлжээг өргөжүүлэх, олон талт хамгаалалтын менежментийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ авах, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн байгаль хамгааллыг хөгжүүлэхэд талуудын оролцоог хангах, зохион байгуулах;

2.5.5.3.тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээнд байгаль орчны төлөв байдал, биологийн төрөл зүйлд судалгаа, тооллого явуулах, бүртгэл хөтлөх аргачлал, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлах, зөвшөөрөгдсөн бүсээс ажиглалтын зориулалтаар дээж, сорьц авах, хэмжилт хийх, ойг арчлах, ойжуулах, хөрс, ургамлыг нөхөн сэргээх журам, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг баталж, нөхөн сэргээх газрын хэмжээ, уг ажлыг гүйцэтгэх арга, технологийг тогтоох;

2.5.5.4.тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээ, хамгаалалтын захиргаадын үйл ажиллагааг зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, тэдгээрийг түшиглэн олон нийтэд байгаль орчны боловсрол олгох, сурталчлах ажлыг зохион байгуулах;

2.5.5.5.тусгай хамгаалалттай газар нутгийн ашиглалт, хамгаалалт, шилжилт хөдөлгөөн, өөрчлөлтийн хэтийн хандлагыг тогтоох кадастрын зураглал хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, судалгаа хийх.

2.5.6.Үйл ажиллагааны стратегийн 6 дугаар зорилтын хүрээнд:

2.5.6.1.аялал, жуулчлалын талаарх бодлого, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хүний нөөцийн бодлого, сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулах, гадаад сурталчилгаа, маркетингийн бодлого төлөвлөлт, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, зохицуулах;

2.5.6.2.байгалийн болон түүхэн аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, хөрөнгө оруулалтын бодлого, санхүүжилтийн тогтолцоог бий болгох, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, хөрөнгө оруулалт, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах, удирдлага арга зүйгээр хангах;

2.5.6.3.аялал, жуулчлалын мэдээллийг нэгтгэж дүн шинжилгээ хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлж, хэрэглэгчийг мэдээллээр хангах, гадаадад сурталчилгаа, маркетингийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах, нэгдсэн удирдлагаар хангах;

2.5.6.4.аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллагын стандартыг олон улсын жишигт нийцүүлэх, аж ахуйн нэгжийн менежментийг сайжруулах, хэрэгжилтийг хангах талаар нутгийн захиргааны байгууллага, мэргэжлийн байгууллага, аж ахуйн нэгж, олон нийтийн байгууллага, иргэдийг мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөөгөөр хангах.

2.5.7.Үйл ажиллагааны стратегийн 7 дугаар зорилтын хүрээнд:

2.5.7.1.хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичигт тусгагдсан зорилго, зорилтын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг үнэлж, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, үнэлгээний талаарх мэдээллийн нээлттэй, ил тод байдлыг хангах;

2.5.7.2.салбарын бодлого төлөвлөлт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг үнэлж, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, үнэлгээний талаарх мэдээллийн нээлттэй ил тод байдлыг хангах;

2.5.7.3.холбогдох үндэсний хөтөлбөр, гадаадын зээл тусламжаар хэрэгжиж байгаа төслийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг үнэлж, дүгнэлт зөвлөмж гаргах, үнэлгээний талаарх мэдээллийн нээлттэй ил тод байдлыг хангах;

2.5.7.4.салбарын статистик мэдээллийг нэгтгэх, байгаль орчны мэдээллийн нэгдсэн санг, удирдан зохицуулах, байгалийн нөөц, ашигласны төлбөрийн орлогын нэгдсэн мэдээллийг бүрдүүлэх;

2.5.7.5.төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод аудитын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх.

2.5.8.Үйл ажиллагааны стратегийн 8 дугаар зорилтын хүрээнд:

2.5.8.1.газар, газрын хэвлий, түүний баялаг, ус, ой, ургамал, амьтан, агаарыг хамгаалах, тэдгээрийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, ой, хээрийг түймрээс хамгаалахтай холбогдсон хууль тогтоомж, стандарт, хэм хэмжээ, дүрэм, шийдвэрийн биелэлтэд хяналт тавих;

2.5.8.2.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллага, аж ахуйн нэгж болон иргэдийн хууль тогтоомжийн дагуу байгаль орчныг хамгаалах, сэргээн сайжруулах, засаж тохижуулах, байгалийн баялгийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх чиглэлээр байгуулсан гэрээ, төсөл, төлөвлөгөөний биелэлт, бусад үйл ажиллагаанд хяналт тавих;

2.5.8.3.Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомжоор тодорхойлсон болон Монгол Улсын Улаан номд орсон нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын хамгаалалт, нөхөн сэргээлт, зохистой ашиглалтад хяналт тавих;

2.5.8.4.байгалийн баялгийг ашигласны төлбөр, хураамж, тэдгээрийг байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулсан байдал, байгаль орчныг бохирдуулсны төлбөрийн барагдуулалтад хяналт тавих;

2.5.8.5.байгалийн нөөц ашиглаж үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлж байгаа байгууллага, аж ахуйн нэгжийн төсөл, хөтөлбөрийн үйл ажиллагаа нь байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээнд хамрагдсан байдал, үнэлгээгээр тогтоосон байгаль орчны болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үйл ажиллагааны явцад арилгах, нөхөн сэргээх, бохирдол, доройтлыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих;

2.5.8.6.байгаль орчны даацын судалгаа, шинжилгээний ажил, агаар, ус, хөрсөн дэх хими, биологийн хортой бодисын хүлцэх хэм хэмжээ, байгаль орчинд хаяж болох хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнд хяналт тавих;

2.5.8.7.химийн хорт бодисын үйлдвэрлэлт, экспорт, импорт, хадгалалт, худалдаалалт, тээвэрлэлт, ашиглалт, устгалт, аюултай хог хаягдлын экспорт, импорт, хил дамжуулан тээвэрлэлтэд хяналт тавих;

2.5.8.8.хот тосгон, бусад суурин газрын орчинд болон гол, мөрөн, нуур, рашаан, булаг, шандын эх, ундаргын орчныг хамгаалж эрүүл ахуйн бүс тогтоосон байдал, ойн сан, усны сан бүхий газар, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн кадастрын зураглал, газрын кадастрт хяналт тавих;

2.5.8.9.ашигт малтмалын хайгуул, судалгаа, газрын хэвлийг ашиглах явцад болон ашигласны дараа гарч болзошгүй аюул, осол бусад хортой нөлөөнөөс урьдчилан сэргийлэх, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих;

2.5.8.10.тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалт, байгалийн, аялал жуулчлалын үйл ажиллагааны явцад байгаль орчны тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих.

2.6.Үйл ажиллагааны зорилт

Яамны үйл ажиллагааны гол зорилт тус бүрийн хүрээнд тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагааны зорилтыг тус яам тодорхойлж, зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үйл ажиллагааны стратеги, албан хаагчдын ажлын байр (албан тушаал)-ны тодорхойлолтод тусган хэрэгжүүлнэ.

2.7.Үйл ажиллагааны стратегийн загвар

Яамны үйл ажиллагаа (бизнес)-ны стратегийн загварыг дор дурдсанаар тодорхойлж байна:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны үйл ажиллагааны стратегийн загвар

[illegible]

Гурав. Яамны үйл ажиллагааны бүтцийн ерөнхий тогтолцоо, зохион байгуулалтын бүтэц, тэдгээрийн чиг үүрэг

3.1.Бүтцийн ерөнхий тогтолцоо боловсруулахад баримтлах зарчим

Яамны үйл ажиллагааны бүтцийн ерөнхий тогтолцоо, зохион байгуулалтын бүтцийг боловсруулахад дор дурдсан зарчмыг баримтална:

3.1.1.яамны стратегийн зорилтыг бүтцэд тусгасан байх зарчим (тухайн яамны үйл ажиллагааны бүтцийн тогтолцоо, зохион байгуулалтын бүтэц нь түүний үйл ажиллагааны стратегийн зорилттой уялдсан байх);

3.1.2.эрх мэдлийн ялгаа зааг нь тодорхой, итгэл хүлээхүйц байх зарчим (бүтцийн нэгжүүд, тэдгээрийн удирдах албан тушаалын түвшин, нэр нь аль нэгж ямар асуудал эрхэлдэг, аль албан тушаал ямар эрх мэдэлтэй болохыг тодорхой мэдэж болохуйц байх, тэдгээрийн ажлын уялдаа, ажиллах чадвар нь итгэл хүлээхүйц байхын зэрэгцээ сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, байгууллагын зорилт, чиг үүрэгтэй давхардахгүй байх);

3.1.3.үзэгдэхүйц үйлчилгээний болон стратегийн удирдлагын баримжаатай байх зарчим (байгууллагын нэр, бүтцээс тухайн байгууллагын үйл ажиллагааны дүр төрх харагдахуйц байх, тухайлбал яамны бүтэц, бүтцийн нэгжийн нэр нь түүний үйл ажиллагааны стратегийг тусгасан байх);

3.1.4.бүтцийн хувьд энгийн байх зарчим (яамны Төрийн нарийн бичгийн даргаас хамгийн доод нэгжээ хүртэл гурваас дээшгүй шат дамжлагатай байх);

3.1.5.тэнцвэрийг хангах, хяналтын хүрээг тогтоох зарчим (байгууллагын үйл ажиллагааны стратеги, бүтэц хоёрын зөв зохистой тэнцвэрийг хангах замаар аль болох хялбар удирдах, хянах боломжтой байх, үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг аль болох оновчтой бүлэглэх замаар бүтцийн ерөнхий тогтолцоог тогтоосон байх, энэ нь удирдлагын чиг үүрэг, хүн хүчний болон бусад нөөцийг зөв хуваарилан хэрэглэгчийнхээ хэрэгцээнд нийцсэн үйлчилгээ үзүүлэх боломж бүрдүүлсэн байх);

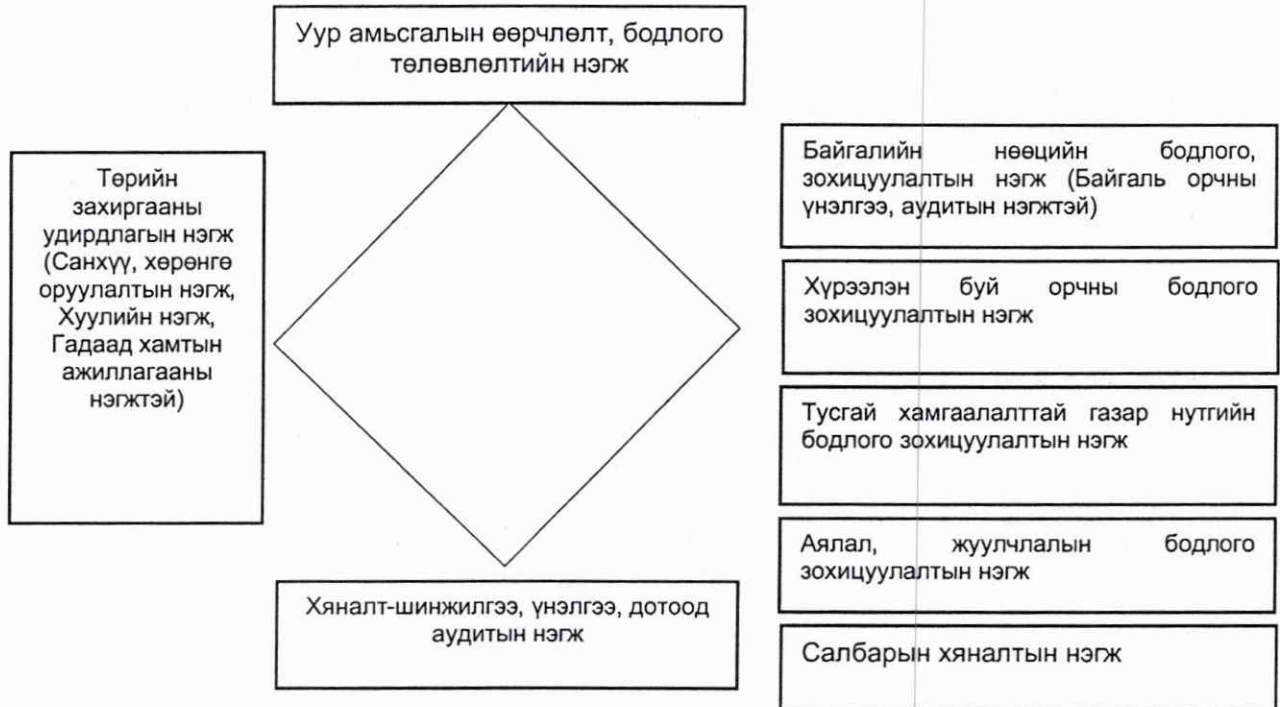
3.1.6.улс төржихгүй байх зарчим (тухайн яамны төрийн захиргааны албан хаагч нь эрхэлсэн сайд, Засгийн газар, бусад үйлчлүүлэгч буюу хэрэглэгчид төвийг сахисан, өндөр мэргэшлийн зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлэх улс төрийн аливаа нөлөөлөлд автахгүй байх);

3.1.7.хангалттай чадавх, бодитой үйл ажиллагааны зарчим (үйл ажиллагааны бүтцийн ерөнхий тогтолцооны загвар, зохион байгуулалтын бүтэц нь чадавхаа бүрэн илрүүлэхэд чиглэсэн, хэрэгжихүйц бөгөөд ажиллах чадвартай байх).

3.2.Үйл ажиллагааны бүтцийн ерөнхий тогтолцооны загвар

Дээр дурдсан зарчим болон Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны үйл ажиллагааны стратегийн загварыг үндэслэн тус яамны үйл ажиллагааны бүтцийн дор дурдсан ерөнхий тогтолцооны загварыг дараахь байдлаар тодорхойлж байна.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны үйл ажиллагааны
бүтцийн ерөнхий тогтолцооны загвар

3.3. Зохион байгуулалтын бүтэц

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны үйл ажиллагааны стратегийн болон бүтцийн ерөнхий тогтолцооны загварыг үндэслэн тус яамны зохион байгуулалтын бүтэц, тэдгээрийн үндсэн үүрэг, чиг үүргийг тодорхойлж байна:

3.3.1. Уур амьсгалын өөрчлөлт, бодлого төлөвлөлтийн асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 1 дүгээр зорилтын хүрээнд улс орны тогтвортой хөгжилд нийцсэн байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлт, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын талаарх хууль тогтоомж, урт, дунд, богино хугацааны салбарын бодлого, стандарт, техникийн шаардлага боловсруулж батлуулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох, олон улсын болон бүс нутгийн түвшинд байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн талаар тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд Монгол Улсын оролцоо, арга хэмжээг төлөвлөх, өргөжүүлэх, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, хамгаалах бодлогын удирдамжаар хангах, хүлэмжийн хийн ялгарал, бохирдлыг бууруулах инновацыг хөгжүүлж, цэвэр технологи, ногоон хөгжлийг дэмжих, байгаль орчны тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн шинжлэх ухаан технологийн судалгааг өргөжүүлж, судалгаа, үр дүнд суурилсан бодлогыг төлөвлөн хэрэгжүүлж, түүнийг дэмжсэн эрх зүй, эдийн засаг, нийгмийн сэтгэл зүйн таатай орчин бүрдүүлэх чиг үүрэг хэрэгжүүлнэ.

Энэ нэгжийн удирдлага, ажилтнууд нь багаар ажиллаж ажлын байран дээр суралцахын зэрэгцээ бусад яамны зохион байгуулалтын ижил төрлийн бүтцийн нэгжийн удирдлага, ажилтнуудтай ажил төрөл, мэдлэг, ур чадвараа өсгөх чиглэлээр хамтран ажиллаж, аливаа асуудлыг зөвхөн салбарын

төдийгүй, улсын хэмжээнд тогтолцооны онолд тулгуурлан асуудалд хандаж ажиллана.

Энэ нэгжийн үйл ажиллагаа нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Засгийн газрын Байгаль орчин, аялал жуулчлалын бодлогын талаар шийдвэр гаргах механизмд дэмжлэг үзүүлэх, байгаль орчин, аялал жуулчлалын бодлого, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, байгаль орчны тэнцвэрт байдал болон үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангахад шаардлагатай бодлогын хувилбар, мэдээлэл, өндөр мэргэшлийн цаг үеэ олсон, шуурхай зөвлөгөө, үйлчилгээ, бүх талын дэмжлэгээр хангах замаар хэрэгжинэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, тус яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүд, бусад яамд, Засгийн газрын агентлаг, нутгийн захиргааны байгууллага, эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллага, байгаль орчны чиглэлээрх аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь бусад аж ахуйн нэгж болон хэвлэл мэдээлэл, иргэний нийгмийн байгууллага, иргэд байна. Энэ үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, Сангийн яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Барилга, хот байгуулалтын яам, Эрчим хүчний яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, бүх шатны Засаг дарга нар, тэдгээрийн Тамгын газар байна.

3.3.2.Төрийн захиргааны удирдлагын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 2 дугаар зорилтын хүрээнд төрийн захиргааны болон хүний нөөцийн удирдлагын манлайллыг хангаж, салбарын хүний нөөцийн бодлого, төлөвлөлтийг сайжруулж, байгаль орчны сайн засаглалыг бэхжүүлэх, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн багцыг төлөвлөх, санхүү, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, хяналт тавих, удирдлагаар хангах, хууль тогтоомжийн төсөл, бодлогын хувилбар, гэрээ хэлэлцээрийн төсөл болон бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, хууль зүйн үндэслэлийг хангуулах, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд хууль зүйн мэргэжлийн зөвлөмж, хууль зүйн техникээр хангах, салбарын хууль тогтоомж болон шинээр болон нэмэлт, өөрчлөлт орж батлагдсан хууль, захиргааны хэм хэмжээний актын талаар байгаль орны салбарын алба хаагчдын дунд сургалт зохион байгуулах, яамны гадагш чиглэсэн захиргааны акт, гэрээ болон захиргааны хэм хэмжээний акттай холбоотой хэрэг, маргаанд шүүх болон хууль хяналтын бусад байгууллагад яамыг төлөөлөх, байгаль орчинд учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх бодлого, арга хэмжээг зохион байгуулах, гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлж, олон улсын төсөл, хөтөлбөрийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх, олон нийттэй харилцах, салбарын хүний нөөцийг хөгжүүлэх, ажлаа тайлагнах, хариуцлага тооцох тогтолцоог дээшлүүлэхэд зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлэх, байгалийн нөөцийн хамтын менежмент, байгаль хамгаалах нөхөрлөлийн үйл ажиллагааг төлөвшүүлж дэмжих, байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарт цахим засаглалыг бэхжүүлэх, мэдээллийн технологийн хэрэглээг нэвтрүүлэх, салбарын мэдээллийн ил тод, нээлттэй байдлыг хангаж, хэрэглэгчид мэдээллээр үйлчлэх, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн төсөл, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг төлөвлөх, бүтээгдэхүүн нийлүүлэлтийн төлөвлөлтийг бодлогын

удирдамжаар чиглүүлэх, салбарын санхүү, хөрөнгийн удирдлага, зохицуулалт, төсвийн ил тод байдлыг хангах ажлыг зохион байгуулах, зохицуулахад дэмжлэг, үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэг хэрэгжүүлнэ.

Энэ нэгжийн зарим чиг үүргийн хүрээнд Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс, Хуулийн хэлтэс, Гадаад хамтын ажиллагааны хэлтэс тус тус ажиллана.

Төрийн захиргааны удирдлагын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үйл ажиллагаа нь чадварлаг төрийн албан хаагч бүхий төрийн захиргааны мэргэшсэн, цомхон бүтцээр яамны тасралтгүй, хэвийн жигд ажиллагааг хангах бодлого боловсруулах, түүний хэрэгжилтийг зохицуулах үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэхэд чиглэнэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүд, алба хаагчид байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь нутгийн захиргааны байгууллага, иргэд, бусад хэрэглэгч байна. Энэ нэгжийн үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Сангийн яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Гадаад харилцааны яам, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Төрийн албаны зөвлөл, Авлигатай тэмцэх газар, сургалт болон эрдэм шинжилгээний байгууллагууд, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар байна.

3.3.3. Байгалийн нөөцийн бодлого зохицуулалтын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 3 дугаар зорилтын хүрээнд байгалийн баялгийн нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах, нөөцийг нэмэгдүүлэх талаарх хууль тогтоомж, бодлого, хөтөлбөр боловсруулах, түүнийг хэрэгжүүлэх ажлыг олон нийтийн оролцоо, хяналтад тулгуурлан зохион байгуулах, зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх үндсэн үүрэг хүлээж, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, хамгаалах, ой, ус, амьтан ургамлын хомстол, доройтлыг зогсоож, ойгоор бүрхэгдсэн талбайг нэмэгдүүлэх, нөөцийг зохистой, иж бүрэн ашиглахад чиглэсэн ойн тогтвортой менежментийг бий болгох, ойн агентлаг, усны агентлагийн үйл ажиллагааг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх, цөлжилт, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, цөлжилттэй тэмцэх үндсэн үүрэг хүлээж, ойг нөхөн сэргээх, ойжуулах, тарьц, суулгац ургуулах, модны сайн чанарын үр бэлтгэх ажлыг эрчимжүүлэх, ойг түймэр, хөнөөлт шавж, өвчнөөс хамгаалах, хууль бус мод бэлтгэлийг таслан зогсоох нэгдсэн удирдлага, арга зүйгээр хангах, усны нөөц, түүний сав газрыг хамгаалах, усны нөөцийг ашиглаж болох боломжит нөөцийн хэмжээнд хэмнэлттэй, үр ашигтай ашиглах нэгдсэн бодлого, салбар дундын зохицуулалтаар хангах, усны сав газрын менежментийн тогтолцоог бэхжүүлж, ойн сан, усны сан бүхий газрын газрын хамгаалалт, шилжилт хөдөлгөөн, өөрчлөлтийн хэтийн хандлагыг тогтоох кадастрын зураглал хийх, газар зохион байгуулалт, ой, ус, амьтан, ургамал, генетик нөөц, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулах талаарх бодлого, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хэрэгжилтийг хангах ажлыг зохион байгуулах, зохицуулахын зэрэгцээ, салбар дундын зохицуулалт хийх, нэгдсэн удирдлагаар хангах, “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн, “Хөх морь”

төслийг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах, ой, ус, амьтан, ургамлыг хамгаалах чиглэлээр сурталчилгаа явуулах зэрэгт чиглэгдэнэ.

Энэ нэгжийн зарим чиг үүргийн хүрээнд байгаль орчны үнэлгээ, аудитын нэгж ажиллана.

Энэ нэгжийн үйл ажиллагаа нь байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээтэй холбоотой харилцааг зохицуулах, хүрээлэн буй орчныг хамгаалах, шинжлэх ухаан, технологийн ололт амжилтыг нэвтрүүлэх, үр өгөөжийг дээшлүүлэх замаар ногоон хөгжлийг дэмжих бодлого, арга зүй, зохицуулалтаар хангахад чиглэнэ.

Энэ нэгжээс үйлчилгээ үзүүлэх үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүд, нутгийн захиргааны байгууллага, ойн чиглэлийн байгууллага, аж ахуйн нэгж, тэдгээрийн албан хаагчид байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд, бусад хэрэглэгч байна. Энэ газрын үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Эрчим хүчний яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Барилга, хот байгуулалтын яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яам, Эрүүл мэндийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам болон эрдэм шинжилгээний байгууллага, их дээд сургууль, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар байна.

3.3.4.Хүрээлэн буй орчны бодлого зохицуулалтын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 4 дүгээр зорилтын хүрээнд хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, нөхөн сэргээх талаарх бодлого, хууль тогтоомж, стандартын хэрэгжилтийг хангах ажлыг олон нийтийн оролцоо, хяналтад тулгуурлан зохион байгуулах, зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх үндсэн үүрэг хүлээж, аж ахуйн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хог хаягдлыг багасгах, дахин боловсруулах, эргүүлэн ашиглах бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, ногоон үйлдвэрлэл, хэрэглээний технологи дамжуулах, нутагшуулах, байгаль орчныг хамгаалахад шинэ арга барил нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулах, агаарын бохирдол, хөрсний бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, химийн хорт болон аюултай бодис, хог хаягдлын бодлого, хууль тогтоомж, олон улсын гэрээ конвенцын дагуу хүлээсэн үүргийн хэрэгжилтийг хангах, зохистой ашиглалтын менежмент, хэрэгжүүлэх газрын тос, уул уурхай, баяжуулах үйлдвэр, дэд бүтцийн төслүүдийн орчны бохирдол, доройтлоос урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, зохицуулахын зэрэгцээ салбар дундын зохицуулалт хийх, нэгдсэн удирдлагаар хангах, мэдээлэл сурталчилгаа явуулахад чиглэгдэнэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, байгаль орчны чиглэлийн аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь бусад яамд, төсөвт байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага, иргэд, гадаад орон, олон улсын байгууллага зэрэг бусад хэрэглэгч байна. Энэ үйлчилгээг үзүүлэхэд

оролцох гол түнш нь Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Эрчим хүчний яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Барилга, хот байгуулалтын яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Эрүүл мэндийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, шинжлэх ухааны байгууллага, их, дээд сургууль, нутгийн захиргааны байгууллага байна.

3.3.5.Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн бодлого зохицуулалтын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 5 дугаар зорилтын хүрээнд тусгай хамгаалалттай газар нутгийн талаарх хууль тогтоомж, бодлого, хөтөлбөрийг боловсронгуй болгох, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх үндсэн үүрэг хүлээж, тусгай хамгаалалттай газар нутгийг өргөжүүлэх, хамгаалалтын менежментийг сайжруулах арга хэмжээ авах, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн байгаль хамгааллыг хөгжүүлэхэд талуудын оролцоог хангах ажлыг зохион байгуулах, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээ, хамгаалалтын захиргааны үйл ажиллагааг зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, тэдгээрийг түшиглэн олон нийтэд байгаль орчны боловсрол олгох, сурталчлах ажлыг зохион байгуулах, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээнд байгаль орчны төлөв байдал, биологийн төрөл зүйлд судалгаа, тооллого явуулах, бүртгэл хөтлөх аргачлал, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлах, зөвшөөрөгдсөн бүсээс ажиглалтын зориулалтаар дээж, сорьц авах, хэмжилт хийх, ойг арчлах, ойжуулах, хөрс, ургамлыг нөхөн сэргээх журам, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг баталж, нөхөн сэргээх газрын хэмжээ, уг ажлыг гүйцэтгэх арга, технологийг тогтоох, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалт, зохистой ашиглалт, шилжилт хөдөлгөөн, өөрчлөлтийн хэтийн хандлагыг тогтоох кадастрын зураглал хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлэх чиг үүрэг хэрэгжүүлнэ.

Энэ нэгжийн үйл ажиллагаа нь тусгай хамгаалалттай газар нутгийн экосистемийг цогцоор хамгаалах бодлого, экологийн тэнцвэрт байдал, байгалийн нөөц, даацад тохирсон зүй зохистой ашиглалт-хамгаалалтын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын горим дэглэмийг нарийн чанд сахин, байгалийн нөөцийн зүй зохистой менежментийг нэвтрүүлэн, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн байгаль хамгааллын бодлогыг холбогдох бүх талуудтай түншийн харилцаа тогтоох замаар хэрэгжүүлэхэд чиглэгдэнэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргаад, нутгийн иргэд байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь төсөвт байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага, иргэд, гадаад орон, олон улсын байгууллага зэрэг бусад хэрэглэгч байна. Энэ үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Барилга, хот байгуулалтын яам, Соёлын яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Эрчим хүчний яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар, аж ахуйн нэгж, байгууллага, эрдэм шинжилгээ, судалгааны хүрээлэн, их, дээд сургуулиуд,

байгаль хамгаалах чиглэлээр ажилладаг олон улсын байгууллага, төрийн бус байгууллагууд байна.

3.3.6. Аялал жуулчлалын бодлого зохицуулалтын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 6 дугаар зорилтын хүрээнд аялал жуулчлалыг эдийн засгийн тэргүүлэх салбарын нэг болгон хөгжүүлэх, аялал, жуулчлалын талаарх бодлого, хөтөлбөр, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, зөвлөгөө өгөх үндсэн үүрэг хүлээж, аялал жуулчлалын талаарх бодлого, төсөл, хөтөлбөр, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, зохицуулах, байгаль орчинд ээлтэй аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, аялал жуулчлалын байгууллага, аж ахуйн нэгжийн менежментийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулах, аялал жуулчлалын мэдээллийг нэгтгэж дүн шинжилгээ хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлж, хэрэглэгчийг мэдээллээр хангах, гадаад сурталчилгаа, маркетингийн үйл ажиллагааг идэвхжүүлж жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах, нэгдсэн удирдлагаар хангах, аялал жуулчлалын талаар нутгийн захиргааны байгууллага, мэргэжлийн байгууллага, аж ахуйн нэгж, олон нийтийн байгууллага, иргэдийг мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөөгөөр хангах чиг үүрэг хэрэгжүүлнэ.

Энэ нэгжийн үйл ажиллагаа нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн даргад Засгийн газрын бодлогын хэрэгжилтийг хангахтай холбогдсон шийдвэр боловсруулан гаргахад дэмжлэг үзүүлэх, сайдад мэргэшлийн зөвлөгөө, шаардлагатай мэдээлэл, шуурхай үйлчилгээ, бүх талын дэмжлэг үзүүлэх замаар хэрэгжинэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, аялал жуулчлалын байгууллага, аж ахуйн нэгж байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь нутгийн өөрөө удирдах болон захиргааны байгууллага, аялал жуулчлалын чиглэлээрх дотоод, гадаадын байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага, иргэд байна. Энэ үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Соёлын яам, Гадаад харилцааны яам, Сангийн яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Барилга, хот байгуулалтын яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, нутгийн захиргааны байгууллага, холбогдох бусад газар, мэргэжлийн холбоод, салбарын аж ахуйн нэгжүүд байна.

3.3.7. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 7 дугаар зорилтын хүрээнд бодлого төлөвлөлт, бодлогын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит хийх, эрсдэл, үр дүн, үр нөлөөг үнэлж дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, үнэлгээний талаарх мэдээллийн нээлттэй байдлыг хангах үндсэн үүрэг хүлээж, хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичигт тусгагдсан зорилго, зорилтын хэрэгжилтэд салбарын бодлого төлөвлөлт, бодлогын хэрэгжилт, холбогдох үндэсний хөтөлбөр, гадаадын зээл тусламжаар хэрэгжиж байгаа төслийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг үнэлж, дүгнэлт зөвлөмж

гаргах, үнэлгээний талаарх мэдээллийн нээлттэй ил тод байдлыг хангах, салбарын статистик мэдээллийг нэгтгэх, байгаль орчны мэдээллийн нэгдсэн санг удирдан зохицуулах, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод аудитын чиг үүрэг хэрэгжүүлнэ.

Энэ нэгжийн үйл ажиллагаа нь хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит тус бүрээр дүгнэлт, зөвлөмж гаргаж, холбогдох удирдлага, албан тушаалтныг мэдээллээр хангах, салбарын зорилт, бодлого төлөвлөлтийг оновчтой тодорхойлох, бодлогын хэрэгжилт, төсвийн төлөвлөлт, зарцуулалтыг үр дүн, үр нөлөөтэй байлгах, эрсдэлээс хамгаалах замаар удирдлагын үйл ажиллагааны үр нөлөөг сайжруулахад чиглэгдэнэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжүүд, албан хаагчид, төрийн бус байгууллага, иргэд байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь нутгийн захиргааны байгууллага, байгаль орчны чиглэлийн аж ахуйн нэгж, байгууллага, эрдэмтэн судлаач, хэвлэл мэдээллийн ажилтан, иргэд, бусад хэрэглэгч байна. Энэ нэгжийн үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Үндэсний статистикийн хороо, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, Сангийн яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам, Статистикийн үндэсний хороо болон эрдэм шинжилгээний байгууллага, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар байна.

3.3.8. Салбарын хяналтын асуудал хариуцсан зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн үндсэн үүрэг, чиг үүрэг

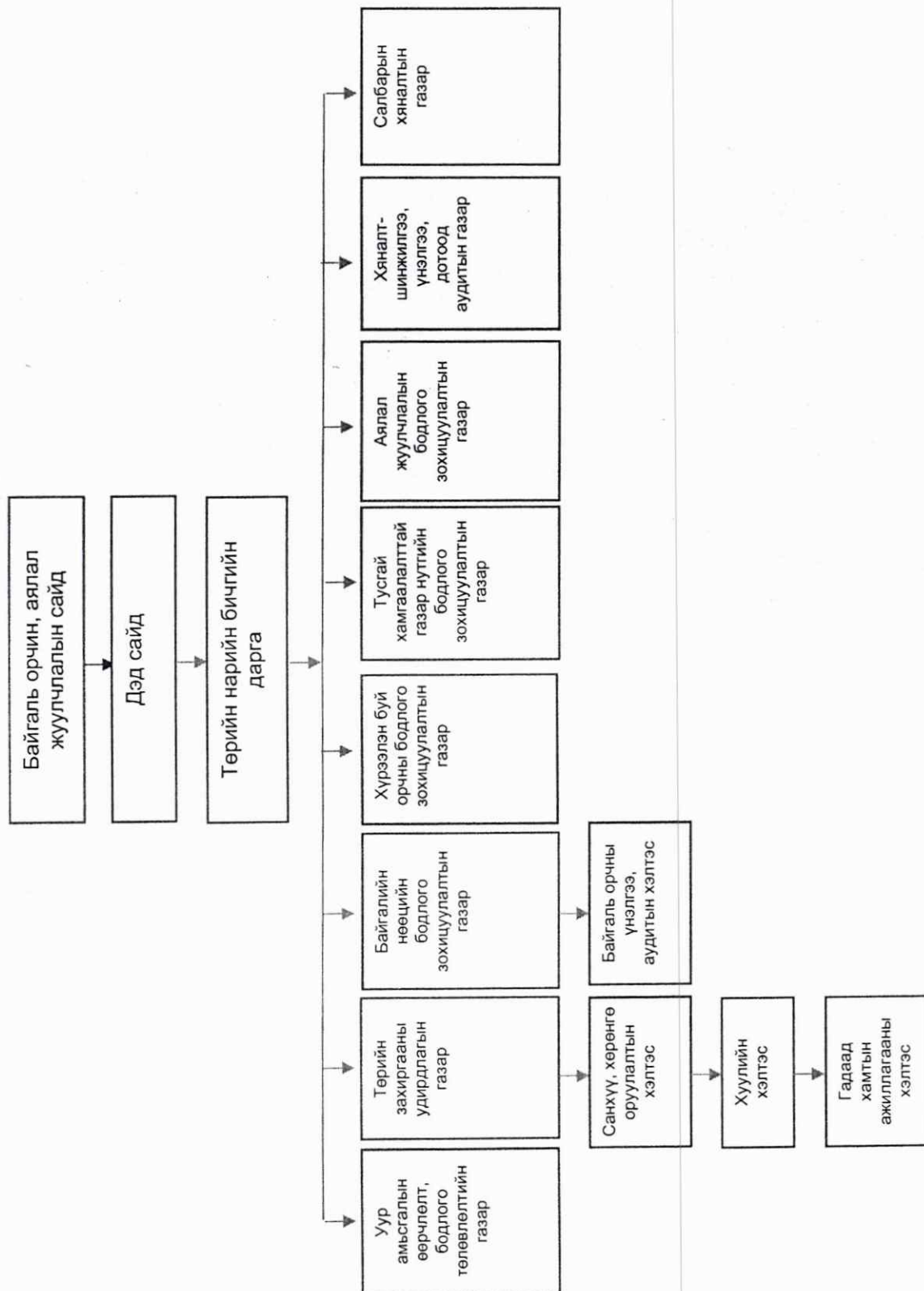
Энэ нэгж нь үйл ажиллагааны стратегийн 8 дугаар зорилтын хүрээнд газар, газрын хэвлий, түүний баялаг, ус, ой, ургамал, амьтан, агаарыг хамгаалах, тэдгээрийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, ой, хээрийг түймрээс хамгаалахтай холбогдсон хууль тогтоомж, стандарт, хэм хэмжээ, дүрэм, шийдвэрийн биелэлтэд хяналт тавих, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа байгууллага, аж ахуйн нэгж болон иргэдийн хууль тогтоомжийн дагуу байгаль орчныг хамгаалах, сэргээн сайжруулах, засаж тохижуулах, байгалийн баялгийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх чиглэлээр байгуулсан гэрээ, төсөл, төлөвлөгөөний биелэлт, бусад үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг хэрэгжүүлнэ.

Энэ нэгжийн үйл ажиллагаа нь байгалийн нөөц ашиглаж үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлж байгаа байгууллага, аж ахуйн нэгжийн төсөл, хөтөлбөрийн үйл ажиллагаа нь байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээнд хамрагдсан байдал, үнэлгээгээр тогтоосон байгаль орчны болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үйл ажиллагааны явцад арилгах, нөхөн сэргээх, бохирдол, доройтлыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих, нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын хамгаалалт, нөхөн сэргээлт, зохистой ашиглалт, байгалийн баялгийг ашигласны төлбөр, хураамж, тэдгээрийг байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулсан байдал, бохирдуулсны төлбөрийн барагдуулалт, байгаль орчинд хаяж болох хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээний хяналт, гол, мөрөн, нуур, рашаан, булаг, шандын эх, ундаргын орчныг хамгаалж эрүүл ахуйн бүс тогтоосон байдал, ойн сан, усны сан бүхий газар, улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн кадастрын зураглал, газрын кадастрт хяналт тавихад чиглэгдэнэ.

Энэ нэгжээс үзүүлэх үйлчилгээний үндсэн хэрэглэгч нь сайд, дэд сайд, яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд байх бөгөөд шууд бус хэрэглэгч нь бусад яамд, төсөвт байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага, гадаад орон, олон улсын байгууллага зэрэг бусад хэрэглэгч байна. Энэ үйлчилгээг үзүүлэхэд оролцох гол түнш нь Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Эрчим хүчний яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Барилга, хот байгуулалтын яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Эрүүл мэндийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Сангийн яам, Батлан хамгаалах яам, Соёлын яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, шинжлэх ухааны байгууллага, их, дээд сургууль, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар байна.

----oOo----

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ БҮТЦИЙН ЗАГВАР

**НИЙСЛЭЛИЙН АГААР, ОРЧНЫ БОХИРДОЛТОЙ ТЭМЦЭХ
ГАЗРЫН ДАРГЫН ТУШААЛ**

2023 оны 01 сарын 16 өдөр

Дугаар А/06

Улаанбаатар хот

**Байгууллагын зохион
байгуулалтын бүтэц, албан тушаалын
жагсаалтыг шинэчлэн батлах тухай**

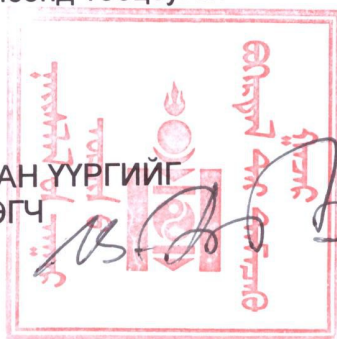
Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.5 дахь хэсэг, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.1, 16.5.3, 16.5.9 дахь заалт, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.3.1 дэх заалт, Засгийн газрын 2019 оны 276 дугаар тогтоол, 2021 оны 487 дугаар тогтоол, Нийслэлийн Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн “Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газар татан буугдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай” А/1649 дүгээр захирамж, Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газрын дүрэм батлах тухай А/112 дугаар захирамжийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.Байгууллагын дүрмээр хүлээсэн чиг үүрэгт Төрийн хяналт, шалгалтын зарим чиг үүргийг хэрэгжүүлж ажиллахаар батлагдсантай холбогдуулан тус газрын зохион байгуулалтын бүтэц, ажлын байрны жагсаалт, албан тушаалын ангилал, зэрэглэлийг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталсугай.

2.Батлагдсан бүтцийн хүрээнд өөрчлөлт орсон болон шилжин ирсэн төрийн албан хаагчдын албан тушаалын тодорхойлолтыг боловсруулж, тушаалын хэрэгжилтийг ханган ажиллахыг Захиргаа, санхүүгийн хэлтэс (О.Алтангэрэл)-т даалгасугай.

3.Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Газрын даргын 2022 оны А/59 дүгээр тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ГАЗРЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Ц.ГАНБОЛД

1150500010

Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгчийн 2023 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдрийн 10 дугаар тушаалын хавсралт

НИЙСЛЭЛИЙН АГААР, ОРЧНЫ БОХИРДОЛТОЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН
ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН БҮТЭЦ, АЛБАН
ТУШААЛЫН ЖАГСААЛТ

№	Албан тушаалын нэр	Ангилал, зэрэглэл	Орон тоо
1.	2.	3.	4.
Удирдлага /1/			
1	Дарга	ТЗ-3	1
Захиргаа, санхүүгийн хэлтэс /9/			
2	Хэлтсийн дарга	ТЗ-4	1
3	Хүний нөөц, хуулийн асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
4	Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хамтын ажиллагаа хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-8	1
5	Төлөвлөгөө гүйцэтгэл, тогтоол шийдвэрийн биелэлт хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-8	1
6	Сургалт, олон нийттэй харилцах асуудал хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-8	1
7	Хуулийн зөвлөх, гэрээ хариуцсан ажилтан	ТҮ-7	1
8	Үйл ажиллагаа хариуцсан менежер	ТҮ-7	1
9	Өргөдөл гомдол, шуурхай асуудал хариуцсан ажилтан	ТҮ-6	1
10	Архив бичиг хэргийн эрхлэгч	ТҮ-5	1
Бодлогын хэрэгжилтийн хэлтэс /21/			
11	Хэлтсийн дарга	ТЗ-4	1
12	Гэр хорооллоос үүдэлтэй агаарын бохирдол хариуцсан ахлах мэргэжилтэн	ТЗ-6	1
13	Түлшний бодлого хариуцсан ахлах мэргэжилтэн	ТЗ-6	1
14	Хэсэгчилэн дулаан хангамж хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
15	Авто тээврийн бодлогын хэрэгжилт хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
16	Төлөвлөлт гүйцэтгэл, тооцоо судалгаа хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
17	Агаарын бохирдлын нөлөөлөл, тархалтын загварчлал хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
18	Дотоод орчны агаарын бохирдол хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
19	Шингэрүүлсэн хий, сайжруулсан түлшний асуудал хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
20	Барилгын дулаан алдагдал, хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
21	Байгальд ээлтэй технологи, сэргээгдэх эрчим хүч хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
22	Хяналт, зохицуулалтын ажилтан	ТҮ-4	10

Агаарын чанарын хэмжилт, зохион байгуулалтын хэлтэс /9/			
23	Хэлтсийн дарга	ТЗ-4	1
24	Хөдөлгөөнт эх үүсвэрийн хэмжилт хариуцсан ахлах мэргэжилтэн	ТЗ-6	1
25	Агаар бохирдуулах эх үүсвэрийн хэмжилт хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
26	Агаарын чанарын хяналт хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
27	Орчны хэмжилт хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
28	Дүн шинжилгээ, төсөл, хөтөлбөр хариуцсан мэргэжилтэн	ТЗ-7	1
29	Оператор, техникч	ТҮ-5	3
Хяналт, шалгалтын хэлтэс /8/			
30	Хэлтсийн дарга /улсын ахлах байцаагч/	ТЗ-4	1
31	Орчны агаарын чанарын хяналт, шалгалтын ахлах мэргэжилтэн /улсын ахлах байцаагч/	ТЗ-6	1
32	Агаар бохирдуулагч суурин болон хөдөлгөөнт эх үүсвэрийн хяналт, шалгалтын мэргэжилтэн /улсын байцаагч/	ТЗ-7	4
33	Түлшний чанарын хяналт, шалгалтын мэргэжилтэн /улсын байцаагч/	ТЗ-7	2
НИЙТ:			48

---oOo---

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2023 оны 02 сарын 01 өдөр

Дугаар 38

Улаанбаатар хот

ТОГТООЛД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

Агаарын тухай хуулийн 6.1.1¹, 6.1.2, 6.2, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 22.3, 22.9, Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн 18.2, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 7.1, Кибер аюулгүй байдлын тухай хуулийн 11.3, Оюуны өмчийн тухай хуулийн 10.3, Усны тухай хуулийн 9¹.3, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хуулийн 6.2-т заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1."Засгийн газрын үндэсний хороо, комисс, үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 9 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 350 дугаар тогтоолд 01 дүгээр хавсралт ёсоор баталсан "Кибер аюулгүй байдлын зөвлөлийн бүрэлдэхүүн" гэсэн 34 дүгээр хавсралт, 02 дугаар хавсралт ёсоор баталсан "Өмнийн говийн бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн" гэсэн 35 дугаар хавсралт, 03 дугаар хавсралт ёсоор баталсан ""Шинэ Хархорум" хотын бүтээн байгуулалтын үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн" гэсэн 36 дугаар хавсралтыг тус тус нэмсүгэй.

2.Мөн тогтоолын тодорхойлох хэсгийн "Залуучуудын хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн 22.1, 22.2," гэсний дараа "Кибер аюулгүй байдлын тухай хуулийн 11.3," гэж, 1 дэх заалтын "30 дугаар хавсралт," гэсний дараа "Үндэсний тээврийн хорооны бүрэлдэхүүнийг 32 дугаар хавсралт," гэж, "33 дугаар хавсралт" гэсний дараа ", Кибер аюулгүй байдлын зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 34 дүгээр хавсралт, Өмнийн говийн бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 35 дугаар хавсралт, "Шинэ Хархорум" хотын бүтээн байгуулалтын үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 36 дугаар хавсралт" гэж, 14 дүгээр хавсралтаар баталсан "Улсын онцгой комиссын бүрэлдэхүүн"-ий "Гишүүд" хэсгийн "-Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын дарга;" гэсний дараа "-Монгол Улсын Шадар сайдын ахлах зөвлөх;" гэж, 19 дүгээр хавсралтаар баталсан "Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн"-ий "Гишүүд" хэсгийн "-Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын зөвлөх;" гэсний дараа "-Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын Салбарын бодлого зохицуулалтын газрын дарга;" гэж тус тус нэмсүгэй.

3.Мөн тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан "Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн"-ийг 04 дүгээр хавсралт ёсоор, 7 дугаар хавсралтаар баталсан "Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн"-ийг 05 дугаар хавсралт ёсоор, 8 дугаар хавсралтаар баталсан "Жендэрийн үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн"-ийг 06 дугаар хавсралт ёсоор, 12 дугаар хавсралтаар баталсан "Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн"-ийг 07 дугаар хавсралт ёсоор, 13 дугаар хавсралтаар баталсан "Оюуны өмчийн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн"-ийг 08 дугаар хавсралт ёсоор, 15 дугаар хавсралтаар баталсан "Усны үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн"-ийг 09 дүгээр хавсралт ёсоор, 16 дугаар хавсралтаар баталсан "Уур амьсгалын үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн"-ийг 10 дугаар хавсралт ёсоор, 18 дугаар хавсралтаар баталсан "Химийн хорт болон аюултай бодисын бодлого, зохицуулалтын Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн"-ийг 11 дүгээр хавсралт ёсоор тус тус өөрчлөн баталсугай.

4.Мөн тогтоолын 29 дүгээр хавсралтаар баталсан "Төрийн бүтээмжийн үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн"-ий "Гишүүд" хэсгийн "Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын дарга;" гэснийг "Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газрын дарга;" гэж өөрчилсүгэй.

5.Мөн тогтоолын 4, 14, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 25 дугаар хавсралтаар баталсан бүрэлдэхүүний "Гишүүд" хэсгийн "Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын дарга;, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын Дэд бүтцийн хяналтын газрын дарга;" гэснийг тус тус хассугай.

6.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Өмнийн говийн бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн шинэчлэх тухай" Засгийн газрын 2022 оны 8 дугаар сарын 3-ны өдрийн 294 дүгээр тогтоол, "Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай" Засгийн газрын 2022 оны 9 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 344 дүгээр тогтоолыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

7.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Өмнийн говийн бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн ажиллах журмыг шинэчлэн баталж мөрдүүлэхийг Монгол Улсын сайд, Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хорооны дарга Х.Булгантуяад даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА Д.АМАРБАЯСГАЛАН

Засгийн газрын 2023 оны 02 дугаар

сарын 01 -ний өдрийн 38 дугаар

тогтоолын 07 дүгээр хавсралт

Засгийн газрын 2022 оны 9 дүгээр

сарын 22-ны өдрийн 350 дугаар

тогтоолын 12 дугаар хавсралт

ОРЧНЫ БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ

ХОРООНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН

Дарга: -Эрчим хүчний сайд

Орлогч дарга: -Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд

Гишүүд: -Монгол Улсын сайд, Нийслэл Улаанбаатар хотын
авто замын түгжрэлийг бууруулах Үндэсний хорооны
дарга;

-Барилга, хот байгуулалтын сайд;

-Зам, тээврийн хөгжлийн сайд;

-Эрүүл мэндийн сайд;

-Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын

Захирагч;

-Сангийн дэд сайд;

-Хууль зүй, дотоод хэргийн дэд сайд;

-Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд сайд;

-Цахим хөгжил, харилцаа холбооны дэд сайд;

-Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Байгаль орчин,

ногоон хөгжлийн бодлогын зөвлөх;

-Монгол Улсын Ерөнхий сайдын ахлах зөвлөх;

-Монгол Улсын Шадар сайдын ахлах зөвлөх;

-Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж

ахуйн байнгын хорооны Ажлын албаны ахлах

зөвлөх;

-Онцгой байдлын ерөнхий газрын дарга;

-Цагдаагийн ерөнхий газрын Экологийн цагдаагийн

албаны дарга;

-Онцгой байдлын ерөнхий газрын дэргэдэх Гамшиг

судлалын хүрээлэнгийн захирал;

-Монголын үндэсний худалдаа, аж үйлдвэрийн

танхимын дарга (тохиролцсоноор);

-Анагаахын эмэгтэйчүүдийн холбооны Удирдах

зөвлөлийн гишүүн.

Нарийн бичгийн

-Үндэсний хорооны Ажлын албаны дарга.

дарга:

----o0o----

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2023 оны 09 сарын 06 өдөр

Дугаар А/1030

Улаанбаатар хот

Угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсэг, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.5, 6.1.6 дахь заалт, Агаарын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1 дэх заалт, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.1, 9.1.7 дахь заалт, Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.3 дахь заалт, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2 дахь заалт, Засгийн газрын 2018 оны 62 дугаар, 2022 оны 223 дугаар тогтоол, Нийслэлийн Онцгой комиссын 2022 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдрийн 03 дугаар хуралдааны тэмдэглэлийг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Иргэдийг угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлээс хамгаалах зорилтын хүрээнд дараах арга хэмжээг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу авч хэрэгжүүлэхийг доор дурдсан байгууллага, албан тушаалтнуудад үүрэг болгосугай:

1.1.нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах цогц арга хэмжээний хүрээнд жил бүрийн хавар, намрын улиралд угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлээс хамгаалах арга хэмжээг харьяалах нутаг дэвсгэртээ хууль тогтоомж, холбогдох эрх, үүргийн дагуу зохион байгуулж ажиллахыг хороо, дүүргийн Засаг дарга нарт;

1.2.стандартын шаардлага хангаагүй зуухтай айл өрхийн судалгааг гарган, зуухны битүүмжийг шалгах, зөв галлагааны зөвлөмж, угаарын хий мэдрэгч төхөөрөмжийг ажиллуулан зааварчилгаа өгч, угаарын хийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулж ажиллахыг Нийслэлийн Онцгой байдлын газар (А.Дашням), "Таван толгой түлш" ХХК (Ц.Даваацэрэн) болон тус компанийн Хэрэглэгчдэд үйлчлэх төв (Ч.Буянжаргал)-д тус тус;

1.3.Угаарын хийн хордлогын дуудлага, мэдээллийг бүртгэлжүүлж, угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, анхны тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр иргэдэд холбогдох зөвлөмж, мэдээлэл хүргэх ажлыг 14 хоног тутамд зохион байгуулж ажиллахыг Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар (П.Эрхэмбулган)-т;

1.4.угаарын хийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлээс хамгаалах үйл ажиллагаанд хороодын Засаг дарга нарыг үүрэгжүүлэн, нийслэлийн мэргэжлийн холбогдох байгууллагуудтай ажлаа уялдуулан ажиллахыг дүүргүүд Засаг дарга нарт, хороо, дүүргүүдээс хэрэгжүүлэх ажлын тайлан, мэдээг сар бүр нэгтгэн, тухай

1110204462

бүр шуурхай эргэн танилцуулахыг Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар (Б.Батшагай); Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар (П.Эрхэмбулган)-т тус тус;

1.5.угаарын хийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэхтэй холбоотой зөвлөмж, мэдээллийг иргэд, олон нийтэд хүргэх, сурталчлах ажлыг тогтмол зохион байгуулж, холбогдох санхүүжилтийг нийслэлийн хөгжлийн 2023 оны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний зардлаас гаргахыг Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар (Б.Батшагай), дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллахыг Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Хэвлэл мэдээлэл, олон нийттэй харилцах хэлтэс (Г.Хонгорзул)-т тус тус;

2.Энэ захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, нэгдсэн удирдлагаар ханган мэдээ, тайланг нэгтгэн танилцуулж ажиллахыг Нийслэлийн Засаг даргын нийгмийн салбар, ногоон хөгжил болон агаар, орчны бохирдлын асуудал хариуцсан орлогч 3.Төмөртөмөөд даалгасугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР
ХОТЫН ЗАХИРАГЧ

Д.СУМЬЯАБАЗАР

2023 оны 11 сарын 01 өдөр

Дугаар 396

Улаанбаатар хот

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Засгийн газрын үндэсний хороо, комисс, үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн батлах тухай” Засгийн газрын 2022 оны 9 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 350 дугаар тогтоолын тогтоох хэсгийн “Агаарын тухай хуулийн 6.1.1” гэсний “6.1.1” гэснийг, 1 дэх заалтын “Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны бүрэлдэхүүнийг 12 дугаар хавсралт” гэснийг тус тус хассугай.

2.Мөн тогтоолын 12 дугаар хавсралтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3. Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны эд хөрөнгөд тооллого хийж, хаалтын баланс гаргах, үндсэн болон эргэлтийн хөрөнгийг бүртгэх болон өр төлбөрийг барагдуулах, чиг үүрэг, орон тоо, шаардлагатай эд хөрөнгийг шилжүүлэх, улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг дүгнэх талаар хуульд заасан арга хэмжээ авч ажиллахыг Эрчим хүчний сайд Б.Чойжилсүрэн, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Б.Бат-Эрдэнэ, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар (Б.Цэнгэл)-т, Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны чиг үүрэг, үйл ажиллагааг 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хэрэгжүүлэх талаар зохион байгуулалтын арга хэмжээ авахыг Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч Х.Нямбаатар нарт тус тус даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД,
ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЙДЫН ХАМТАРСАН ТУШААЛ**

2023 оны ¹⁴ дугаар
сарын ¹⁵ ны өдөр

Дугаар ^{А/294}

Улаанбаатар хот

ХАМТАРСАН АЖЛЫН ХЭСЭГ БАЙГУУЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэг, Засгийн газрын 2023 оны "Тогтоолын хавсралт хүчингүй болгох тухай" 396 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хороо (ОББҮХ)-ны эд хөрөнгөд тооллого хийж, хаалтын баланс гаргах, үндсэн болон эргэлтийн хөрөнгийг бүртгэх болон өр төлбөрийг барагдуулах, чиг үүрэг, орон тоо, шаардлагатай эд хөрөнгийг шилжүүлэх, улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг дүгнэх талаар хуульд заасан арга хэмжээ авч ажиллах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг дараах бүрэлдэхүүнтэй байгуулсугай.

Ажлын хэсгийн ахлагч:	Х.Энхбат	(ОББҮХ-ны Нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга)
Гишүүд:	Б.Баясгаланбаатар	(Эрчим хүчний яамны ЭХБХЗГ-ын Сэргээгдэх эрчим хүчний бодлогын хэрэгжилт хариуцсан шинжээч)
	Б.Урангоо	(Эрчим хүчний яамны Гэрээ, эрх зүйн газрын мэргэжилтэн)
	Л.Оюунчимэг	(Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэлтсийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн ерөнхий нягтлан бодогч)
	Г.Шүрэнцэцэг	(Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Санхүү, хөрөнгө оруулалтын хэлтсийн Ахлах нягтлан бодогч)
	А.Мэргэндарь	(Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хуулийн хэлтсийн мэргэжилтэн)
	Ж.Сувдаа	(Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын мэргэжилтэн)
	Ж.Мөнхцэцэг	(ОББҮХ-ны Ажлын албаны санхүүгийн мэргэжилтэн)

Ц.Батжанцан

(ОББҮХ-ны Ажлын албаны Дотоод ажил хариуцсан мэргэжилтэн)

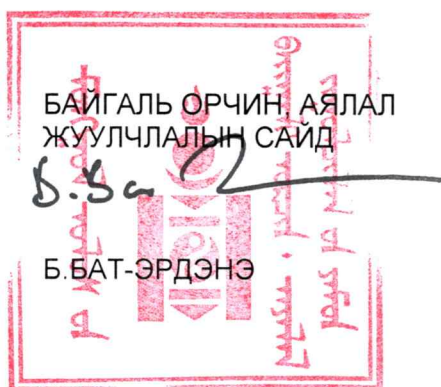
Т.Мөнхбаяр

(ТӨБЗГ-ын Төрийн өмчийн бүртгэл, ашиглалтын хэлтсийн мэргэжилтэн)

Нарийн бичгийн Б.Мөнхсайхан
дарга:

(ОББҮХ-ны Ажлын албаны Түлш, эрчим хүч, инновац хариуцсан мэргэжилтэн)

2.Гүйцэтгэх ажлын дэлгэрэнгүй төлөвлөгөө гаргаж, санал зөвлөмж, тушаалыг хэрэгжүүлж ажиллахыг Ажлын хэсэг (ахлагч Х.Энхбат)-т даалгасугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

2023 оны 12 сарын 15 өдөр

Дугаар А/1410

Улаанбаатар хот

Ажлын хэсэг байгуулах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.1.1 дэх заалт, 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсэг, Засгийн газрын 2023 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн "Тогтоолын хавсралт хүчингүй болгох тухай" 396 дугаар тогтоолын 3-т заасныг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны чиг үүрэг, үйл ажиллагааг нийслэлийн хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиглэлээр холбогдох санал, дүгнэлт боловсруулж танилцуулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгийг хавсралт ёсоор байгуулсугай.

2.Энэ захирамжийн 1 дүгээр зүйлд заасан ажлыг холбогдох журмын дагуу зохион байгуулж, дүнг 2023 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор Нийслэлийн Засаг даргын зөвлөлийн хуралдаанаар танилцуулахыг Ажлын хэсэг (О.Номинчимэг)-т үүрэг болгосугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР ХОТЫН
ЗАХИРАГЧ

Х.НЯМБААТАР

1110206213

Нийслэлийн Засаг даргын 2023 оны
...12 дугаар... сарын 15-ны өдрийн
...А/1.14.1.0... дугаар... захирамжийн
хавсралт

АЖЛЫН ХЭСГИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

Дарга:

Нийслэлийн Засаг даргын нийгмийн салбар,
ногоон хөгжил болон агаар, орчны бохирдлын
асуудал хариуцсан орлогч

Гишүүд:

Улаанбаатар хотын Ерөнхий менежер бөгөөд
Захирагчийн ажлын албаны дарга;

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга;

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Төрийн
захиргааны удирдлагын хэлтсийн дарга;

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Хууль, эрх зүйн хэлтсийн дарга;

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга;

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын
Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга;

Нийслэлийн Өмчийн харилцааны газрын дарга;

Нарийн бичгийн
дарга:

Нийслэлийн Байгаль орчны газрын дарга;

Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх
газрын дарга.

--oOo--

МОНГОЛ УЛСЫН
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
САЙДЫН ТУШААЛ

2024 оны 03 сарын 07 өдөр

Дугаар 1163

Улаанбаатар хот

Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах
үндэсний хөтөлбөрийн зардлын хуваарь батлах,
эрх шилжүүлэх тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хууль, Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1.8, 14.2.5 дахь заалт, 14.4 дэх хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай", Улсын Их хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоол, Засгийн газрын "Хөтөлбөр батлах тухай" 2017 оны 98 дугаар тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөр"-ийн 26,238,248,400.0 (хорин зургаан тэрбум хоёр зуун гучин найман сая хоёр зуун дөчин найман мянга дөрвөн зуу) төгрөгийн зардлын хуваарийг баталж, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн даргад эрх шилжүүлэх төсөл арга хэмжээний төсвийн задаргааг нэгдүгээр, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний санхүүжилтын төсвийг хоёрдугаар, Нийслэлд 2024 онд зохион байгуулах ажлын санхүүжилтын төсвийг гуравдугаар, Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны 2021, 2022, 2023 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан 2024 онд дамжин хийгдэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний он дамнасан ажлуудын санхүүжилтын төсвийг дөрөвдүгээр, хамтарсан тушаалаар батлагдсан ажлын хэсгийн үйл ажиллагааны зардлын санхүүжилтын төсвийг тавдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Эрх шилжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу зохион байгуулах, санхүүжүүлэх, төсвийн жилд багтаан хэрэгжүүлэхийг Төрийн нарийн бичгийн дарга (Г.Цогтгэрэл)-д даалгасугай.

3. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн захиргааны удирдлагын газар (Б.Баярмаа)-т үүрэг болгосугай.

Б.Бат-Эрдэнэ

152400455

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2024 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн
А/185 тушаалын нэгдүгээр хавсралт

ХӨТӨЛБӨРИЙН ЗАРДЛЫН ЭРХ ШИЛЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ,
АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЗАДАРГАА

Д/д	Төсөл арга хэмжээний нэр	Төсөв /төгрөг/	Худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулах, гэрээ байгуулах, гүйцэтгэлд хяналт тавих
1	2	3	4
1	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд санхүүжилтын төсөв	4,953,000,000.00	Төрийн нарийн бичгийн дарга
		1,707,000,000.00	Ус, цаг уур орчны шинжилгээний газарт
		300,000,000.00	Ус, цаг уур орчны шинжилгээний газарт
2	Нийслэлд 2024 онд зохион байгуулах ажлын санхүүжилтын төсөв	11,503,930,079.64	Нийслэлийн Засаг даргын тамгын газарт
3	2021-2023 оны дамнасан ажлуудын нийт төсөв	5,169,081,594.11	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газарт
		2,255,236,726.25	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
4	Хамтарсан тушаалаар батлагдсан ажлын хэсгийн үйл ажиллагааны зардлын төсөв	350,000,000.00	Төрийн нарийн бичгийн дарга
	Нийт төсөв	26,238,248,400.0	

----oOo----

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2024 оны 03 дугаар сарын 07 -ны өдрийн
А/163 тушаалын хоёрдугаар хавсралт

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ 2024 ОНЫ
ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ САНХҮҮЖИЛТЫН
НИЙТ ТӨСӨВ

№	Арга хэмжээ	Төсөв /төгрөг/
1	2	
1	Улаанбаатар хотын агаарын чанарын хяналт шинжилгээний харуулуудыг PM10, PM2.5 тоосонцор хэмжих автомат багажаар тоноглох	1,707,000,000
2	Өрхийн хэрэгцээнд сэргээгдэх эрчим хүч ашиглан хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах төслийг Улаанбаатар, Эрдэнэт хотод эхлүүлж, нүүрстөрөгчийн кредитийг тооцоолох, баталгаажуулалтыг турших	103,000,000
3	21 аймгийн хэмжээнд хөрсний чанарын хяналт шинжилгээ хийх /Агрохими, хүнд металл, нефт, микробиологи/	300,000,000
4	Монгол орны бүс нутагт тохирсон ариун цэврийн байгууламжийн зөвлөмж, гарын авлага боловсруулах	20,000,000
5	Хангайн бүсийн хог хаягдал, хөрсний бохирдлыг бууруулах чиглэлээр байгаль орчинд ээлтэй дэвшилтэт техник технологийг нэвтрүүлэх сургалт зохион байгуулах	50,000,000
6	Хог хаягдал ангилан ялгах төвийн жишиг зураг, төсөв боловсруулах	150,000,000
7	Хот суурин газрын төвлөрсөн хогийн цэгийг стандартын шаардлага нийцүүлэх нэг маягийн жишиг зураг төсөв боловсруулах	100,000,000
8	Усны энгийн болон онцгой хамгаалалтын бүсэд орсон зориулалтын бус төвлөрсөн хогийн цэгийг нүүлгэн шилжүүлэх	1,200,000,000
9	Зарим сумын төвд хог хаягдлын тоног төхөөрөмж нийлүүлэх	1,800,000,000
10	Орчны бохирдлыг бууруулах, нөөцийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх техник технологийг сурталчлан таниулах зорилгоор "Ногоон технологи 2024" үзэсгэлэн, семинар зохион байгуулах	30,000,000
11	Ногоон зээлийн бүтээгдэхүүн бий болгоход дэмжлэг үзүүлж, зээлийн хүүгийн зардлыг хөнгөлөх татаас олгох ажлыг зохион байгуулах	1,500,000,000
	Нийт төсөв	6,960,000,000

----oOo----

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2024 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн
А/153 тушаалын гуравдугаар хавсралт

НИЙСЛЭЛД 2024 ОНД ШИЛЖИН ИРЭХ САНХҮҮЖИЛТЭЭР
ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ АЖЛЫН САНХҮҮЖИЛТЫН НИЙТ ТӨСӨВ

Д/д	Хэрэгжүүлэх ажил	Тоо хэмжээ /ширхэг/	Нэгжийн үнэ, ₮	Нийт үнэ, ₮
1	2	3	4	5
1	Агаарын чанарыг сайжруулах бүсийн гэр хорооллын айл өрхүүдэд алсын зайн дамжуулагчтай угаарын хий мэдрэгч суурилуулах	8,666	150,000.0	1,300,000,000.0
2	Улсын болон орон нутгийн өмчит байгууллагын усан халаалтын зууханд техникийн шинэчлэлт хийх	-	-	4,424,000,000.0
3	"Гэр хороололд сэргээгдэх эрчим хүчний шилжилтийг дэмжих замаар амьжиргааг нэмэгдүүлэх төсөл"-ийг хэрэгжүүлэх	-	-	340,375,000.00
4	Агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд байгаа сургууль, цэцэрлэг, эмнэлгийн дотоод орчны бохирдлыг бууруулах	23,864	176,000	4,200,000,000.00
5	Орчны агаарын чанарын хяналт шинжилгээний явуулын станц болон суурин харуулын тоног төхөөрөмж шинэчлэх	Орчны агаарын чанарын хяналт шинжилгээний явуулын станц-1ш	900,000,000.0	900,000,000.00
		Суурин харуулын тоног төхөөрөмж /анализатор/-8ш	25,000,000.0	200,000,000.00
6	Агаарын бохирдлыг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар иргэд олон нийтэд сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулж хамтран ажиллах	Сургалт зохион байгуулах	139,555,079.64	139,555,079.64
	Нийт төсөв			11,503,930,079.64

----oOo----

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2024 оны 03 дугаар сарын 01-ны өдрийн
А/163 тушаалын дөрөвдүгээр хавсралт

ОРЧНЫ БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ ҮНДЭСНИЙ ХОРООНЫ 2021, 2022, 2023 ОНД
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ТУСТАГДСАН 2024 ОНД
ДАМЖИН ХИЙГДЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ТӨСӨВ

Д/д	Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа	Гэрээ байгуулсан байгууллага, гэрээний дугаар	Гэрээний нийт дүн	Явцын санхүүжилт олгосон дүн	Үлдэгдэл санхүүжилт
1	5012 айл өрхийг 4кВт чадалтай цахилгаан	"Тэнгэр цэгцрээ" ХХК Багц-1 ОББҮХ/2023-04	769,365,626.00	466,203,291.00	303,162,335.00
2	халаагуураар халаах, техникийн боломж бүрдүүлэх	"ЖЕММН" ХХК Багц-2, ОББҮХ/2023-05	625,700,779.00	430,866,884.00	194,833,895.00
3		"ЖЕММН" ХХК Багц-3, ОББҮХ/2023-06	757,817,292.00	521,285,537.00	236,531,755.00
4		"НУКЛОН" ХХК Багц-4, ОББҮХ/2023-07	990,416,258.00	704,510,201.00	285,906,057.00
5		"Эрчим Хайрхан" ХХК Багц-7, ОББҮХ/2023-10	1,517,377,844.00	903,089,484.00	614,288,360.00
6		"Энержитех прогресс" ХХК Багц-8, ОББҮХ/2023-11	1,323,553,193.00	909,047,081.00	414,506,112.00
7		"Перфект солюшн энд инженеринг" багц-10, ОББҮХ/2023-13	1,459,307,730.00	1,002,261,910.00	457,045,820.00
8		"ПИ ЭС ПИ" ХХК Багц-11, ОББҮХ/2023-14	1,185,651,814.00	808,416,369.00	377,235,445.00
9	Стандартын шаардлага хангасан аюултай хог хаягдлын агуулахыг аймгуудад байгуулах	"Жам" ХХК, ОББҮХ/136 /2021 оны гэрээ/	1,096,136,040.00	806,830,146.00	289,305,894.00
10	Аймгуудын нам даралтын зууханд утаа шүүгч шинээр суурилуулах	"Кан Мэй Хуан Бао" ХХК, ОББҮХ/2022-117	1,968,431,255.00	1,437,163,402.55	432,846,289.90
11	5016 айл өрхийг 4кВт чадалтай цахилгаан	"Хайрхан наран трейд" ХХК Багц-5, ОББҮХ/2023-08	1,735,314,162.00	1,144,023,244.00	591,290,918.00
12	халаагуураар халаах, техникийн боломж бүрдүүлэх	"Хайрхан наран трейд" ХХК Багц-6, ОББҮХ/2023-09	1,615,512,630.00	1,074,799,123.00	540,713,507.00
13		"Мокса инженеринг" ХХК Багц-9, ОББҮХ/2023-12	808,827,260.00		808,827,260.00
14		"Эндлесс Энержи" ХХК	1,343,053,687.00	1,004,013,556.89	339,040,130.11

		Багц-12, ОББҮХ/2023-15			
15	Ховд аймгийн Жаргалант суманд цэвэр, бохир усны төв магистраль шугамд айл өрхийг холбох ажил	"Ховд" ЗДТГ ОББҮХ/2023-98	500,000,000.00	-	500,000,000.00
16	"Улаангом Дулааны 2-р станц" ТӨХК-ийн КЗ зуухны иж бүрэн уутат фильтер солих ажил	ОББҮХ, "Улаангом Дулааны 2-р станц" ТӨХК	259,200,000.00	-	259,200,000.00
17	Аялал жуулчлалын бүсийн отоглох цэгүүдэд нийтийн ариун цэврийн байгууламж байгуулах	"Дархан нэгдэл" ХХК, ОББҮХ/2022- 101-1	580,749,033.00	426,669,334.65	154,079,698.35
18	Нийслэлийн Чингэлтэй дүүргийн гэр хорооллын айл өрхийг цахилгаан халаагуураар хангах, ашиглах техникийн боломж, амьжиргааны түвшинг тодорхойлох судалгаа хийх	"Цоглог Ертөнц" ХХК, АГГ/11	19,000,000.00	13,300,000.00	5,700,000.00
19	Орхон аймгийн гэр хорооллын нүхэн жорлонг шинэчлэх	"Н Эй Би" ХХК, ОББҮХ/2022-124	2,294,913,842.00	1,675,108,998.00	619,804,844.00
	Нийт төсөв		20,850,328,445.00	13,327,588,562.09	7,424,318,320.36

----oOo----

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2024 оны 05 дугаар сарын 07 -ны өдрийн
А/163 тушаалын тавдугаар хавсралт

ХАМТАРСАН ТУШААЛААР БАТЛАГДСАН АЖЛЫН ХЭСГИЙН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САНХҮҮЖИЛТЫН ТӨСӨВ

№	Ажлын хэсгийн зардлын нэр	6 сарын зардлын дүн	Тайлбар
1	Цалингийн зардал	188,657,357	8 албан хаагч
2	НДШ-ийн зардал ажил олгогчоос	23,582,170	8 албан хаагч
3	Шүүхийн шийдвэрийн дагуу олгох цалин	43,502,879	ШШ-ийн дагуу хууль бусаар ажлаас халагдсаны цалин /4 албан хаагч/
4	Шүүхийн шийдвэрийн дагуу олгох цалингийн НДШ ажил олгогчоос	5,437,860	ШШ-ийн дагуу олгох цалингийн НДШ /4 албан хаагч/
5	ШШЕГ улсын тэмдэгтийн хураамж	678,806	3 хүний
6	Байр түрээс ЗГ-ын 2-р байр	12,000,000	2024.01-2024.06 сарууд
7	Автобаазын гаражийн зардал	3,733,400	2024.01-2024.06 сарууд /2 автомашин/
8	Машин засвар	13,500,000	Машин засвар үйлчилгээ /оношилгооны дагуу/
9	Томилолт	32,400,000	21 аймаг дахь тшүүлтүүр болон бусад эргэлтийн хөрөнгийн тооллого 6 удаа*5,400,000
10	Бичиг хэрэг	2,500,000	Бичгийн цаас, принтерийн хор, бусад /хагас жилээр/
11	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх болон хангамжийн материал	1,565,575	Албан хэрэгцээнд /хагас жилээр/
12	Шуудан холбоо, интернет	1,618,954	Монгол шуудан, интернэт
13	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,000,000	Хуулийн болон бусад ажил үйлчилгээний зардал
14	Шатахуун	10,800,000	Томилолтын шатахуун
15	Тээврийн хэрэгслийн татвар, даатгал	1,023,000	2 автомашин
	Нийт төсөв	350,000,000	

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам

**ЯПОНЫ ОЛОН УЛСЫН ХАМТЫН
АЖИЛЛАГААНЫ БАЙГУУЛЛАГА
(ЖАЙКА)
БОАЖЯ, НЗДТГ**

**Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах
арга хэмжээний чадавхыг бэхжүүлэх төсөл (3-р үе шат)**

Мэдээллийн тойм /Дугаар-1/: Төслийн товч танилцуулга (2019 он 2 сар)

Зүүн дээд: Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын байдал (2014 оны 12 сар)

Баруун дээд: УБ хотын өвлийн өглөөний агаарын бохирдол (2018 оны 12 сар)

Зүүн доод: Суурин эх үүсвэрийн утааны хийн хэмжилт (2016 оны 2 сар)

Баруун доод: Зайнаас мэдрэгч төхөөрөмж (RSD) ашигласан автомашины хаягдал утааны хэмжилт (2017 оны 4 сар)

ЖАЙКА Монгол дахь Төлөөлөгчийн газар

Байршил: УБ хот, Сүхбаатар талбай 3, Бодь цамхаг 7 давхар

Шуудангийн хаяг: Central P.O.Box 682, Ulaanbaatar 211213, Mongolia

Утас: 976-11-325939, 312393 Факс: 976-11-310845

<http://www.jica.go.jp/mongolia/index.htm>

Төслийн оффис

Байршил : НАББГ (Нийслэлийн Агаарын бохирдлыг бууруулах газар)

УБ хот, Чингэлтэй дүүрэг, Жигжиджавын гудамж-9, Хангарьд ордон 5 давхар

Утас: 976-11-314876 Факс: 976-11-314876

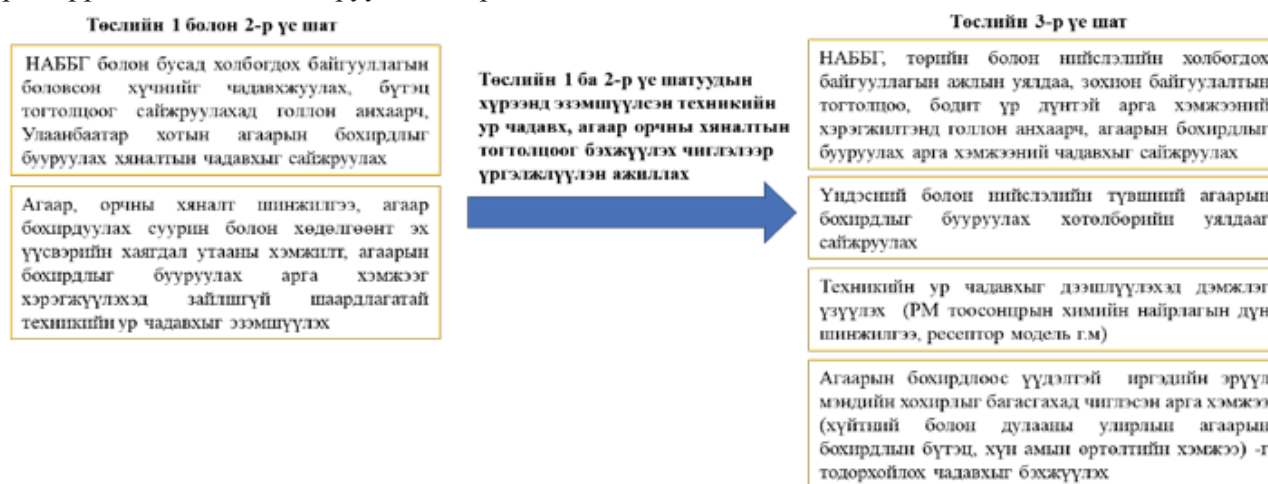
<http://www.aprd.ub.gov.mn/>

Төслийн үндэслэл

Нийслэл Улаанбаатар хотод түүхий нүүрсний шаталтаас үүдэлтэй агаарын бохирдол тулгамдсан асуудал болж байна. Ялангуяа, өвлийн улиралд халаалтын зорилгоор жилд 6 сая 300 мян.тонн нүүрс шатааснаас тоосонцрын¹ бохирдол улам ихэсдэг. Агаарын бохирдлын голлох эх үүсвэрт гэр хороололд суурьшиж буй 215156 айл өрхийн ахуйн хэрэглээний зуух, төвлөрсөн дулаан хангамжаас алслагдсан сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийг дулаанаар хангаж буй төрөл бүрийн хийц, хүчин чадал бүхий 2700 гаруй усан халаалтын зуух, 3 дулааны цахилгаан станц, 1 дулааны станц ордог. Мөн сүүлийн жилүүдэд хотжилт эрчимтэй явагдаж, хүн амын төвлөрөл ихсэхийн зэрэгцээгээр автомашины тоо нэмэгдэж хөдөлгөөнт эх үүсвэрээс үүдэлтэй хаягдал утаа, автозамаас дэгдэх шороо, тоосжилтын хэмжээ ихэссээр байна.

Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах зорилгоор Монгол улсын Засгийн газар Япон улсын Засгийн газарт хүсэлт гаргаснаар ЖАЙКА олон улсын байгууллагын техникийн хамтын ажиллагааны “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төсөл”-ийг 2010-2013 онд 1-р үе шатыг, 2013-2017 онд 2-р үе шатыг тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төслийн хүрээнд Нийслэлийн Агаарын бохирдлыг бууруулах газар (НАББГ), бусад холбогдох байгууллагуудын боловсон хүчний чадавхыг бэхжүүлэх, агаарын чанарын хяналтын тогтолцоо, техник, тоног төхөөрөмжийн хангамжийг сайжруулах чиглэлээр ажилласан. Тухайлбал агаар бохирдуулах эх үүсвэрийн бүртгэл, хяналтын тогтолцоог нэвтрүүлэх, агаар бохирдуулах түгээмэл бодисуудын тархалтын загварчлалыг гаргах, тоосонцор (PM10)-ын химийн найрлагын шинжилгээнд үндэслэн эх үүсвэрийн нөлөөллийг тодорхойлох, агаар бохирдуулах бодисын ялгарлын стандартын төсөл боловсруулах зэрэг олон чиглэлээр техникийн ур чадавх эзэмшүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн. Цаашид агаарын бохирдлыг бууруулахад үр дүнтэй арга хэмжээг боловсруулах, хэрэгжүүлэх чадавхыг сайжруулах шаардлагатай байна.

Зураг 1: Төслийн агуулга, техникийн ур чадавх эзэмшүүлэх явц

Энэхүү 2 шаттай хэрэгжүүлсэн төслийн үр дүнд үндэслэн “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний чадавхыг бэхжүүлэх төсөл”-ийн 3-р үе шат (цаашид “тус төсөл” гэх)-ыг үргэлжлүүлэх хүсэлтийг 2016 онд МУ-ын Засгийн газраас гаргаснаар Японы Засгийн газар 2018 оны 11 сараас 4,5 жилийн хугацаатай хэрэгжүүлэхээр болсон.

Эрхэм зорилго, төслийн зорилго, үр дүн

Төслийг Нийслэл болон ЖАЙКА байгууллага харилцан хэлэлцэж, зөвшилцсөнөөр Хүснэгт 1-д үзүүлсэн агуулгаар хэрэгжүүлнэ. Төслийн хүрээнд Хамтрагч тал (Х/Т), Хамтрагч тал-Ажлын хэсэг (Х/Т-АХ) болон ЖАЙКА байгууллагын мэргэжилтнүүдээс бүрдсэн төслийн баг нь хамтран ажиллаж, дараах 6 үр дүнд хүрэх (Хүснэгт 1) юм. Төсөл хэрэгжсэнээр БОАЖЯ, НАББГ бусад холбогдох байгууллагууд нь харилцан зөвшилцсөн арга хэмжээг хэрэгжүүлж, эрхэм зорилгодоо хүрэх боломжийг бүрдүүлнэ.

¹ Тоосонцрын фракцаас хамаарч TSP (нийт хөвөгч тоосонцор), PM10 (фракцын хэмжээ 10 микроноос бага), PM2.5 (фракцын хэмжээ 2.5 микроноос бага) гэж үздэг.

Хүснэгт 1: Эрхэм зорилго, төслийн зорилго, гарах үр дүн

Эрхэм зорилго	Улаанбаатар хотын агаарын чанарыг сайжруулж, голлох эх үүсвэрүүдээс ялгарах бохирдуулах бодисын ялгарал буурна.
Төслийн зорилго	Агаарын бохирдлыг бууруулах үр дүнтэй арга хэмжээний хэрэгжилт, НАББГ, төрийн болон нийслэлийн холбогдох байгууллагын хамтын ажиллагааны тогтолцоог сайжруулахад голлон анхаарч, УБ хотын агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх чадавхыг сайжруулах
Үр дүн 1	Агаар бохирдуулах голлох эх үүсвэрүүдийн ялгарлын хяналт шинжилгээ болон агаар орчны хяналт шинжилгээний чадавхыг сайжруулах.
Үр дүн 2	Улирлаас хамааралтай агаарын бохирдол (ялангуяа PM) -ын бүтцийг тодорхойлох анализ шинжилгээ, үнэлгээний чадавхыг сайжруулах
Үр дүн 3	Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний техникийн үнэлгээ, хэрэгжилтийн бэлтгэл ажлын чадавхыг сайжруулах.
Үр дүн 4	НАББГ, ЦУОШГ зэрэг мэргэжлийн байгууллагын оролцоотойгоор агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээтэй холбоотой /монгол талын/ шийдвэр гаргах түвшний үйл ажиллагааг сайжруулах.
Үр дүн 5	Агаар бохирдуулах томоохон эх үүсвэрт PM, SO ₂ болон NO _x -ийн ялгарлыг бууруулахад чиглэсэн арга хэмжээний хэрэгжилтийг сайжруулах.
Үр дүн 6	Үр дүн 1-5-ын биелэлтийг хангахтай холбоотой хууль эрх зүйн орчин, хөрөнгө санхүүжилтийн хувиарлалт, зохицуулалтын механизм (агаар орчны хяналтын суурь тогтолцоо) -ыг боловсронгуй болгож сайжруулах.

Эрхэм зорилго, төслийн зорилгыг биелүүлэх явцад (1) Орчны агаар болон агаар бохирдуулах бодисын ялгарлын эх үүсвэрүүдийн хяналт шинжилгээ, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүнгийн үнэлгээ, (2) Агаарын бохирдлыг бууруулах стратеги, бодлого, шийдвэр, (3) Хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үнэлгээ, (4) Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт гэсэн 4 шатлал бүхий агаар орчны хяналтын тогтолцоо (Зураг-2) нд тулгуурлан хэрэгжүүлнэ. Тус тогтолцоог бэхжүүлсэнээр агаарын бохирдлыг бууруулах бодит үр дүнтэй арга хэмжээг сонгож, хэрэгжүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

Зураг-2 Агаар орчны хяналтын тогтолцоо (цикл)

Цаашид өмнөх үе шатны хүрээнд эзэмшүүлсэн техникийн үр чадавхыг гүнзгийрүүлж, бататгахын зэрэгцээ үр дүнтэй арга хэмжээг хэрэгжүүлэх чадавхыг сайжруулж, агаарын бохирдлыг бууруулахад

бодитой хувь нэмэр оруулахыг зорьж ажиллана. Тус төсөл нь бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилтэд голлон анхаарч 1) Гэр хорооллын айл өрхөд сайжруулсан түлш ашиглах, 2) Автомашины ялгарлыг бууруулах арга хэмжээний загвар төслийг хэрэгжүүлнэ.

Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний үр дүнг тодорхойлох, баталгаажуулах зорилгоор сайжруулсан түлшний загвар төслийг 2020 оны 1 сар, мөн 2021 оны 1 сард тус тус агаарын чанарын хэмжилт хийх нөхцөл хангасан гэр хорооллын айл өрхөд сайжруулсан түлшийг нийлүүлж, түүний агаар орчинд нөлөөлөх нөлөөлөл, хэрэглэнд гарах өөрчлөлтийг түүхий нүүрс хэрэглэх үетэй харьцуулсан туршилтын ажлыг зохион байгуулна.

Автотээврийн хэрэгслээс ялгарах хаягдал хийг бууруулах чиглэлээр дараах загвар төслүүдийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

1. Автозамын түгжрэлийг багасгах, гэрлэн дохионы зохицуулалтыг сайжруулах
2. Эко жолоодлогын сургалтын тогтолцоог нэвтрүүлэх /ХБО-нд ээлтэй автомашины хэрэглээ/
3. Дизель хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгслээс ялгарах тоосонцрыг багасгах (DPF) шүүлтүүрийн үр дүнг баталгаажуулах, улмаар түүний хэрэглээг нэмэгдүүлэх
4. Хүхрийн агууламж багатай шатахууны хэрэглээний орчны нөлөөллийн үнэлгээ г.м.

Төсөл хэрэгжүүлэх бүтэц, зохион байгуулалт

Төслийн гол Х/Т нь БОАЖЯ, НАББГ бөгөөд үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг хариуцаж ажиллана. Х/Т-А/Х нь хамтран хэрэгжүүлэгч холбогдох төр, захиргааны байгууллагаас бүрэлдэнэ. ЖАЙКА -ын япон мэргэжилтний баг нь Зураг 3-д үзүүлсэн байгууллагатай хамтарч, Х/Т болон Х/Т-АХ-т шаардлагатай техникийн зааварчилгаа, зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлнэ. НАББГ-ын дарга нь төслийн

даргын үүрэг гүйцэтгэж, ерөнхий зохион байгуулалт, хэрэгжилтийг хариуцна. Хамтарсан зохицуулах хороо (ХЗХ) нь төсөлтэй холбоотой шийдвэр гаргах үүрэгтэй бөгөөд ХЗХ-ны хуралдаанд холбогдох төрийн болон нийслэлийн төр, захиргааны байгууллагын төлөөлөл, ЖАЙКА -ын Монгол дахь Төлөөлөгчийн газар зэрэг холбогдох талууд оролцож, төслийн үйл ажиллагааны явц, шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлыг хэлэлцэж, зохих шийдвэрийг гаргана.

Тус төсөл нь Дэлхийн банкны УБЦАТ, Азийн Хөгжлийн Банк зэрэг олон улсын хандивлагч байгууллагатай уялдаатай хамтран ажиллахын зэрэгцээ ЖАЙКА байгууллагаас хэрэгжүүлж буй төрөл бүрийн тусламж, хамтын ажиллагааны нийтлэг үр дүнг сайжруулахад хувь нэмэр оруулна.

Зураг 3: Төслийн бүтэц, зохион байгуулалт

Хүснэгт 2: Хамтарсан Зохицуулах Хороо (ХЗХ)-ны гишүүд

Дарга: Нийслэлийн Засаг даргын орлогч		
Дэд дарга: БОАЖЯ-ны Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн газрын дарга		
Нарийн бичиг: Нийслэлийн Агаарын бохирдлыг бууруулах газрын дарга		
	Монгол тал	Япон тал
1	Орчны бохирдлыг бууруулах Үндэсний хорооны ажлын алба	ЖАЙКА-ын Монгол дахь Төлөөлөгчийн газар
2	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны Түлшний бодлогын газар	ЖАЙКА-ын төв оффис (Токио хот)
3	Сангийн яамны Хөгжлийн санхүүжилтийн газрын Зээл, тусламжийн бодлогын хэлтэс	ЖАЙКА-ын мэргэжилтний баг
4	Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Бодлого, төлөвлөлтийн хэлтэс	ЖАЙКА-ын бусад холбогдох талууд
5	Барилга, хот байгуулалтын яамны Бодлого төлөвлөлтийн газар	
6	Эрчим хүчний яамны Түлшний бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар	
7	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	
8	Нийслэлийн Хот төлөвлөлт, ерөнхий төлөвлөгөөний газар	
9	Нийслэлийн Тээврийн газар	
10	Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газрын Агаарын чанарын хяналтын хэлтэс	
11	Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрын Нийгмийн эрүүл мэндийн хэлтэс	
12	УБ хотын ЗАА-ны Инженерийн байгууламжийн хэлтэс	
13	Байгаль орчин хэмжилзүйн төв лаборатори	
14	ДЦС 3-ын техникийн бодлогын хэлтэс	
15	ДЦС 4-ын техникийн бодлогын хэлтэс	

Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын
хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төслийн
гуравдугаар үе шат

Мэдээллийн товхимол дугаар-2 (2023 оны 9 сар)
Гэрлэн дохионы зохицуулалтын технологиор
замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлыг
сайжруулах арга хэмжээ

Гэрлэн дохионы хугацааны горим шинэчлэх явц

ЗХУТ(дээд) болон ТЦА-тай (доод)
хамтарсан уулзалт

Зүүн: Япон дахь сургалт (Замын хөдөлгөөний удирдлагын төв)

Баруун: Япон дахь сургалт (Дохионы засвар үйлчилгээ)

**Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Байгууллагын (JICA) Монгол дахь
төлөөлөгчийн газар**

Байршил: Shangri-la Centre, 19th and 21st Floor, 19A Olympic Street, Sukhbaatar District-1,
Ulaanbaatar

Шуудан С.Р.О.Бокс 682, Ulaanbaatar 15160, Mongolia

TEL: 976-7505-8778,

<https://www.jica.go.jp/overseas/mongolia/office/index.html>

Төслийн оффисын хаяг

c/o: DAAEP (Department of Against Air and Environmental Pollution of the Capital City)

1F, Khangarid Building, Khan-uul District, Artsat Naadamchid Road 1200, Ulaanbaatar

TEL: 976-11-314876

FAX: 976-11-318551

<https://www.aprd.ub.gov.mn/> <https://www.jica.go.jp/oda/project/1700340/index.html>

Гэрлэн дохионы зохицуулалтын загвар төслийн тойм

(1) Оршил

Улаанбаатар хотын Замын хөдөлгөөний удирдлагын төвд төвлөрсөн тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээ, гэрлэн дохионы шинэ угсралт тохируулга зэрэгт зориулсан замын хөдөлгөөний дохионы зохицуулалтын систем, хөдөлгөөний урсгал загварчлалын программ хангамжийг нэвтрүүлсэн байна. Гэвч эдгээр системүүдийг зөв ажиллуулдаггүй нь хотын замын түгжрэлийн нэг шалтгаан болж байна. Иймд тус төслийн хүрээнд удирдлагын төвд нэвтрүүлсэн замын хөдөлгөөний дохионы зохицуулалтын системийг зохистой ажиллуулах зорилгоор дараах зүйлүүдэд техникийн дэмжлэг үзүүлэх ажлыг хэрэгжүүлсэн.

- ① ЗХУТ-ийн хяналтын нэгдсэн систем, уулзваруудад суурилагдсан гэрлэн дохио болон тээврийн хэрэгслийг илрүүлэгч зэргийн техникийн үзүүлэлт, ашиглалтын аргачлалыг судлаж одоогийн системд үнэлгээ.
- ② Гэрлэн дохионы удирдлагын системийн ажиллах зарчмыг сайжруулахын тулд замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлын судалгаа, судалгааны үр дүнг цэгцлэх замаар гэрлэн дохионы хяналтыг сайжруулахад шаардлагатай мэдээллийг олж авах.
- ③ Японд сургах замаар ЗХУТ-ийн гишүүдэд мэргэжлийн зааварчилгаа өгөх.
- ④ ②-ын үр дүнд үндэслэн Улаанбаатар хотын төлөөлөл болох уулзваруудын гэрлэн дохионы удирдлагын системийн ажиллах аргыг боловсронгуй болгох (гэрлэн дохионы удирдлагын параметрийн өөрчлөлт)
- ⑤ ④-ыг хэрэгжүүлж замын хөдөлгөөний нөлөөллийн үнэлгээг хийх.

(2) Япон дахь сургалт

2022 оны арванхоёрдугаар сарын 7-ноос арванхоёрдугаар сарын 21-ний хооронд Улаанбаатар хотын Замын хөдөлгөөний удирдлагын төвөөс долоо, ЗЦГ-аас нэг нийт найман хүн гэрлэн дохионы удирдлагын технологи эзэмшүүлэх чиглэлээр Япон улсад сургалтад хамрагдсан.

(3) Гэрлэн дохионы удирдлагын технологийг ашиглах

Энэхүү төсөлд хэрэгжсэн гэрлэн дохионы тохируулга, дохионы зохицуулалтын тухай ойлголтын зааварчилгаа, тэр дундаа Япон улсад сургалт явуулсны үр дүнд замын хөдөлгөөний удирдлагын төвийн ажилтнуудын замын түгжрэлд хандах хандлагад өөрчлөлт орж, техникийн чадавхи сайжирсан. Цаашид энэхүү төслийн хүрээнд олж авсан ур чадвараа ашиглан замын түгжрэлийг бууруулах үр дүнтэй арга хэмжээг сонгон хэрэгжүүлэхийг зорьж байна.

Гэрлэн дохионы удирдлагын системийн ажиллагааг сайжруулснаар замын хөдөлгөөний нөлөөллийн үнэлгээний үр дүн

Энэхүү мэдээллийн товхимолд 2022 оны 9-р сарын 29, 2023 оны 2-р сарын 9-ний өдрүүдэд хийсэн замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлын судалгааны үр дүнг харьцуулан 2023 оны 1-р сарын 23-нд хийсэн гэрлэн дохионы горимын тохируулгын нөлөөллийн үнэлгээний үр дүнг танилцуулж байна.

(1) Загвар төслийг хэрэгжүүлэхээр хамруулсан 13 уулзвар

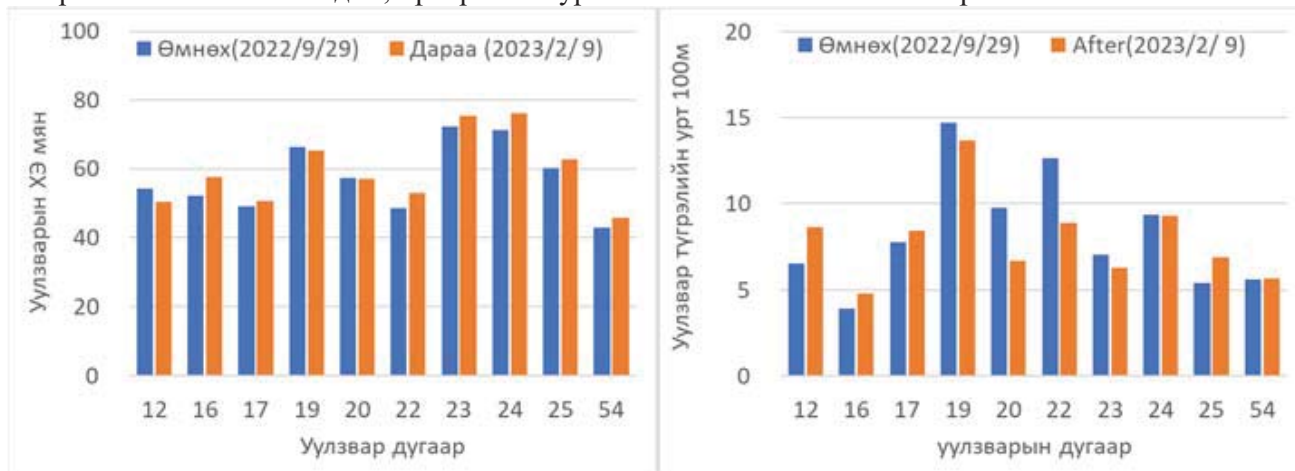
Замын хөдөлгөөний эрчмийн судалгааны үр дүнд үндэслэн замын хөдөлгөөний удирдлагын төвийн ажилтнууд болон ЖАЙКА-гийн мэргэжилтнүүд зорилтот уулзвар дахь (Зураг 1) гэрлэн дохионы секундын тоог цаг тус бүрээр хянаж үзсэн. Секундын тоог харахын тулд 13 уулзварыг (зураг дээр ○ гэж тэмдэглэсэн) авч үзсэн боловч контроллартай холбоотой асуудлаас болж ● тэмдэглэгдсэн 3 байршлыг хэрэгжүүлж чадаагүй бөгөөд ●-ээр тэмдэглэгдсэн 10 уулзварын гэрлэн дохионы секундын тоог өөрчилсөн. Уулзвар бүрийн хөдөлгөөний ачаалал, түгжрэлийн урт, зорчих хугацаа, өөрчлөлтийн өмнөх болон дараах дохионы хөндлөнгийн оролцоо зэргийг судалж, харьцуулан секундын тоог өөрчилсний үр нөлөөг үнэлэв.

Зураг 1 : Гэрлэн дохионы хугацааны горим өөрчилсөн уулзвар

(2) Уулзварын хөдөлгөөний эрчим, түгжрэлийн уртын нөлөөлөл

Гэрлэн дохионы хугацааны гормыг уулзварын бүх чиглэлд 16 цагийн (06:00-22:00) нийт хөдөлгөөний эрчим, хугацааны горим өөрчилсөн 10 уулзварын 7 уулзарт хөдөлгөөний эрчим буюу уулзвар нэвтрэлт нэмэгдсэн бөгөөд, 10 уулзварын хөдөлгөөний эрчим 3 хувиар нэмэгдсэн байна. Түгжрэлийн уртын хувьд 10 уулзвараас 5 уулзварт буурсан ба нийт 10 уулзварын түгжрэлийн урт 4%-аар богиносон байна. Хөдөлгөөний эрчмийн судалгааны үр дүнг үндэслэн цагийн ангилалаар хөдөлгөөний эрчим ихтэй чиглэлийн ногоон гэрлийн хугацааг нэмэгдүүлсэнээр гэрлэн дохиогоор нэвтрэх т/х-ийн тоо нэмэгдэж, түгжрэлийн уртын хэмжээ богиноссон гэж үзэж байна.

Зураг 2: Уулзварын бүх чиглэлд 16 цагийн (06:00-22:00) нийт хөдөлгөөний эрчим, түгжрэлийн урт

(3) Зорчих хугацааны нөлөөлөл

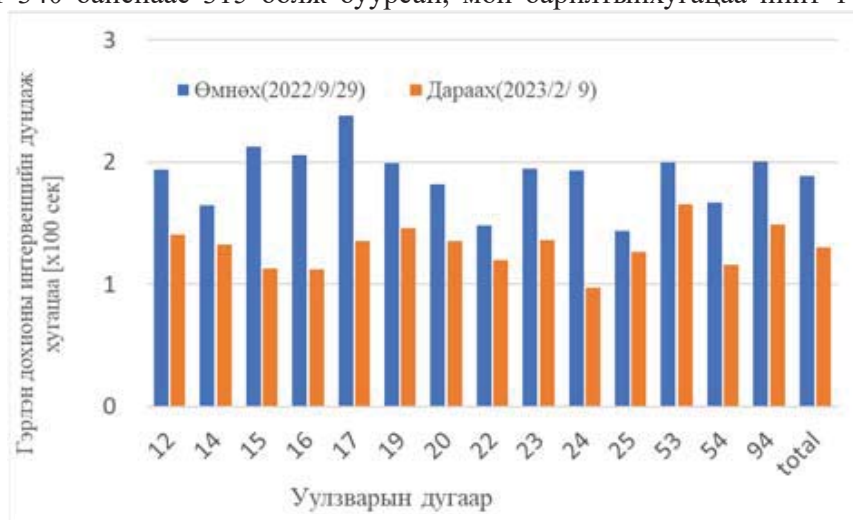
Зорчих хугацааг өглөө, өдөр, оройн цагуудад 2 маршрутаар өдөрт 3 удаа ирж буцах чиглэлийн дагуу хэмжилт хийсэн. Судалгааны үр дүнгээс тээврийн цагдаагийн замын хөдөлгөөний зохицуулалт зэрэг онцгой нөхцөл байдалд нөлөөлсөн байж болзошгүй 10 минут ба түүнээс дээш хугацаатай хэсгийг хассан үр дүнг баталгаажуулсан.

12 удаагийн судалгааны үр дүнгийн дотроос 5-д нь зорчих хугацаа буурсан байсан. Зорчих хугацааны судалгааны хувьд хэмжилтэнд хамруулсан цагийн нөхцөл байдлаас шалтгаалж зорчих хугацаа ихээхэн өөрчлөгдөж байсан учраас зорчих хугацаа өсөж буурсан харилцан адилгүй үр дүн гарсан байна.

(4) ЗХУТ-өөс гэрлэн дохионы барилт хийсэн нөлөөлөл

ЗХУТ дээр уулзваруудын хөдөлгөөнийг камерын тусламжтайгаар хянах бөгөөд их түгжрэлтэй чиглэлийн гэрлийг сунгасан хугацаагаар барьж зохицуулдаг.

Барилтын тоо 14 уулзварт нийт 340 байснаас 315 болж буурсан, мөн барилтынхугацаа нийт 14 уулзварт 18 цаг 20 минут 26 секунд байсан нь горимын тохиргооны дараа 11 цаг 40 минут 49 секунд болж буурсан. Энэ нь 1 удаагийн барилтын дундаж хугацаа 3 минут 14 секундээс 2 минут 13 секунд болж буурсан үр дүнтэй байна. Эдгээрээс үзэхэд, ЗХУТ-өөс нэгдүгээр сарын сүүлээр тээврийн цагдаа нартай зөвшилцөж гэрлэн дохионы барилтын тоог цөөлөх, барилтын хугацааг хязгаарлан бууруулсан (хугацаа хязгааргүй байсныг 240 секунд дотор болгож багасгасан) зэрэг үйл ажиллагааны үр нөлөө гэж үзэж байна.

Зураг 3: Судалгаанд хамрагдсан уулзварууд болон зэргэлдээх уулзварууд дахь дохионы интервенцийн дундаж хугацаа

Улаанбаатар хотын замын хөдөлгөөний нөхцөлийг сайжруулахтай холбоотой асуудал

Энэ төслийн хүрээнд гэрлэн дохионы гормын хугацааны өөрчлөлтийн өмнөх болон дараах үеийн замын хөдөлгөөний эрчим, түгжрэлийн урт, зорчих хугацааны үр дүнг гэрлэн дохионы барилтын тоогоор үнэлж баталгаажуулахад хэсэгчилсэн үр дүнтэй байсан. Гэхдээ, өмнөх болон дараах замын хөдөлгөөний нөхцөл байдалд зөвхөн энэ төслийн гэрлэн дохионы гормын тохируулга биш замын хөдөлгөөний удирдлагын төвөөс хэрэгжүүлж буй тээврийн цагдаагийн газартай зөвшилдсөн барилтын хугацаа тоог бууруулах, хөндлөнгийн оролцоо багасч, цуцлах, мөн зайсантолгой орчмын нэг чигийн хөдөлгөөний зохицуулалт зэрэг багтаж байна.

Улаанбаатар хотын гэрлэн дохио нь замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлаас шалтгаалан төвлөрсөн удирдлагатай биш, цагийн тохиргоо тус бүрээр зохицуулдаг учраас горимын хугацааг тохируулах замаар хөдөлгөөнийг сайжруулахад хязгаарлагдмал нөхцөлтэй байна.

Цаашид хот суурин газрын замын хөдөлгөөний ачаалал нэмэгдэх хандлагатай байгаа тул тээврийн хэрэгслийн мэдрэгчээр хэмждэг замын хөдөлгөөний нөхцөл байдалд тулгуурлан автоматаар зохицуулах гэрлэн дохионы удирдлагын системийг нэвтрүүлэх нь үр дүнтэй гэж үзэж байна.

Зөвхөн гэрлэн дохионы зохицуулалт хийх замаар замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлыг үндсээр нь сайжруулахад хүндрэлтэй, замын хөдөлгөөний дохиог өөрчлөх, эгнээ цэгцлэх, зам талбайг сайжруулах, нийтийн тээврийн системийг сайжруулах, хөдөлгөөний эрэлт хэрэгцээг зохицуулах, мөн замын хөдөлгөөнийг соёлыг сайжруулах зэрэг цогц арга хэмжээ авах шаардлагатай байна.

Тус төслийн технологи шилжүүлэлт

- Гэрлэн дохионы зохицуулалтын загвар төсөлтэй холбоотой ажлуудыг хэрэгжүүлэхийн тулд замын хөдөлгөөний зохицуулалтын системийг ажиллуулахад шаардагдах гэрлийг асаах хугацааны горимыг тохируулах технологийг эзэмших хөдөлгөөн зохицуулалтын инженерчлэлд суралцаж, замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлын судалгааны үр дүнд тулгуурлан практик сургалтаар горим тохируулах талаар суралцахаас гадна ирээдүйн замын хөдөлгөөний удирдлагын системийг ажиллуулах үр чадвар эзэмшүүлэх сургалтыг Япон улсад зохион байгуулна.

Тус төслийн үр дүнгийн ашиглалт (төсөөлөл)

- Улаанбаатар хотын мэргэжлийн байгууллага нь тус төслөөр хэрэгжүүлсэн замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлын судалгааны өгөгдөлд үндэслэн гэрлэн дохионы хугацааны горимыг зохих ёсоор тохируулах үйл ажиллагааг нийт Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт бүрэн хэрэгжүүлж, агаар бохирдуулагч бодисыг бууруулах, замын хөдөлгөөний ачааллыг бууруулах.

Зураг 4: Гэрлэн дохионы удирдлагын технологийн цаашдын хэрэглээ

Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын
хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төслийн
гуравдугаар үе шат

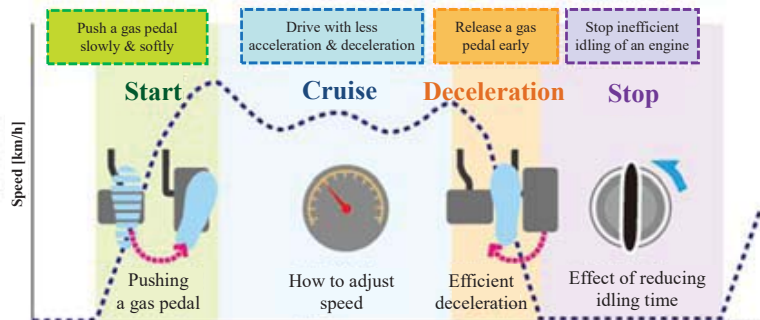

Мэдээллийн товхмол дугаар-3 (2023/10)

Эко жолоодлогыг хэрэгжүүлж тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй асуудлыг сайжруулах арга хэмжээ-1

Эко жолоодлогын хяналтын
төхөөрөмжийг суурилуулсан байдал

Эко жолоодлогын төсөөлөл

Эх сурвалж: Байгаль орчныг нөхөн сэргээх, хамгаалах байгууллага (Япон)

Эко жолоодлогын тусламжтайгаар агаар бохирдуулагчийг бууруулах үр нөлөөг тодорхойлоход ашигласан тээврийн хэрэгслийн жишээ

Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Байгууллагын (JICA) Монгол дахь төлөөлөгчийн газар

Байршил: Shangri-la Centre, 19th and 21st Floor, 19A Olympic Street, Sukhbaatar District-1, Ulaanbaatar

Шуудан С.Р.О.Бокс 682, Ulaanbaatar 15160, Mongolia

TEL: 976-7505-8778,

<https://www.jica.go.jp/overseas/mongolia/office/index.html>

Төслийн оффисын хаяг

c/o: DAAEP (Department of Against Air and Environmental Pollution of the Capital City)
1F, Khangarid Building, Khan-uul District, Artsat Naadamchid Road 1200, Ulaanbaatar

TEL: 976-11-314876

FAX: 976-11-318551

<https://www.aprd.ub.gov.mn/> <https://www.jica.go.jp/oda/project/1700340/index.html>

Эко жолоодлогын ерөнхий тойм

(1) Оршил

Эко жолоодлого бол автомашин жолооддог хүн бүр амархан шийдэж болох моторт нийгмийн янз бүрийн асуудлыг сайжруулах арга хэмжээний нэг юм. Тодруулбал, Хүснэгт 1-д заасан жолоодлогын 13 аргыг хэрэгжүүлж агаарын бохирдол, дэлхийн дулаарал зэрэг байгаль орчны хүндрэлийг бууруулж, зорчигч, зорчигчдын тав тухыг хангаж, зам тээврийн ослыг бууруулахаас гадна түлшний зарцуулалтыг хэмнэх зэрэг олон талын үр ашигтай байдаг.

Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооноос 2019 онд гаргасан шийдвэрийн дагуу нийслэлийн хэмжээнд замын хөдөлгөөнд оролцохдоо стандартаас хэтэрсэн бохирдуулагч бодис ялгаруулж буй тээврийн хэрэгсэл, дизель хөдөлгүүртэй автобус, яндангийн шүүлтүүргүй ачааны автомашинуудын хяналт шалгалтыг тогтмол зохион байгуулах Нийслэлийн Засаг дарга бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч, Зам тээврийн дэд сайд, Замын цагдаагийн газрын дарга нарт үүрэг болгож, дизель хөдөлгүүртэй автомашины бохирдлыг бууруулах арга хэмжээ болгож ЖАЙКА төслөөс эко жолоодлоготой холбоотой дараах ажлуудыг хийж байна.

- ① Ердийн жолоодлого болон эко жолоодлогын үеийн ялгаралд хэмжилт хийж, жолоодлогын мэдээллийг цуглуулж, Улаанбаатар хотод эко жолоодлогыг хэрэгжүүлснээр агаар бохирдуулагч бодисын ялгарлыг бууруулах үр нөлөөг баталгаажуулна.
- ② Улаанбаатар хотын тээврийн хэрэгсэлд эко жолоодлогыг дэмжих төхөөрөмжийг суурилуулж, жолооч, үйл ажиллагааны менежерүүдэд эко жолоодлогын боловсрол олгоно.
- ③ Эко жолоодлогоор агаар бохирдуулагч бодисын ялгарлыг бууруулах зорилгоор эко жолоодлогыг олон нийтэд түгээх сургалт сурталчилгааны ажлыг хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт-1: Эко жолоодлогыг бодитоор хэрэгжүүлэх аргачлал

Но.	Агуулга
1	Огцом хааз өгөлгүй, зөөлнөөр хурд нэмэх (хааз зөөлөн гишгэх)
2	Хөдлөж эхлэх, хурд нэмэхдээ аргаагаа эрт шилжүүлж явах
3	Аль болох хөнгөн араагаар явах
4	Огцом хурд нэмж, хасахаас зайлсхийх
5	Хурд саарах үед хаазаа эрт суллаж, хөдөлгүүрийн тоормосыг ашиглах
6	Хангалттай хугацаатайгаар хурдаа хадгалж явах
7	Эйркондишны зохистой хэрэглээг хангах
8	Тодорхой хугацаагаар зогсох бол тээврийн хэрэгслийг унтраах шаардлагатай (хөдөлгүүр унтраах)
9	Тээврийн хэрэгслийн урсгал, замын ачааллыг шалгаж хөдөлгөөн оролцох
10	Дугуйн даралтыг тогтмол шалгах
11	Илүүдэл ачаанаас зайлсхийх
12	Бусдын хөдөлгөөнд саад учруулж зогсолт хийхгүй байх
13	Шатахуун зарцуулалтаа байнга хянаж хэвших

(2) Эко жолоодлогыг хэвшүүлэх

Энэхүү төсөлд батлагдаж, хэрэгжиж буй эко жолоодлогын утааны хийг бууруулах үр нөлөө, эко жолоодлогын боловсролын агуулгыг нийслэлийн иргэдэд өргөнөөр таниулж, Улаанбаатар хотын олон мянган жолооч нар эко жолоодлогыг хэвшүүлсэнээр тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй агаарын бохирдлын ялгарал багасч, моторжуулсан нийгмийн янз бүрийн асуудлыг сайжруулах талаарх Улаанбаатарчуудын ухамсарыг нэмэгдүүлэхэд тус нэмэр болно гэж найдаж байна.

Улаанбаатар хотод эко жолоодлогыг хэвшүүлсэнээр агаар бохирдуулагч бодисын ялгарлыг бууруулах үр нөлөө

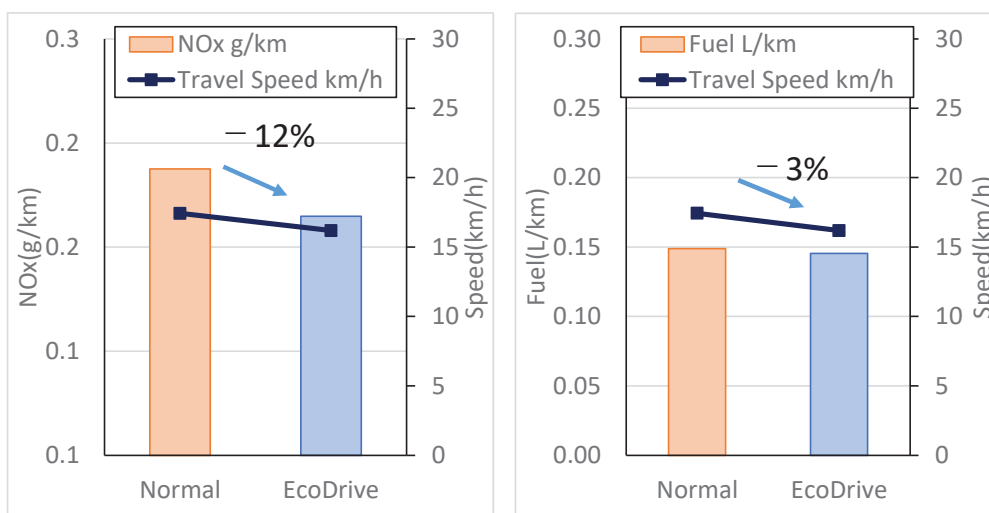
Энэхүү мэдээллийн товхимолд 2021, 2022 онд Улаанбаатар хотод энгийн жолоодлого болон эко жолоодлогын үед АСХУХ-ээр хийсэн утааны хийн хэмжилтийн үр дүнг харьцуулж, эко жолоодлогын хэрэгжилтээс хүлээж болох үр дүнг харьцуулсан байдлаар нэг тээврийн хэрэгсэлд ногдох утааны хийг бууруулах үр нөлөөг үзүүллээ.

(1) Судалгааны маршрут болон ашигласан тээврийн хэрэгсэл

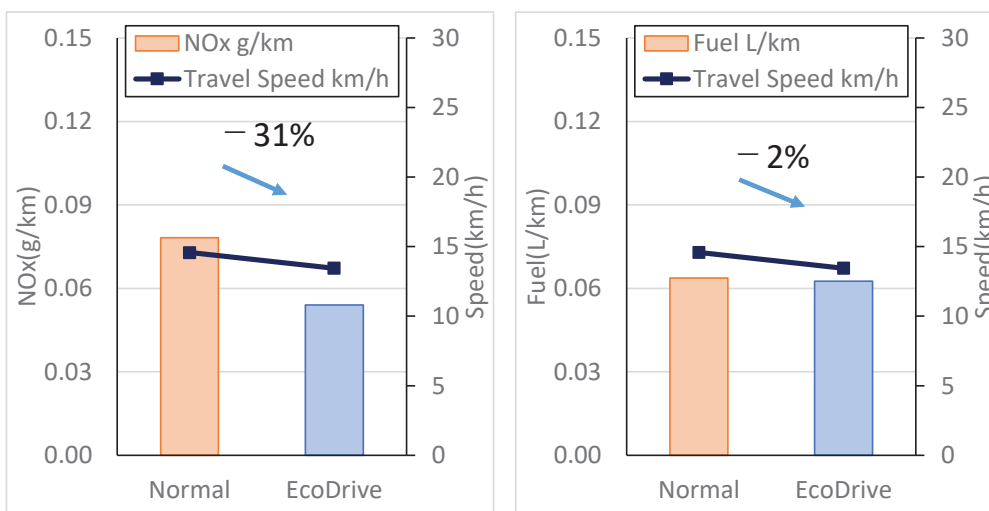
Судалгаанд энхтайвны өргөн чөлөөний дагуу хоёр талын зам, тойрог зам, нисэх онгоцны буудал руу чиглэсэн өндөр хурдны зам гэсэн гурван төрлийн маршрутыг сонгосон. Судалгаанд суудлын бензин хөдөлгүүртэй машин, хайбрид хөдөлгүүртэй машин мөн дизель хөдөлгүүртэй бага оврын ачааны машинуудыг ашигласан.

(2) Эко жолоодлогоор агаар бохирдуулах бодисын ялгарлыг бууруулах үр нөлөө

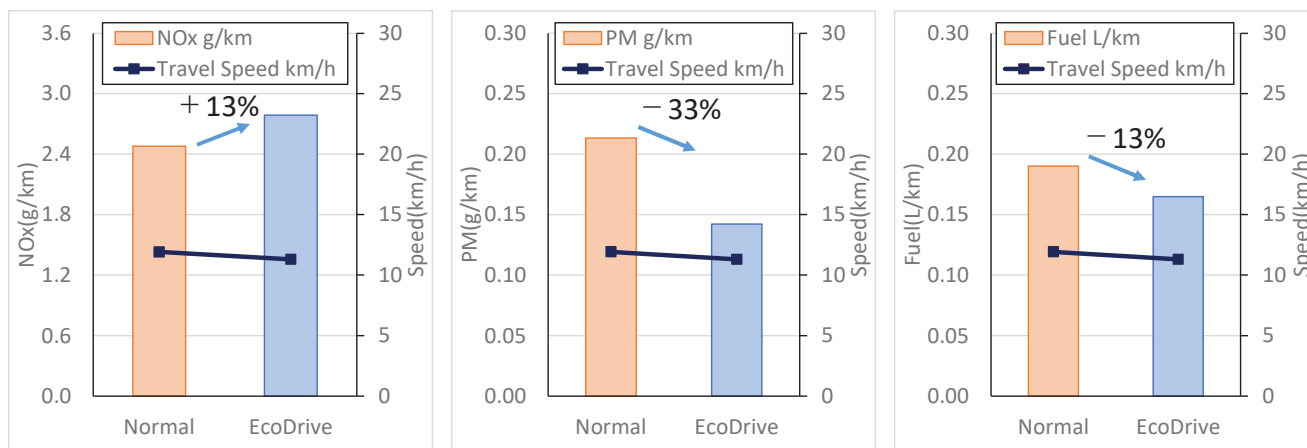
Эко жолоодлогыг хэрэгжүүлсний үр дүнд агаар бохирдуулах бодис бензин хөдөлгүүртэй тээврийн хэрэгсэлд NOx 12%-иар, түлшний зарцуулалт 3%-иар буурсан байна. Бензин хайбрид тээврийн хэрэгсэлд NOx 31%-иар, шатахуун зарцуулалт 2%-иар буурсан. Дизель хөдөлгүүртэй ачааны машины хувьд түлшинд агуулагдах хүхрийн агууламжийн хэмжээгээр NOx-ын ялгарал 13%-иар нэмэгдсэн байна.

Зураг 1 (1): Эко жолоодлогоор агаар бохирдуулагчийг бууруулах үр нөлөө (бензин тээврийн хэрэгсэл)

Зураг 1 (2): Эко жолоодлогоор агаар бохирдуулагчийг бууруулах үр нөлөө (бензин хайбрид)

Зураг 1 (3): Эко жолоодлогоор агаар бохирдуулагчийг бууруулах үр нөлөө (Дизель ачааны машин)

Эко жолоодлогын загвар төслийг цаашид хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө

Энэхүү судалгаагаар эко жолоодлогыг хэрэгжүүлснээр энгийн жолоодлоготой харьцуулахад агаарт бохирдуулагч бодисын ялгарал буурч, түлшний хэмнэлт сайжирсан болохыг тодорхойллоо.

Одоогийн байдлаар эко жолоодлогын загвар төслийн хүрээнд нийслэлийн харьяа байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийн тээврийн хэрэгсэлд эко жолоодлогыг дэмжих төхөөрөмжийг үргэлжлүүлэн туршиж, тээврийн хэрэгслийн жолооч, ашиглалтын менежерүүдэд эко жолоодлогын сургалт зохион байгуулахаар төлөвлөж байна. Түүнчлэн, эко жолоодлогыг дэмжих төхөөрөмж ашиглан энгийн жолоодлогын болон эко жолоодлогын үед жолоодлогын талаарх мэдээллийг цуглуулж, Улаанбаатар хотод эко жолоодлогыг хэрэгжүүлснээр агаар бохирдуулагчийн ялгаруулалтыг бууруулах үр нөлөөг бодитойгоор тооцож, эко жолоодлогыг дэмжих хууль тогтоомж, урамшууллын тогтолцооны бүрдүүлэхэд судалгааны материал болгохын зэрэгцээ, Улаанбаатар хотын иргэдэд ухуулан таниулж, жолооч нарыг эко жолоодлогод илүү анхаарал хандуулдаг болгоход хувь нэмэрээ оруулна гэж найдаж байна.

Энэхүү төслийн технологи дамжуулалт

- Улаанбаатар хотод эко жолоодлогыг нэвтрүүлж, агаар бохирдуулах бодисын ялгарлыг бууруулах үр нөлөөг АСХУХ-ээр хэмжиж үнэлнэ.
- Нийслэлийн харьяа байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн тээврийн хэрэгсэлд эко жолоодлогыг дэмжих тоног төхөөрөмжийг нэвтрүүлэх, жолооч, үйл ажиллагааны менежерүүдэд эко жолоодлогын боловсрол олгох.

Энэхүү төслийн үр дүнгийн ашиглалт (төсөөлөл)

- Улаанбаатар хотын иргэд эко жолоодлогын үр нөлөөг хүлээн зөвшөөрч, жолооч нарыг эко жолоодлогыг дэмжсэнээр автомашинаас ялгарах хийг бууруулаад зогсохгүй, моторжуулсан нийгмийн олон асуудлыг шийдвэрлэх талаарх мэдлэг ухамсарыг дээшлүүлэхийг зорино.

Зураг 4: Эко жолоодлогын загвар төсөл хэрэгжүүлэлт

Монгол улс Улаанбаатар хотын
агаарын бохирдлын хяналтын
чадавхыг бэхжүүлэх төсөл
(3 дугаар үе шат)

Мэдээллийн тойм /Дугаар-4/ (2024 оны 6 сар)

Төслийн үр дүн

Үе шат-1	➤ 2010.04~2013.03 (3 жил) ➤ Техникийн хамтын ажиллагаанд хамрагдсан байгууллага НАЧА (одоогийн НАОБТГ) зэрэг 19 байгууллага. ➤ Нийт 702 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмжөөр хангасан. ➤ Суурин эх үүсвэрийн хэмжилт, хяналт шинжилгээ, УХЗ-ны бүртгэл хяналтын тогтолцоо, ДЦС-ын эрчим хүчний хэмнэлт, агаар орчны тархалтын загварчлалын модель боловсруулалт зэрэг
Үе шат-2	➤ 2013.12~2017.06 (3.5 жил) ➤ Техникийн хамтын ажиллагаанд хамрагдсан байгууллага НАЧА (одоогийн НАОБТГ) зэрэг 22 байгууллага. ➤ Нийт 2.7 тэр бум төгрөгийн тоног төхөөрөмжөөр хангасан. ➤ Суурин эх үүсвэр болон агаар орчны хэмжилт, хяналт шинжилгээ, УХЗ-ны бүртгэл хяналтын тогтолцоог бүрэн нэвтрүүлэх, тоосонцор (PM)-ын химийн найрлагын шинжилгээ болон эх үүсвэрийн нөлөөллийн дүн шинжилгээ зэрэг
Үе шат-3	➤ 2018.11~2024.07 (6.4 жил) ➤ Техникийн хамтын ажиллагаанд хамрагдсан байгууллага НАОБТГ зэрэг 14 байгууллага. ➤ Бутлуур г.м нийт 608 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмж нийлүүлсэн. ➤ Өмнөх хоёр үе шатны хүрээнд эзэмшүүлсэн техникийн чадавхыг хадгалах, агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний санал боловсруулах, хэрэгжүүлэх (жижиг хэмжээний загвар төсөл)

Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Байгууллагын (ЖАЙКА) Монгол дахь төлөөлөгчийн газар

Байршил: Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Олимпийн гудамж 19А, Шангри-Ла төв, 19 & 21 давхар.

Шуудан С.Р.О.Бох 682, Ulaanbaatar 15160, Mongolia

TEL: 976-7505-8778,

<https://www.jica.go.jp/overseas/mongolia/office/index.html>

Төслийн оффисын хаяг

с/о: Нийслэлийн Агаар, орчны бохирдолтой тэмцэх газар (НАОБТГ)

Байршил: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, Арцат Наадамчид гудамж 1200, Хангарди ордон 1 давхар.

TEL: 976-11-314876

FAX: 976-11-318551

<https://www.aprd.ub.gov.mn/> <https://www.jica.go.jp/oda/project/1700340/index.html>

Оршил

Монгол улсын нийслэл Улаанбаатар хотын хэмжээнд өвлийн улиралд чанар муутай түүхий нүүрсийг халаалтын зориулалтаар хэрэглэснээс үүдэлтэй нарийн ширхэглэлт тоосонцор нь агаарын бохирдлыг ноцтой байдалд хүргэж байна. Голлох эх үүсвэрт хэсэгчилсэн халаалтын зориулалттай 200 гаруй УХЗ, бага оврын УХЗ, гэр хорооллын 200 гаруй мянган айл өрхийн 200-300 мянган гэрийн болон ханан пийшин, мөн 3 байршилд байгаа ДЦС 2, 3, 4-д түүхий нүүрсийг хэрэглэж байна. Түүнчлэн сүүлийн жилүүдэд Улаанбаатар хотын хүн амын төвлөрөл, эдийн засгийн хөгжилтэй холбоотойгоор автомашины тоо, замын хөдөлгөөний ачаалал эрс нэмэгдэж, тээврийн хэрэгслээс үүдэлтэй хаягдал утаа, автозамын тоосжилт зэрэг нь агаарын бохирдлыг улам нэмэгдүүлж байна.

Ийм нөхцөлд Монгол Улсын Засгийн газраас ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэн Япон улсын Засгийн газар Японы олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (ЖАЙКА)-аар дамжуулан техникийн хамтын ажиллагааны “Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төсөл”-ийг 2010 оны 3 сараас 2013 оны 3 сар хүртэл 1-р үе шатыг, 2013 оны 12 сараас 2017 оны 6 сар хүртэл 2-р үе шатыг, 2018 оны 11 сараас 2024 оны 7 сар хүртэл 3-р үе шатыг Нийслэлийн Агаар, Орчны бохирдолтой тэмцэх газар (НАОБТГ, хуучнаар НАЧА) тэргүүтэй олон байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлж ирсэн.

Энэхүү мэдээллийн тоймд тус төслийн голлох үр дүнг танилцуулсан болно.

Төслийн гол үйл ажиллагаа

(1) Суурин эх үүсвэрийн хаягдал утааны хэмжилт (Хэрэгжсэн хугацаа: 1-3-р үе шат)

Япон улсын техникийн хамтын ажиллагааны хүрээнд төслийн 1-ээс 2-р үе шатанд утааны хийн хэмжилтийн тоног төхөөрөмжөөр хангаж, хэмжилтийн гарын авлагыг боловсруулан хэмжилтийн техникийн мэдлэг, чадавхыг эзэмшүүлж боловсон хүчинг бэлтгэх үйл ажиллагааг голлон хэрэгжүүлсэн. Ингэснээр 3-р үе шатанд НАОБТГ нь хэмжилтийн ажлыг бие даан гүйцэтгэж, 7 ДЦС, 233 УХЗ-нд хаягдал утааны хийн хэмжилт хийсэн нь бүртгэлтэй нийт УХЗ-ны талаас илүү хувь болох юм.

Түүнчлэн НАОБТГ нь 2022 оны 4-р сарын 28-ны өдөр суурин эх үүсвэрийн хаягдал утааны (Mongolian National Accreditation System) ISO17025:2017 лабораторийн магадлан итгэмжлэлийг авч, МУ-ын үндэсний системд бүртгүүлсэн. НАОБТГ нь суурин эх үүсвэрийн хаягдал утааны хэмжилтээр Монгол улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн лаборатори болсонтой холбоотойгоор УБ хотоос гадна Сэлэнгэ, Дундговь, Эрдэнэт, Дархан зэрэг аймгуудад УХЗ-ны хаягдал утааны хэмжилт хийсэн. Мөн ЭХЯ, ОББҮХ, “Таван Толгой Түлш” ХХК болон бусад байгууллагын хүсэлт, захиалгаар 2023 онд НАОБТГ-ын хэмжилтийн лабораторт сайжруулсан шахмал түлш, асаагч материалын шаталтын туршилтыг нийт 66 удаа хийж гүйцэтгэсэн. Хэмжилтийн үр дүнг тус байгууллагын жилийн ажлын тайланд нэгтгэн оруулж, байгууллагын албан ёсны цахим хуудаст байршуулан, олон нийтэд мэдээллэж байна. (<https://www.aprd.ub.gov.mn/gazriin-tailan>)

(2) Агаар орчны хяналт шинжилгээ (Хэрэгжсэн хугацаа: 2-3-р үе шат)

Төслийн 2-3 үе шатанд агаарын чанарын хяналтын суурин харуул (AQMS)-ын хэмжигч анализаторын калибровк, техникийн засвар үйлчилгээг хийх, хэмжилтийн тоон дүнг баталгаажуулахтай холбоотой технологийн мэдлэг, чадавхыг эзэмшүүлж, техникийн зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлж ажилласан. Хэмжилтийн тоон мэдээг нэгдсэн системд дамжуулж, <http://agaar.mn/index> сайтаар нийтэд мэдээллэх нөхцлийг бүрдүүлж, шинээр Баянхошуу суурин харуулыг суурилуулсан. Үр дүнд хэмжигч анализаторын засвар үйлчилгээний чадавх сайжирч, НАОБТГ-ын харьяа 5 суурин харуулын 2018 оноос 2023 он хүртэлх 6 жилийн хүчинтэй хэмжилтийн цагийн дундаж 84.3%-тай өндөр түвшинд хүрч, техникийн засвар үйлчилгээний зардал, төсвийг бүрдүүлэн хэвийн ажиллагааг хангаж байна.

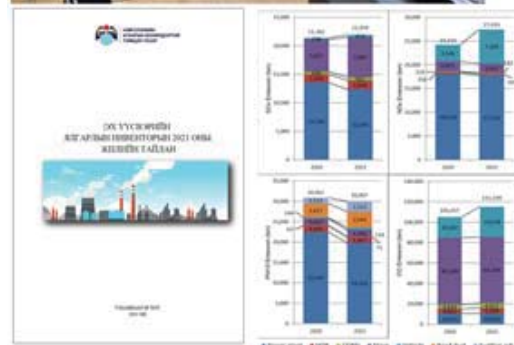
Төслийн 2-р үе дууссаны дараа шинээр 8 автомат суурин харуул суурилагдсан бөгөөд монгол тал нь бие даан суурин харуулын тасралтгүй хэмжилт, хяналт шинжилгээний тогтолцоог бэхжүүлэн ажиллаж байна.

Хэмжилтийн тоон мэдээг ЦУОШГ нэгтгэн боловсруулж, 7 хоногоор, сараар, хүйтний улирлаар, жилээр агаарын чанарын төлөв байдлын тайлан гаргаж,

ҮСГ, ОББҮХ, БОАЖЯ зэрэг байгууллагад хүргэдэг.

(3) Эх үүсвэрийн ялгарлын тооллого (инвентор) (Хэрэгжсэн хугацаа: 1-3 үе шат)

Загварчлал (модель)-ын гол оролтын өгөгдөл болох эх үүсвэрийн бохирдуулах бодисын ялгарлыг тооцох аргачлалыг боловсруулж, тооцоололд ашиглах ялгарлын коэффициентийг суурин эх үүсвэрийн утааны хийн хэмжилтийн дүнд тулгуурлан тодорхойлох зэргээр ялгарлыг тооцох (инвентор шинэчлэх)-той холбоотой техникийн чадавх эзэмшүүлсэн. Мөн инвенторт шаардлагатай хөдөлгөөний эрчим, зорчих хурдны судалгаа, ахуйн хэрэглээний зуухны бодит ашиглалтын байдлын судалгааг хэрэгжүүлсэн. Төслөөс боловсруулсан ялгарлын тооцооллын аргачлалыг ашиглан Азийн Цэвэр Агаар хөтөлбөрийн хүрээнд эх үүсвэрийн ялгарлын инвенторын гарын авлагыг боловсруулсан. ЦУОШГ нь тус гарын авлагыг албажуулсанаар үндэсний хэмжээнд ашиглагдаж, УБ хот төдийгүй орон нутгийн түвшинд УХЗ зэрэг бохирдуулагч эх үүсвэрийн ялгарлыг тооцоход ашиглагдаж байна. Төслийн хүрээнд боловсон хүчнийг чадавхжуулсанаар эх үүсвэрийн ялгарлыг тооцоолж, жил бүр ялгарлын тайлан гаргаж, цахим хуудсаар нийтэд мэдээллэж байна (<https://www.aprd.ub.gov.mn/jica-tusul>). Ялгарлын тоон дүнг УЦУОСМХ-ээс гаргаж буй 72 цагийн агаарын бохирдлын урьдчилсан мэдээллийг боловсруулахад оролтын өгөгдөл болгож ашигласан.

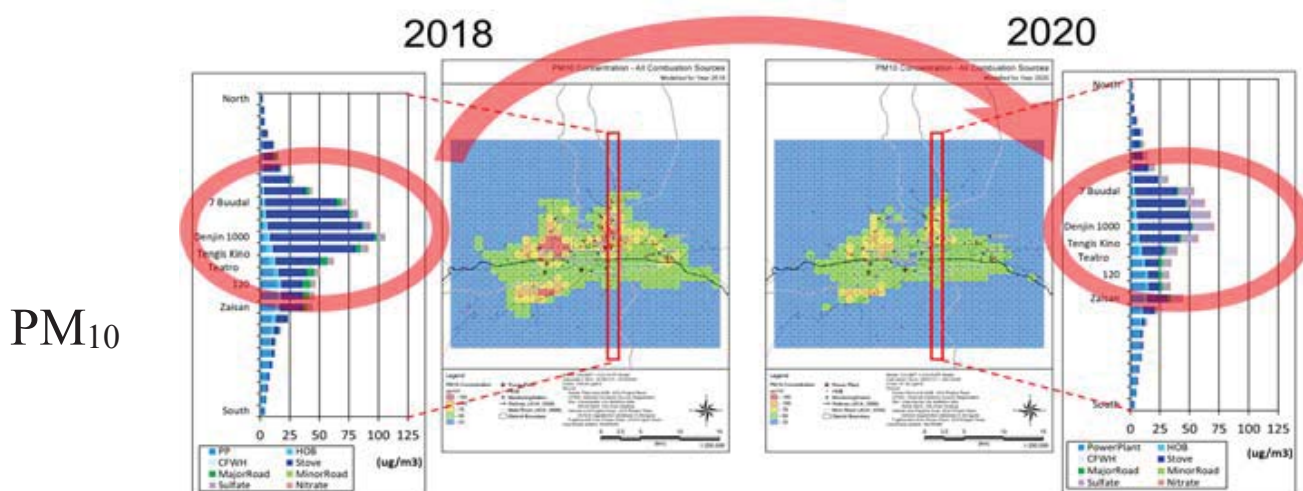
(4) Агаар орчны РМ-ын агууламжид эзлэх эх үүсвэрийн нөлөөллийн таамаглал (Хэрэгжсэн хугацаа: 2-3 үе шат)

Төслийн 2-р шатанд зөвхөн өвлийн улирлын, 3-р шатанд бүтэн жилийн тоосонцор (РМ)-ын сорьц авч, химийн найрлагыг шинжилж, ресептор модель (PMF) ашиглан РМ эх үүсвэрийн нөлөөллийг тодорхойлсон. БОХЗТЛ-ын 6 мэргэжилтэн, ЦУОШГ-ын 2 мэргэжилтэн японд РМ химийн найрлагын технологийн сургалт (2022.11.09-23)-нд хамрагдаж, техникийн мэдлэг, чадавхыг эзэмшсэн. Тус найрлагын шинжилгээний дүнг РМ₁₀ тархалтын загварчлалд тусгаж, тооцооллын нарийвчлалыг сайжруулсан.

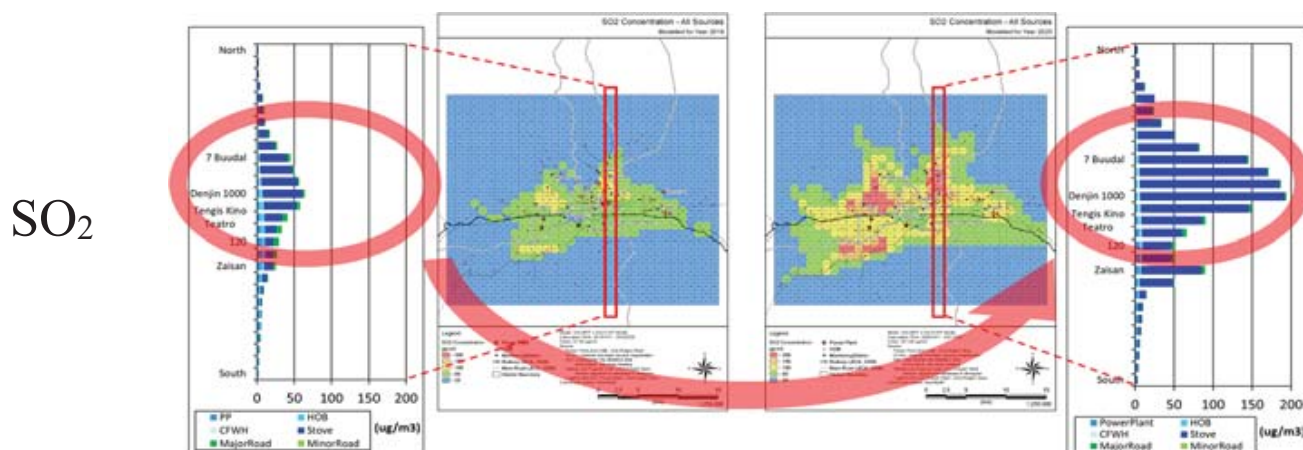
Дараах хэсэгт загварчлал ашигласан УБ хотын агаарын чанарын агууламжийн өөрчлөлт, тоосонцрын найрлагын шинжилгээний дүнг танилцуулав.

А) УБ хотын агаарын чанарын агууламжийн тархалтын өөрчлөлт

Агаар орчны загварчлалаар тооцоолсон өвлийн улирлын РМ₁₀ болон SO₂ агууламжийн зургаас харахад ахуйн хэрэглээний зүүхны нөлөөлөл хамгийн их байна. Түүхий нүүрсний хэрэглээг хориглохоос өмнө болон дараах үеийг харьцуулахад РМ₁₀ агууламж ихээхэн багасч, өндөр агууламжтай байсан хотын хойд хэсгийн агууламж буурсан. Харин SO₂ нь хотын баруун хойд хэсгийн гэр хороололд агууламж өндөртэй хэсгүүд нэмэгдсэн. Энэ нь сайжруулсан шахмал түлшний хэрэглээнд шилжсэнээр РМ₁₀ агууламж буурсан үр дүнтэй байгаа ч, SO₂ агууламжийг бууруулах шаардлагатайг харуулж байна.

Сайжруулсан түлшний хэрэглээнд шилжсэнээр тоосонцор (РМ₁₀)-ын агууламж буурч, харин хүхэрлэг хий (SO₂) агууламж өссөн.

Өвлийн улирлын РМ₁₀ болон SO₂ агууламжийн тархалтын зураг

※ Ялгарлын хэмжээ болон тархалтын загварчлалын тооцооллын дүнд зөвхөн түлшний шаталт явагддаг эх үүсвэрийг үзүүлсэн болно.

В) Тоосонцрын химийн найрлагын анализ шинжилгээ

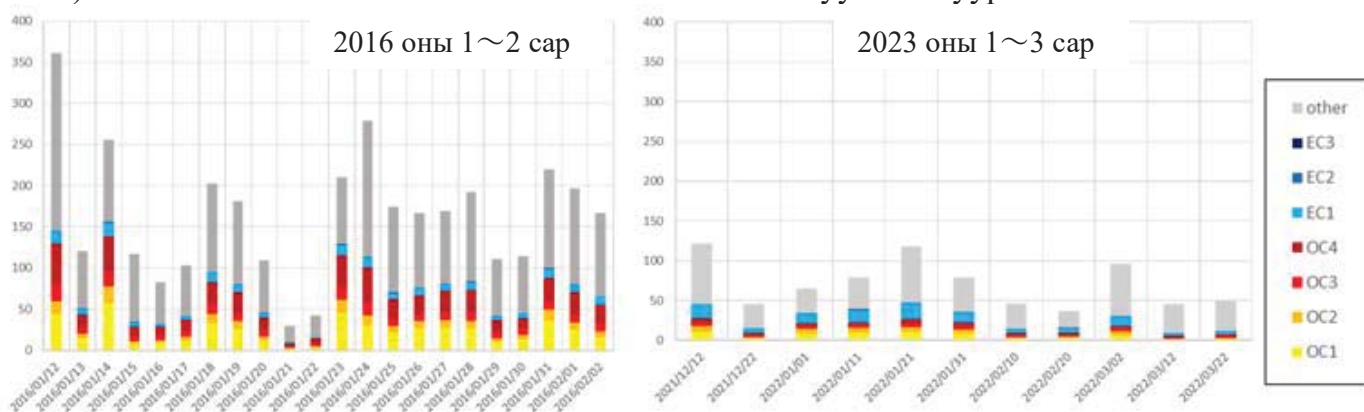
УБ хотын агаар орчинд агуулагдах тоосонцор (PM)-ын бүтэц, найрлагыг тодорхойлох зорилгоор 2021 оны 11 сараас эхлэн бүтэн жилийн хугацаанд 3 цэгээс тоосонцрын сорьц авч, сорьцонд карбон, ион, элементийн найрлагын шинжилгээг хийж, эх үүсвэрийн нөлөөллийг тодорхойлсон.

PM сорьц авсан байршил, голлох найрлагын улирлын өөрчлөлт
(2021/11~2022/11)

Жилийн найрлагын агууламжийн өөрчлөлтөөс харахад карбон, хүхрийн исэл нь өвөл агууламж ихтэй, ялангуяа гэр хорооллын орчим (шаргал өнгө)-д өндөр байгаа нь агаарын бохирдлын гол шалтгаан эх үүсвэрийг харуулж байна.

Хотын төвийн цэгээс авсан түүхий нүүрсний хэрэглээг хориглохоос өмнөх (2016 он) үе болон сайжруулсан түлшний хэрэглээнд бүрэн шилжсэн (2022 он) үеийн сорьцын карбоны шинжилгээний дүнг харьцуулахад гол найрлага болох ОС (органик карбон) ихээхэн багасч, ялангуяа ОС-ын дэгдэмхий органик нэгдэл (VOC) болох ОС1 (дараах зургын шар өнгөтэй хэсэг) нөлөөлөл их байсан нь ихээхэн багассан нь PM₁₀ агууламж буурсан гол шалтгаан юм.

Дээрх байдлаас дараах дүгнэлтийг гаргасан.

- Сайжруулсан шахмал түлшний хэрэглээнд шилжсэнээр PM агууламж буурсан ч, SO₂ агууламж нэмэгдсэн болохыг магадлаж тогтоосон.
- PM агууламж буурсаны нэг шалтгаан нь дэгдэмхий органик нэгдэл (VOC) болох органик карбон (ОС) буурсантай холбоотой. Цаашид түлшний чанарыг судлахад эдгээр бодисын ялгарлыг бага болгоход анхаарах нь чухал юм.
- Түлшинд агуулагдах хүхрийн найрлагад хяналт тавих, хүхэргүйжүүлэгч холих зэргээр SO₂ ялгарлыг бууруулах шаардлагатай юм.

(5) Загвар төслийн хэрэгжилт (Хэрэгжсэн хугацаа: 3-р үе шат)

3-р шатанд Монгол Улсын төрийн бодлогод нийцүүлсэн байдлаар нийт 6 загвар төслийг сонгож хэрэгжүүлсэн. Төслийн 1-2 шатанд УБ хотын хүйтний улирлын агаарын бохирдлын гол шалтгаан нь гэр хорооллын зуухнаас ялгарах утаа байгааг нотолсон. Иймд түлшийг өөрчлөх замаар агаарын бохирдлыг сайжруулах зорилгоор сайжруулсан түлшний загвар төслийг сонгосон. Бусад төсөл нь тээврийн хэрэгсэл (ТХ)-ийн ялгарлыг бууруулахад чиглэсэн гэрлэн дохионы зохицуулалтыг сайжруулах, хүхэр багатай түлш нэвтрүүлэх, эко жолоодлого, тортог (PM)-ийн шүүлтүүр (DPF), RSD ашигласан зам дээрх хаягдал утааны хяналтыг нэвтрүүлэх арга хэмжээ юм. Эдгээр арга хэмжээг одоогийн нөхцөлд богино хугацаанд шууд хэрэгжүүлэх боломжтой гэсэн талаас сонгосон. Загвар төсөл нь МУ-ын төрийн бодлого, (ЗГ-ын 98-р тогтоол “Хөтөлбөр батлах тухай”/2017.03.20/), Үндэсний хөтөлбөрийн агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээтэй уялдсан үйл ажиллагаа юм.

Энд ахуйн хэрэглээний сайжруулсан шахмал түлш, гэрлэн дохионы зохицуулалтыг сайжруулах, хүхэр багатай түлш нэвтрүүлэх гэсэн 3 загвар төслийг танилцуулж байна.

А) Ахуйн хэрэглээний сайжруулсан шахмал түлш

Загвар төслийг 2022 оны 4 сараас 2023 оны 4 сар (эхний шат), 2023 оны 6 сараас 2024 оны 4 сар (2-р шат) хүртэл гэж 2 хэсэгт хувааж хэрэгжүүлсэн. Төсөлд “Таван Толгой Түлш” ХХК (цаашид ТТТ гэх) сайжруулсан шахмал түлш (миддлинг брикет)-ний түүхий эд болох миддлинг ашигласан биомассын хольцтой брикет (Biomass coal briquettes /BCB/) түлшний дээж үйлдвэрлэж, туршсан. BCB түлшний экологийн үзүүлэлт, үйлдвэрлэлийн өртөг зэргийг ТТТ сайжруулсан шахмал түлштэй харьцуулж, зуухны төрлөөс хамаарах шаталтанд үзүүлэх нөлөөллийг үнэлсэн.

Туршилтын дүнд BCB түлшийг сайжруулсан зууханд шатаахад ахуйн хэрэглээний зуухны MNS5216:2016 стандартыг бүрэн хангаж байсан. ТТТ сайжруулсан түлштэй харьцуулахад асалт сайтай, экологийн үзүүлэлт (Dust, SO₂, NO_x болон CO агууламж багатай) -ийг хангаж байна.

BCB түлшний түүхий эд болох биомассын эх үүсвэр, нөөцийг судлахад УБ хотын өвлийн түлшний хэрэгцээг (650 мян. тн) хангах BCB түлш үйлдвэрлэхэд шаардагдах 71500 тн биомассыг Төв аймгаас жилд 115 мян.тн нийлүүлэх боломжтойг тооцсон. Гэвч BCB түлшний үйлдвэрлэлийн өртөг нь ТТТ сайжруулсан түлшний 2023 онд төлөвлөсөн үйлдвэрлэлийн өртгөөс 22%-иар их байх тооцоо гарсан. Мөн одоогийн сайжруулсан түлш үйлдвэрлэлийн шугамыг BCB түлш үйлдвэрлэхэд ашиглах боломжгүй учраас шинэ тоног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулалт, биомассаар хангах системийг бүрдүүлэх шаардлагатай.

“Таван Толгой Түлш” ХХК-ий шахмал түлш болон BCB түлшний туршилтын дүн
(зуухны төрөл: сайжруулсан зуух)

MNS 5216:2016	2020 year TTT					2021 year TTT				2023 year TTT			2023 year BCB(Saudust10%.CaCO ₃ 3%)			
	1	2	3	4	Average	1	2	3	Average	1	2	Average	1	2	3	Average
Dust 130 mg/Nm ³	137	124	120	139	130	204	149	105	153	151	125	138	98	86	47	77
SO ₂ 1,200 mg/Nm ³	919	776	1,042	1,027	941	637	748	464	616	747	778	762	518	371	724	538
NO _x 700 mg/Nm ³	187	178	277	220	215	231	225	269	241	177	178	178	152	163	140	152
CO 9,800 mg/Nm ³	7,570	10,694	11,119	8,313	9,424	9,064	9,286	8,116	8,822	10,698	11,581	11,139	3,513	1,492	2,988	2,664

※Улаан тоо нь ялгарлын стандартаас давсан тохиолдол.

Асалтын хугацааг өөрчлөхөөс өмнө ба дараа замын хөдөлгөөний нөхцөл байдалд гарсан өөрчлөлт

Үнэлгээний үзүүлэлт	Өмнө	Дараа
ТХ-ийн тоо (10 уулзвар)	574,270	593,767
Түгжрэлийн урт	8260 м	7921 м
Зорчих хурд (шөнө уулзварын босоо чиглэл)	9.5 км/ц	11.2 км/ц
Хөндлөнгийн оролцоо барилт (14 уулзвар)	340 удаа	315 удаа
Дундаж барилт Барилтын хугацаа	3 мин 14 сек	2 мин 13 сек

В) Гэрлэн дохионы зохицуулалтыг сайжруулах

Гэрлэн дохионы зохицуулалтын загвар төсөл нь Нийслэлийн Замын хөдөлгөөний удирдлагын төв (НЗХУТ)-ийн замын хөдөлгөөний удирдлагын системийн ажиллагааг (техникийн засвар үйлчилгээ, хяналт) сайжруулахад чиглэсэн туршилтын ажил юм. Төслийн хүрээнд ЗХУТ-ийн ажилтнуудыг японд технологийн сургалтанд хамруулж, замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлын судалгааны дүнд тулгуурлан УБ хотын төвийн 10 уулзварын гэрлэн дохионы асалтын хугацааг өөрчлөх туршилт хийсэн.

Гэрлэн дохионы тохируулга хийхээс өмнө болон дараа замын хөдөлгөөний нөхцөл байдалд гарсан өөрчлөлтийг хөдөлгөөний эрчим (ТХ-ийн тоо), түгжрэлийн урт, зорчих хугацаа, гэрлэн дохионы зохицуулалтын хөндлөнгийн оролцоо зэргээр үнэлж, үр дүнг баталгаажуулсан. Замын хөдөлгөөний нөхцөл байдлыг сайжруулахад зөвхөн гэрлэн дохионы асалтын хугацааг өөрчлөх төдийгүй уулзварын гэрлэн дохионы асалтын дарааллыг өөрчлөх, зорчих эгнээг цэгцлэх, автозамыг сайжруулах, нийтийн тээврийн үйлчилгээг сайжруулж хүртээмжтэй болгох, хөдөлгөөний эрэлт хэрэгцээг зохицуулах, хөдөлгөөнд соёлтой оролцох зэрэг цогц байдлаар шийдвэрлэх шаардлагатай байдаг.

“Мэдээллийн тойм” /Дугаар-2/ (2023 оны 9 сар)-т тус төслийг дэлгэрэнгүй танилцуулсан.

С) Хүхэр багатай шатахууныг нэвтрүүлэх

Монгол улсад борлуулагдаж буй хүхэр ихтэй автошатахууны оронд хүхэр багатай шатахууныг нэвтрүүлж, хэрэглээг нэмэгдүүлэх нь тус загвар төслийн зорилго юм. Төслөөр УБ хотын ШТС-ын шатахууны хүхрийн агууламжийг хэмжих, хаягдал утааны SO₂-ын ялгарлын бууралтыг тооцох, японы жишээ, хууль эрхзүйн орчныг танилцуулах зэргээр тус арга хэмжээний ач холбогдлыг ухуулан таниулахад дэмжлэг үзүүлж, УУХҮЯ-тай хамтран ажилласан. ШТС-аас дээж авч, хүхрийн агууламжийг шалгахад 1000 ppm-ээс дээш агууламж өндөртэй түлш худалдаалж байгаа нь тогтоогдсон. Хэмжилтийн дүнд тулгуурлан хүхэр багатай шатахууны хэрэглээнд шилжсэн тохиолдлын SO_x ялгарлын бууралтыг тооцоход УБ хотод бүртгэлтэй ТХ-ийн SO_x ялгарал 2018 онд (хүхэр багатай шатахууны борлуулалт 12.8%) 408.6 тн/жил байсан нь 2025 онд хүхэр багатай шатахууны борлуулалт 80.0%-тай болоход 97.3 тн/жил болж, SO_x ялгарлыг 76.2%-иар бууруулах тооцоо гарсан. Тус тооцооллын дүнд үндэслэн 2022 оны 4 сарын 22-ны өдрийн Агаарын тухай хуулиар УБ хотын агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд зөвхөн Евро 5 стандартын (Монголд K5) шатахуун борлуулах заалтыг шинээр нэмсэн. Евро 5 стандартын шатахуун, энгийн түлшний зах зээлийн үнэ зөрүүтэй учраас борлуулалт багатай байгаа ч хэрэглээ нэмэгдэж импортын хэмжээ өсөх хандлагатай байна.

ШТС-ын дугаар	Хүхрийн агууламж ASTM D5453-09 (ppm)
GT065	3546
GT066	2217
GT067	1431
GT068	1921
GT069	1424
GT070	1431
GT071	1738
GT072	3150
GT073	1848
GT074	1405
GT075	1538
GT076	1480
GT077	2795

※2023 оны 3 сарын судалгаа

NTV телевизээр гарсан япон мэргэжилтний ярилцлагыг “Мэдээ” сувгаар үзэх боломжтой.
<https://www.facebook.com/NTVNewsMN/videos/2018039411898251/>
<https://www.facebook.com/watch/?v=611376561080018>
<https://www.facebook.com/watch/?v=1548909752338264>

Дүгнэлт

2010 оны 4 сараас хэрэгжиж эхэлсэн "Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлын хяналтын чадавхыг бэхжүүлэх төсөл (1-3-р үе шат)" дараах 4 үр дүнд хүрсэн.

1. Агаар орчин, бохирдуулагч эх үүсвэрийн хяналт шинжилгээ ба үнэлгээ, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүнгийн үнэлгээ

➤ Төслөөс суурин болон хөдөлгөөнт эх үүсвэрийн хаягдал утаа хэмжих тоног төхөөрөмжийг нийлүүлж, хэмжилтийн техникийн чадавхыг эзэмшүүлсэнээр монгол тал агаарын чанарын хяналт шинжилгээ, ДЦС, УХЗ, гэрийн зуух, ТХ-ээс ялгарах агаар бохирдуулах бодисыг хэмжих, тухайлбал, Евро IV автобус, DPF-ыг нэвтрүүлэх зэрэг арга хэмжээний ялгарлыг бууруулах үр дүнг хаягдал утааны хэмжилтээр бодитой үнэлэх боломжтой болсон.

➤ Бохирдуулагч эх үүсвэрийн ялгарлыг тооцох, жил бүр ялгарлын инвенторын тайлан гаргах, загварчлал ашиглан бохирдуулах бодисын агууламжийг тооцоолж, тархалтын бодит байдлыг тодорхойлох техникийн чадавхыг эзэмшүүлсэн. Япон мэргэжилтний дэмжлэгтэйгээр тархалтын загварчлал ашиглан агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний үр дүн, тухайлбал PM10, SO2 агууламжийн бууралтын үр дүнг тооцоолж үнэлсэн. Цаашид монгол тал бие дааж тархалтын загварчлал ашиглан агаарын бохирдлын төлөв байдлыг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үр дүнг тоон дүнгээр шинжлэх ухааны үндэслэлтэй үнэлж, дүгнэх боломжтой болсон.

2. Агаарын бохирдлыг бууруулах стратеги, бодлого, шийдвэр

Ахуйн хэрэглээнд түүхий нүүрс хэрэглэж байсан 2018 он, сайжруулсан шахмал түлшний хэрэглээнд бүрэн шилжсэн 2020 оны агаарын бохирдлын төлөв байдлыг тодорхойлон, түүхий нүүрснээс сайжруулсан түлшинд шилжсэн арга хэмжээний үр дүнг үнэлж, сайжруулсан түлшний чанарыг илүү сайжруулах талаар зөвлөмж гаргасан.

Байгаль орчинд ээлтэй, экологийн үзүүлэлт сайтай биомассын хольцтой шахмал (BCB) түлшний хаягдал утааны шаталтын туршилтын дүн, биомассын олдоц, үйлдвэрлэлийн өртгийг тооцсон техникийн материалыг боловсруулж, монгол талын шийдвэр гаргах байгууллагад зөвлөмж хүргэсэн.

3. Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний саналыг боловсруулж, үнэлэх

Загвар төслийн үр дүнд тулгуурлан PM10, SO2 агууламжийн бууралтын үр дүнг үнэлж, харьцуулсан. Цаашид бодит арга хэмжээг төлөвлөх, үр дүнг үнэлэхэд ашиглагдах юм.

4. Агаарын бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний хэрэгжилт

2019 оноос ТТТ компаний сайжруулсан шахмал түлшийг хэрэглээнд нэвтрүүлсэнээр тоосонцор (PM)-ын агууламжийг бууруулсан. Тээврийн хэрэгслийн ялгарлыг бууруулах зорилгоор хүхэр багатай шатахуун, ялгарал багатай тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж эхэлсэн.

Цаашид, загвар төслийг бодит арга хэмжээ болгож хэрэгжүүлэхийн тулд зохион байгуулалтын тогтолцоог бүрдүүлэх, шаардагдах зардал, цаг хугацааг тооцож, санхүүжилтийг бүрдүүлэх, арга хэмжээний үр дүнг урьдчилан тооцож, тоон дүнгээр үнэлэх шаардлагатай юм.